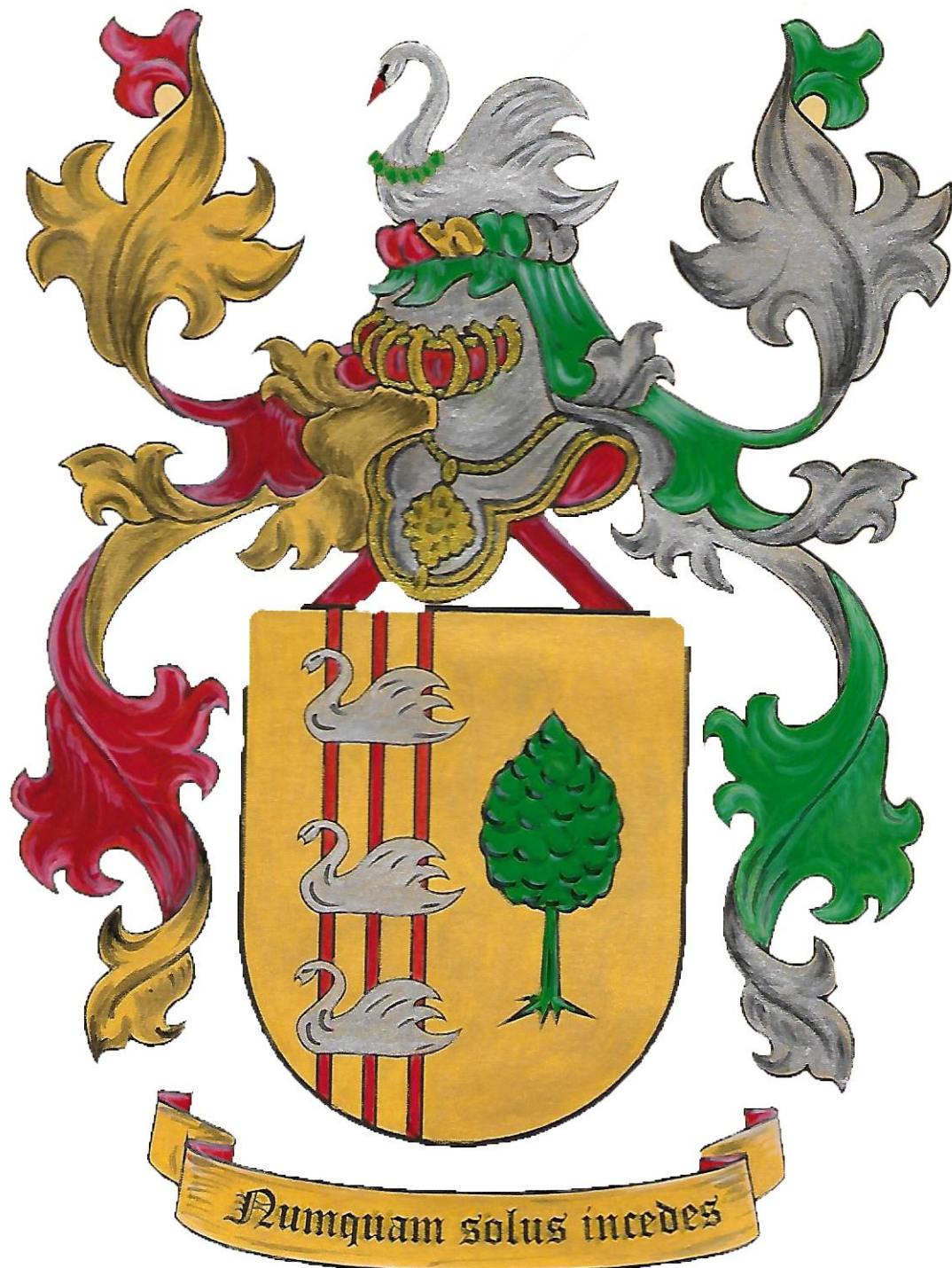

Stamboom van de families Lauwens (Lauwers)

DEEL 2 – voorouders tussen 1247 en 1593

Alle rechten voorbehouden

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Uitgegeven in eigen beheer - contact: patrik@laurentii.be

© Patrik Lauwens, Berlaar, BE, versie 1.5 2026

it verhaal van onze voorouders begint in 1247 bij het huwelijk van Odin Lauwereyns met Johanna *van Velthuysen* in Brugge. Odin (*Othon*) was *heer van Diepenhede*, ridder van Vlaanderen en kruisvaarder. Er zijn voorouders gekend tot in 865, Vlamingen die aan weerszijden van Het Kanaal woonden en belangen hadden in het vroegere graafschap Vlaanderen en in Engeland. Verder terug in de tijd waren zij de *heren van Cadzand*, toen nog een eiland voor de kust van het graafschap Vlaanderen. Ook Diepenhede was deel van het deels verdwenen eiland *Saemslagh* (Zaamslag).

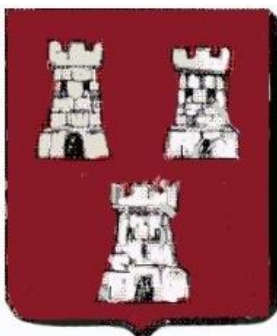
Met een [*] werden de rechtstreekse voorouders aangeduid van Joris Lauwerens, die we de stamouder van de lijn Hombeek-Leest kunnen noemen. Hij huwde in 1568 in Mechelen Onze-Lieve-Vrouw met Christine *van Dormael*.

BRUG I – 000001 - GEZIN Lauwereyns – Van Velthuysen 1247 Brugge [*]

Odin Lauwereyns (*Othon*) *van Diepenhede* huwde omstreeks 1247 in Brugge met Johanna *van Velthuysen*. Zijn familienaam werd ook gespeld als *Lauwerens*, *Lauwers*, *Laurin*, *Laurijn*, *Lauwerijn*, *Lauwereys* en *Lawrence*. Hij was ridder¹ en hij was kruisvaarder tussen 1248-1254 in het gevolg van de Vlaamse graaf Willem “*Gwijde*” *van Dampierre*. Dat was de zogenaamde *zevende kruistocht* georganiseerd door de Franse, en later heilig verklaarde, koning Lodewijk IX. Odin overleefde dit avontuur niet. Hij overleed op de terugweg van de kruistocht in Cyprus in 1250 en zag zijn gezin met jonge kinderen in Brugge niet terug. We weten van twee zonen, geboren voor hij op kruistocht trok.

- **Willem Lauwereyns** (Willemar) werd geboren omstreeks 1247 te Brugge [[ZIE BRUG II – 000010](#)].
- **Jan Lauwereyns** (Jan) werd geboren omstreeks 1248 te Brugge [[ZIE BRUG II – 000011](#)]. Hij werd ook vermeld in Ieper in 1250 [*].

van Velthuysen en van Gelre

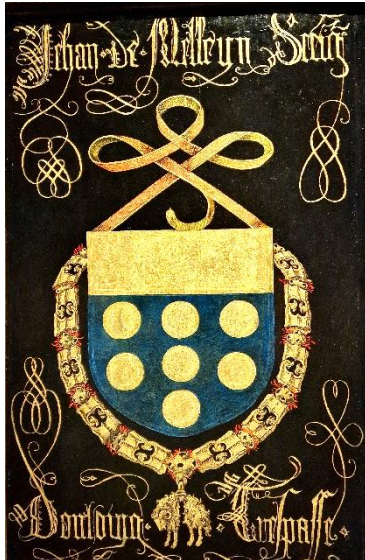

We weten niet hoe de familie van Johanna *van Velthuysen* in Brugge terecht kwam. De familie kwam oorspronkelijk uit het Gelderland en er waren in ieder geval banden met het graafschap Vlaanderen via het geslacht *van Gelre*.

Afbeelding: het familiewapen *Velthuysen* omstreeks 1250 (Bron: Veluwse geslachten, afbeelding onder publiek domein). Merk de gelijkenissen met het familiewapen *de la Tour* in 1400. Het wapen werd gevoerd door Evert *van Velthuysen*, die een gelijknamige hoeve bewoonde in Ede in de het Gelderland (*Gelre*), in Nederland.

¹ Opgetekend in brieven aan de Griffie van het hof van het parlement van Vlaanderen op 27 juli 1719 en op het Bureau van Financiën & Domeinen van de Rijssel, FR, op 28 juli 1719. In de Dictionaire de la noblesse de France werd vermeld dat hij van een nobele familie was die van het begin van de dertiende eeuw in Brugge woonde.

De familie *van Velthuysen* was leenplichtig aan de *graven en hertogen van Gelre* tussen de 12^e en de 14^e eeuw, en aan *van Gelre van Egmont* in de 15^e eeuw. Vermoedelijk waren zij *schildboortige ministerialen* (dienaren in krijgsveld²) die in de ridderstand waren verheven of tot (schild)knaap³. Ook de families *van Rheden*, *van den Bergh* en *van Baer* waren bannerheren die net als *van Velthuysen* tot de oude geslachten in Gelre behoorden.

Grootvader Jan I van Melun (zie afbeelding rechts) was in 1329 gehuwd

De stamouder van het geslacht van Gelre was Gerard *Flamens van Antoin*⁴, een Vlaming die in 1033 het graafschap Vlaanderen was ontvlucht nadat Boudewijn, de graaf van Vlaanderen, hun domein had veroverd op het Heilig Rooms Rijk. Hij was door bemiddeling van keizer Hendrik II *heer van Wassenberg*⁵ geworden. Tegelijk werd zijn broer Rutger de eerste heer *van Kleef (van Cleve)*. Aan het eind van de 11^e eeuw verhuisde de familie *van Wassenberg* naar Gelre en werden zij de *heren van Gelre*.

Afbeeldingen: wapen van Jan IV van Melun, heer van Antoin (1397-1448) dat zich in de Sint-Romboutkathedraal van Mechelen bevond, een ridder van het Gulden Vlies (© laurentii.be, mei 2024).

Ook Johan I, *hertog van Kleef* (1419-1481) en Adolf van Kleef, *heer van Ravenstein* (1425-1492) waren ridders van het Gulden Vlies (zie wapenbord Johan van Kleef onder). De voormalige en toenmalige *heren van Antoin* troffen elkaar in dezelfde ridderorde vier eeuwen na de vlucht van Gerard *Flamens*.

Kleinzoon Gerard III van *Wassenberg* (1022-1068) was geboren als zoon van Gerard II *Flamens* en Adela van *Hamaland*, en hij was gehuwd met Margaretha van *Leuven*, een dochter van de Hendrik I van *Leuven*. Een jongere broer Willem was in 1024 geboren en

² Dit was een uitloper vanaf de 11^e eeuw van het zgn. Frankisch stelsel in Het Karolingisch Rijk in de 9^e eeuw. Typische ministeriaal functies die meer betekenis kregen tussen de 11e en de 14e eeuw, waren de maarschalk (paardenknecht, later ruitery aanvoerder), de kamerling (kamerdienaar, later schatbewaarder). Hofambten in het feodale stelsel werden gaandeweg eervolle ambten in wat men als een nieuwe *beroepsklasse* kon beschouwen.

³ Schildknappen, of in de Frans “*écuyer*” voerden de titel “jonker”.

⁴ Een plaats bij Ename, thans een deelgemeente van Oudenaarde in Oost-Vlaanderen.

⁵ Een stad in de Duitse deelstaat Noordrijn-Westfalen, vlak bij de Nederlandse grens. Het had een burcht die in 1020 door de Roomse keizer Hendrik II aan Gerard *Flamens* werd geschonken. Hiermee werd de grafelijke lijn opgericht, die vier generaties later vanuit de burcht Wassenberg de grondslag legde voor het graafschap Gelre en waar uiteindelijk de hertogdommen Gulik, Kleef en Berg ook aan verbonden raakten.

werd op canonieke leeftijd in 1053 tot bisschop van Utrecht benoemd. En de verder vermelde Dirk *van der Veluwe* was nog een broer van Gerard III. Een nakomeling van Gerard III, achter-achterkleinzoon Otto *van Gelre* (1150-1207), nam deel aan de kruistocht van Richard Leeuwenhart in 1188-1192, waaraan ook Robert Lauwereyns / Lawrence, een voorouder van Odin ⁶ had deelgenomen. Gerard III had overigens ook een dochter Judith die in 1108 huwde met Walram *van Limburg* en een dochter Jolanda die in 1106 huwde met Boudewijn *van Henegouwen*. De familie was goed geconnecteerd.

Achterkleinzoon Gerard IV *van Gelre* (1207-1229) “*de Lange*” was gehuwd met Margaretha *van Dampierre*, een dochter van Gwijde *van Dampierre*, tante van de Willem *van Dampierre* waarmee Odin Lauwereyns *van Diepenhede* op kruistocht trok in 1248-1254. Willem was overigens gehuwd met een dochter van Hendrik II *van Leuven*, een kleinkind van de hoger vermelde Hendrik I *van Leuven*.

Afbeelding: het praalgraf van Gerard III *van Gelre en Zutphen* (1185-1229) en zijn echtgenote Margaretha *van Brabant* (overleden in 1231) in de Munsterkerk van Roermond, naar een tekening uit 1869.

Een achterkleinzoon Reinhoud *van Gelre* (1295-1343) was in Mechelen in 1378 gehuwd met Sophia Berthout, een dochter van Floris Berthout, *heer van Mechelen*, en Mathilde *van der Marck*. De broers van Gerard IV “*de Lange*” waren Hendrik van Kriekenbeek, Goswin van Heinsberg⁷ en Dirk *van Kleef*, de opvolger van Rutger *van Kleef* als graaf van dat gebied.

⁶ Een dochter, Aleidis *van Gelre*, huwde graaf Willem I *van Holland*, en een dochter Mechtild *van Gelre*, huwde graaf Hendrik II *van Nassau*.

⁷ Een zoon van Dirk *van de Veluwe*, die zes jaar na diens geboorte overleed in 1082 in gevangenschap van Godfried *van Bouillon*.

Odin, ridder van Vlaanderen en kruisvaarder in het gevolg van Gwijde van Dampierre

Odin Lauwereyns was *heer van Diepenhede*, een ridder die de Vlaamse graaf Willem (*Gwijde*) van Dampierre⁸ vergezelde op de kruistocht van Lodewijk IX van Frankrijk tussen 1248 en 1254.

Koning “*Saint-Louis*” (1215-1270) en zijn leger vertrokken in 1248 vanuit Aigues-Mortes⁹ dat toen nog aan de Middellandse zee lag. Odin trok in het

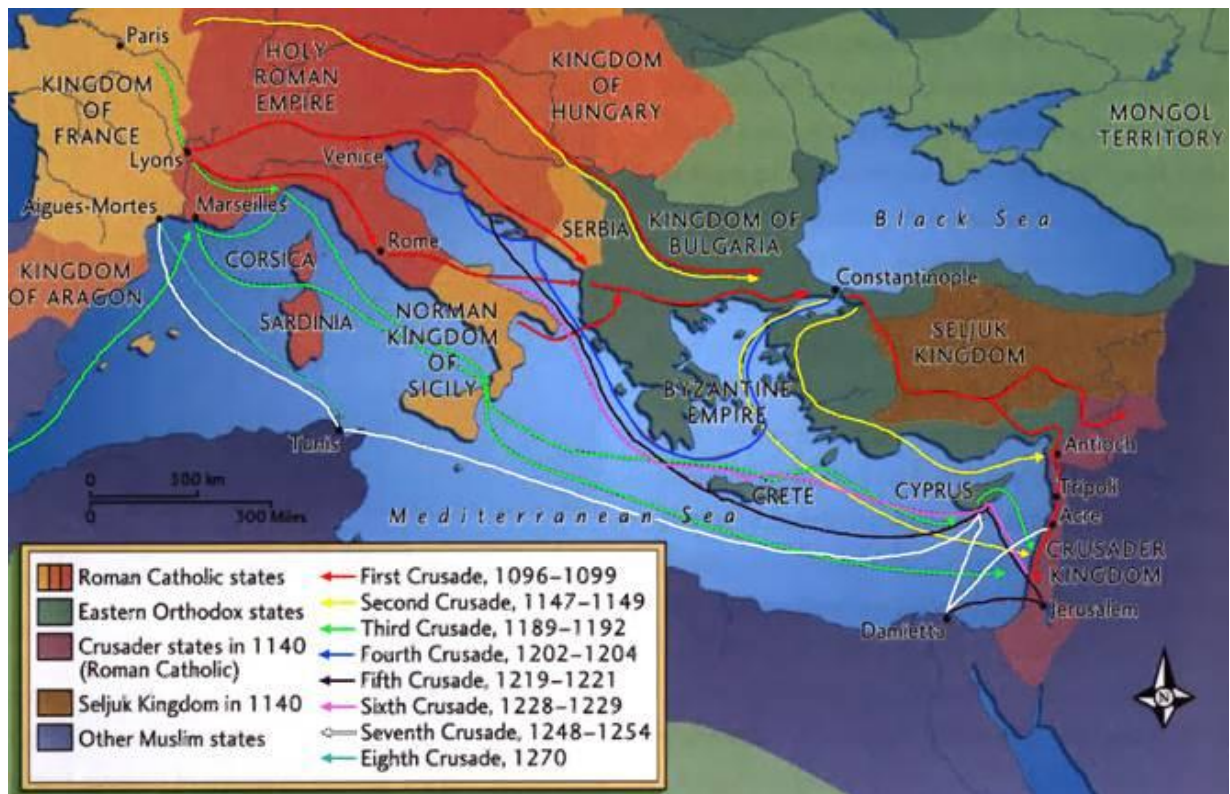
gevolg van Willem van Dampierre via Cyprus naar Egypte. Odin was net voor de tweede keer vader geworden nadat hij omstreeks 1247 in Brugge met Johanna van Velthuysen was getrouwd. Op 6 juni 1249 veroverde het leger de Egyptische stad Damiate¹⁰. Doel was om Jeruzalem te heroveren op de Saracenen, die de stad in 1244 op de kruisvaarders hadden veroverd, de zes eerdere kruistochten ten spijt.

Afbeelding: uit een 14^e -eeuws manuscript van Guillaume de Saint-Pathus. Koning Lodewijk IX met zijn leger onderweg in 1248 – ook wel bestempeld als “*De aankomst in Nicosia*”. Onder een kaart die de 7e Kruistocht van Aigues-Mortes situeerde via Cyprus en Damiate tussen 1148 en 1254. Er werden acht kruistochten op aangegeven.

⁸ Hij was een zoon van de gravin van Vlaanderen, Margaretha van Constantinopel. Dit zou de 7^e kruistocht zijn geweest en de eerste van koning (Sint) Lodewijk die het leven liet bij een volgende kruistocht. Willem II van Dampierre (1225 - 6 juni 1251) was sinds 1246 mederegent, met zijn moeder, over het graafschap Vlaanderen. Hij was ook bekend als Willem II van Vlaanderen. In het huis Dampierre was hij Willem III, *heer van Dampierre*. Willem was een zoon uit het huwelijk van Willem II van Dampierre, *heer van Dampierre* en de hoger vermelde Margaretha van Constantinopel. In juli 1246 werd hij door een scheidsrechterlijke uitspraak van Lodewijk IX van Frankrijk en bisschop Odo van Tusculum, *de jure* (van rechtswege) erkend als erfgechtigde van Vlaanderen. Willem was in 1247 gehuwd met Beatrix, dochter van Hendrik II van Brabant en weduwe van Hendrik Raspe. Het huwelijk bleef kinderloos. Hij overleed op 5 mei 1251 aan verwondingen opgelopen tijdens een toernooi te Trazegnies – naar verluid werd hij vertrappeld door de paarden van Henegouwse ridders die hem langs achter aanvielen. Zijn jongere broer, Gwijde III, tweede zoon van de regerende gravin Margaretha van Constantinopel, werd daardoor erfgechtigde op de troon in Vlaanderen.

⁹ Letterlijk vertaald “Dode wateren”. De stad was in de 13e eeuw gebouwd als uitvalsbasis voor de kruistochten voor de Franse koning, die liever niet in een vreemde haven als Marseille inscheeptte. In die periode lag Aigues-Mortes nog direct aan de Middellandse zee en het was dus de eerste Franse uitweg voor scheepvaart. Koning Lodewijk IX, *de Heilige*, kreeg van monniken uit de abdij van Psalmody een stuk zoutmoeras en liet er de stadskern tussen 1246 en 1272 bouwen. De stadsmuren waren er tussen 1272 en 1310 omheen gebouwd.

¹⁰ Havenstad in Dumyat, Egypte, 200 km ten noorden van Cairo. De kruisvaarders wilden met de verovering van deze havenstad de Nijl controleren, Egypte veroveren en doorstoten naar Jeruzalem.

Drie broers van Lodewijk IX namen deel: Alfons, *graaf van Poitiers en Toulouse*, Robert van Artois en Karel I, *graaf van Anjou*. Het leger bestond uit 1500 schepen en zo'n 25.000 tot 35.000 man, van wie 1500 ridders en 5000 kruisboogschutters.

Gedurende tien maanden werd het Egyptische Damiate bezet. Sultan *As-Salih Ayyub* onderhandelde met Lodewijk en bood Jeruzalem aan in ruil voor Damiate, maar de kruisvaarderbaronnen besloten Alexandrië aan te vallen. Lodewijks broer Robert van Artois zette in 1250 een aanval in op Cairo en kwam hierbij om, samen met een groot aantal Tempeliers. Lodewijk wist met moeite zijn positie aan de Nijl aan te houden en het overlijden van sultan Ayyub en de zwakke positie van diens omstreden opvolger *Al-Muazzam Turanshah* speelden enige tijd in zijn voordeel.

En toch keerde het tij. Ziekten in het moerassige Nijlgebied eisten een zware tol in het kruisvaarderleger. De moslims wisten tachtig schepen te veroveren en de opvarenden te doden. Van het leger dat aan de kruistocht was begonnen bleven steeds minder mensen over, geteisterd door ziekte en honger. Sommigen gingen terug naar huis, sommigen sneuvelden, anderen werden gevangengenomen door de Arabieren. De moslims brachten Lodewijk en zijn leger in het nauw en uiteindelijk konden de '*Franken*' geen kant meer op, verslagen door het klimaat en de aanvallen van de Saracenen.

Het leger van de kruisridders werd ten slotte in april 1250 verslagen bij Al Mansurah (Egypte) in 1250, waar een van de commandanten de latere sultan *Baibars* was.

Afbeeldingen: Willem van Dampierre, zoon van Margaretha van Constantinopel en een zilveren anonieme denarius met gehelmd portret en dubbellijnig kruis, geslagen in het graafschap Vlaanderen

onder Margaretha II, zuster van Hendrik II en dochter van Boudewijn IX, *gravin van Vlaanderen* tussen 1244-1278.

Lodewijk IX, zijn ridders en zijn leger werden gevangengenomen. Frankrijk moest voor Lodewijk de enorme losprijs betalen van 400.000 *livres tournois*¹¹. Daarna werden Lodewijk en diens leger vrijgelaten.

De meeste militairen keerden terug naar huis, maar Lodewijk IX voer naar Syrië.

Daar wachtte hij vier jaar op versterking en verdedigde de kuststeden.

Hij stuurde de Vlaamse franciscaan *Willem van Ruysbroeck* naar Mönge, de koning van de Mongolen, om een einde te maken aan het bondgenootschap met de moslims. Toen dit mislukte keerde ook Lodewijk IX terug naar Frankrijk omstreeks 1254.

Van *Willem van Dampierre* weten we dat hij werd gevangen genomen in Damiate in 1250, vervolgens werd vrijgekocht, en dat hij terugkeerde naar Vlaanderen. Toen Willem met twee broers Alfons en Robert werd vrijgekocht voor 8000 pond, werd slechts de helft daarvan betaald door de Franse koning. Als waarborg voor de betaling van de andere helft¹², lieten zij heel wat edellieden die hen hadden vergezeld als gijzelaar achter.

Odin Lauwereyns keerde op dat moment niet mee terug naar Vlaanderen. Volgens Franse bronnen was hij één van de achtergebleven gijzelaars en maakte hij de veldtocht in Syrië nog mee in het gevolg van Lodewijk IX. Hij overleed op de terugweg, in Cyprus, en keerde nooit terug naar Vlaanderen.

Willem van Dampierre, die wel was teruggekeerd, zou op 5 mei 1251 overlijden tijdens een ongeval op het toernooi van Trazegnies¹³.

¹¹ gouden munten

¹² Onder meer de leperlingen, waarvan er 482 waren mee gegaan in het gevolg van Willem van Dampierre, zamelden mee de nodige fondsen in voor de ander helft toen Margaretha van Constantinopel er op 18 maart 1250 met Willems echtgenote Beatrix van Kortrijk beroep deed op de bevolking om Willem en zijn broers vrij te kopen van “de sultan van Babylonië”. De families Boeteman en Paeldinck droegen het ruimst bij en verwierven daardoor de rechten op de vrije vismarkt van Ieper.

¹³ Trazegnies is een deelgemeente van Courcelles in het Belgische Henegouwen. Henegouwen was in die tijd onder het beheer van de *de Avesnes*, kinderen uit het eerste huwelijk van Margaretha van Constantinopel, met wie de *Dampierres* uit het tweede huwelijk jarenlang een successieoorlog voerden. Bij het verdrag van Parijs onder Lodewijk IX in 1246, kregen de *Dampierres* het graafschap Vlaanderen en de *de Avesnes* het graafschap Henegouwen toegewezen (al bleef Margaretha op de troon van het graafschap Henegouwen). Pas bij de slag van Westkapelle op 4 juli 1253, waarbij Jan *de Avesnes* Gwijde

Het familiewapen van Odin Lauwereyns bestond uit drie zwanen, niet gebekt en gepoot, zgn. “*merlettes*”. Zijn wapendevies was “*Ad laurum non aurum*”, wat letterlijk vertaald “*Voor de eer, niet voor het goud*” betekende, en het werd vertaald als “*Onversaagd in moeilijke tijden*”¹⁴. De oorsprong van het wapen werd aangewezen als afkomstig van een Deense Viking, leenman van de graven van Vlaanderen, aangesteld om het rijk te verdedigen tegen andere Vikings¹⁵. De tak van de *heren van Diepenhede* ontstond aan het begin van de 13^e eeuw, residerend in Brugge tot omstreeks 1560, waarna ze verhuisde naar Duinkerken en Sint-Winoksbergen in Frans-Vlaanderen. De erkenning in de Franse adel gebeurde in juni 1719 door koning Louis XV, in navolging van de erkenning onder de graven van Vlaanderen, de hertogen van Boergondië en de koningen van Spanje.

De precieze kleuren van zijn wapen waren gekend. Het ging om zilveren merlettes op zwart met daaronder een rode ondergrond die zichtbaar kwam bij beschadiging van de bovenste laag, en deze rode onderlaag was herkenbaar in latere varianten van het familiewapen.

Zogenaamde merlettes werden soms toegekend aan ridders die zich verdienstelijk maakten tijdens de kruistochten. Wanneer ze met drie voorkwamen, hield dit een verwijzing in naar de Heilige Drievuldigheid. Bij het familiewapen Lauwereyns ging het

van Dampierre versloeg met de steun van zijn schoonbroer Willem II *van Holland*, kreeg de familie *de Avesnes* definitief de rechten op het graafschap Henegouwen.

¹⁴ Een gelijkaardig devies zoals dat door de Engelse Lauwereyns / Lawrence families werd gevoerd.

¹⁵ terwijl de Dictionaire de la noblesse de France “*originaire de la Saxe*” vermeldt. Zijn voornaam duidde evenwel anders: “*Othon*” was de Franse versie van “*Odin*”. Mogelijk was Odin een immigrant uit Engeland, wat de verwijzing als “*Angelsaksisch*” kan verklaren. Dat bleek ook uit eerdere en latere verwantschappen met *Lawrence*, de *Engelstalige variant van Lauwereyns*, in Engeland. De tekst in de *Dictionaire de la noblesse de France* vermeldde voluit: “*Famille noble & ancienne, originaire de la Saxe, issue des Seigneurs de Diepenhede, & établie en Flandres dès le commencement du treizième siècle. Elle a eu des emplois distingués, tant militaires que civils, au service des Comtes de Flandres, qui avoient alors leurs résidence à Bruges, où ils tenoient leur cour; & elle a occupé les premières charges de la Régence Magistrale dans cette ville, qui étoit dans ce tem(p)s une des plus célèbres de l’Europe, par l’immensité de son commerce, ses richesses & la grande population. Cette famille quitta Bruges en 1560, au commencement des troubles, & fixa son domicile à Dunkerque, & delà à Berg-Saint-Vinox.*” (Een nobele en oude familie, afkomstig van Saksen, heren van Diepenhede, en gevestigd in Vlaanderen aan het begin van de 13e eeuw. Zij hielden voorname posities aan, zowel militair als burgerlijk, in dienst van de graven van Vlaanderen die residentie hielden in Brugge, waar zij hun hof hielden; en daar de eerste functies van het magistrale regentschap in deze stad bekleedden, [stad] die in die tijd een van de beroemdste was van Europa, door de grootheid van de handel, zijn rijkdommen en de grote bevolking. De familie [Lauwereyns] verliet in 1560 Brugge, aan het begin van de troebelen, en vestigde zich in Duinkerken, en van daar in Sint-Winoksbergen [Frans-Vlaanderen].) Het familiewapen vertoonde sterke gelijkenissen met dat van de heren van Cadzand, een titel die sinds het begin van de 13^e eeuw niet meer werd gevoerd. De kinderen kregen nieuwe familienamen. De nazaten van ene Willem die op het kasteel Baenst woonden werden *de Baenst* genoemd, de nazaten van Hendrick werden *Heindericx* genoemd. Er waren verwantschappen tussen de familie Lauwereyns en de familie *de Baenst*. De familie *de Baenst* voegde de dwarsbalk toe zoals bij Lauwereyns en plaatste de drie zwanen erboven. Het hof van St.-Joris in Brugge werd door Jan III de grootvader van Margaretha *de Baenst* gebouwd. Zij verkocht het aan Hieronymus Lauwereyns. De wapenschilden van *de Baenst* werden niet door Hieronymus en ook niet door zijn nazaten verwijderd. Hieronymus had de dijkrechten van de Waterlanden gekocht aan de vader en de achterneef van Margaretha toen Anthony stierf en het project (dijkrechten van Assenede tot Cadzand) te groot werd. De heren *van Cadsant* stamden naar verluid in rechte lijn af van de koningen van Wales, en de eerste *heer van Cadsant* werd door de graaf van Vlaanderen ca 820 op het eiland geïnstalleerd om de noordergrens te beschermen tegen de invallende Noormannen [zie stamboomonderzoek Rigo Hinderyckx].

aanvankelijk om merlettes van zwanen. Al in de 11^e eeuw waren er familiewapens met merlettes bekend.

Afbeelding: voorbeelden van familiewapens met zwanenmerlettes uit Brugge (afbeeldingen uit het Handschrift De Hooghe, Brugge, 1700, onder publiek domein).

Merlettes in het familiewapen van De Vrient in de 16e eeuw

Merlettes in het familiewapen Hellinck, 17e eeuw.

Merlettes in het familiewapen Lauwers vanaf 1500.

Familiewapens Lauwereyns

Onversaagd

Odin Lauwereyns was één van de oudste gedocumenteerde stamouders van onze familie in het toenmalige Graafschap Vlaanderen en voerde een wapen met drie zwanen, met de spreuk "*Ad laurum non aurum*" of "*Voor de eer, niet voor het goud*".

Aigues-Mortes

Koning Lodewijk IX, *de Heilige*, kreeg van monniken uit de abdij van Psalmody een stuk zoutmoeras en liet er de stadskern tussen 1246 en 1272 bouwen. De stadsmuren werden er pas tussen 1272 en 1310 omheen gebouwd.

De laurierboom

Het was de achterkleinzoon van Odin, Marc Lauwereyns, die een laurierboom toevoegde aan het familiewapen.

Dit nieuwe familiewapen zou het meest verspreide familiewapen van de families worden.

Afbeelding onder: verzameling kruisvaarder munten (voor- en achterzijde) uit Cyprus, 13e-16e eeuw (© laurentii.be uit private collectie, 2018).

Oorsprong van de naam Diepenhede

We weten verder dat Lauwereyns in 1247 de titel "*heer van Diepenhede*" voerde. Diepenhede is een afleiding van Diepenée/Diepene, één van de drie gebieden van het voormalige eiland Zaamslag (*Saemslagh*). Het eiland bestond drie gebieden: Othene, Diepene en Aendyke. Het deelgebied Diepenhede bestond uit opgeworpen en gewonnen polderland en lag volledig aan de Schelde. Het werd verzwolgen door het water en nooit echt hersteld, toen in 1404 de dijken om oorlogsredenen werden doorgestoken om Zaamslag te vernietigen.

Etymologisch, of naar de betekenis van de naam, zou Diepenhe(e)de een verwijzing zijn naar een "*plaats aan het diepe water*"¹⁶. In essentie ging het om weidegrond voor schapen. Deze gronden werden vermeld in een brief van de paus uit 976 waarbij hij de eigendommen van de Sint-Baafsabdij bevestigde in de *Pagus Scaldis* (de bocht van de Westerschelde). Ook abt Othelbold van de Sint-Baafsabdij (1019-1030) beschreef in een brief aan gravin Otgiva, het eigendom Depena als de schaapsgronden gelegen aan de Diopa: "*Tongrot inter duos et Buoclaca Diopa*." Tussen de Diopa (*de Otheense kreek*) en de Buoclaca (*Boekhoute, nu de Braakman*) lag Tongrot (*Terneuzen*).

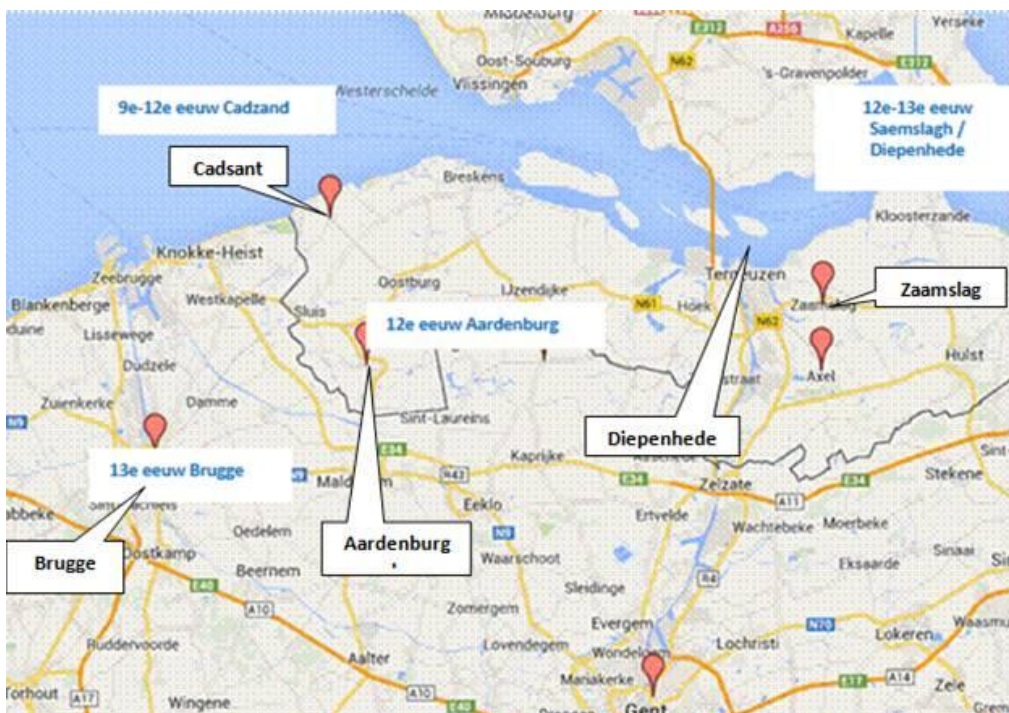
Kaart onder: situering van Diepenhede op het voormalige eiland Zaamslag (kaartbewerking Google maps onder gebruiksvoorwaarden, 2016).

¹⁶ Heede is afgeleid van "Eede" of "Ee" en betekent waterloop. Zie ook "*Bouwstoffen en studiën voor de Geschiedenis en de lexicografie van het Nederlands*" (1950) waar Depena, Diepena, Dipanha, Diepenee werden vermeld als een verdwenen waterloop bij Zaamslag (Zeeland) en "*Nederlandse waternamen*" (1955).

Dit leidde tot de aanwijzing dat Diepenhede pal ten noorden van Othene lag, en dat het na de onderwaterzetting om militaire redenen, verdwenen was in de bocht van de Westerschelde.

Andere vermeldingen waren Depana (1003), Diepena (1040) en daarna Diepene en Diepenee. Aan de overkant¹⁷ van de Diopa lag Hoek, waar de heerlijkheid *van Steelant* was gelegen aan de nog bestaande kreek *Braakman*. Diepenee was oorspronkelijk eigendom van de *heren van Cadsant*. Zowel in Axel als in Borsele bestaat er nog een Diepeneestraat.

¹⁷ Gysseling (1993) situeerde Diepenhede foutievelijk aan de overkant.

Afbeelding: kaart met meldingen van voorouders rond de Viking-tijd. Uit de moederparochie Aardenburg kwamen Cadesant, Hannekenswerve (bij Draaibrug) en Lammensvliet (het latere Sluis) voort. Deze parochies waren enkele jaren vóór 1089 gesticht.

BRUg II – 000010 - GEZIN Lauwereyns van Diepenhede – van Vosmaer, 1270 Brugge

Willemar Lauwereyns van Diepenhede werd geboren omstreeks 1247 in Brugge als zoon van ridder Odin Lauwereyns van Diepenhede en Johanna van Velthuysen [ZIE BRUg I – 000001]. Hij huwde omstreeks 1270 in Brugge met Catharina van Vosmaer, dochter van ridder Robert van Vosmaer, geboren in Vlissingen in Zeeland, NL. Willemar Lauwereyns van Diepenhede overleed omstreeks 1289¹⁸.

Afbeelding: het wapen van Vosmaer zoals dat in 1546 werd gevoerd door een nakomeling van Michiel van Vosmaer, burgemeester van Delft (Bron: stamboomonderzoek Wim Heijn).

Catharina van Vosmaer hertrouwde na zijn overlijden met Willemar van Alseberghe¹⁹, en zij hadden een dochter Mathilde van Alseberghe, geboren omstreeks 1290 en naamgenote van de echtgenote van haar halfbroer Simon. Deze dochter huwde Simon van Ravensvelde, een broer van de echtgenote van haar halfbroer Marc (zie verder). Haar tweede echtgenoot overleed in 1292. Er werd binnen verwante families gehuwd om het familiaal vermogen te vrijwaren.

Kinderen uit het gezin van Willemar en Catharina van Vosmaer waren:

- **Simon Lauwereyns** van Diepenhede werd geboren omstreeks 1271 in Brugge. Hij was ridder en huwde omstreeks 1300 in Brugge met Mathilde van Alseberghe²⁰ [ZIE BRUg III – 000013]
- **Marc Lauwereyns** werd geboren omstreeks 1272 in Brugge. Hij voegde aan het familiewapen een laurierboom toe in sinopel, net zoals Arnold Lauwereyns dat zou doen. Hij huwde omstreeks 1331 met Marie van Ravensvelde, dochter van Peter van Ravensvelde, schildknaap, en overleed op 17 november 1339 [ZIE BRUg III – 000015c].

BRUg III – 000013 - Kinderen Simon Lauwereyns- Mathilde van/de Alseberghe

- **Katelijne Lauwereyns** werd geboren omstreeks 1288 [ZIE MEC IV – 000015].

¹⁸ Bronnen o.m. “Généalogies de quelques familles des Pays-Bas”, 1774 en elders vermelde genealogische naslagwerken van o.m. de Franse adel.

¹⁹ Alseberg is een deelgemeente van Beersel in Vlaams-Brabant. Ravensveld is een toponiem in Opwijk.

²⁰ Zij was een dochter van jonker Jan van Alseberghe. Spellingvarianten: Lauwerens, Lauwerin, Laurin, Lauwaerts, Lauwers. Simon was vermoedelijk baljuw van Gent.

- **Robert Lauwereyns van Diepenhede** werd geboren omstreeks 1300 in Brugge. Hij emigreerde naar Engeland²¹ en ging er bij de naam *Lawrence*, de Engelstalige variant van Lauwereyns.

BRUg III – 000015c - *Kinderen Marc Lauwereyns- Marie van/de Ravensvelde*

- **Gielis Lauwereyns I** werd geboren omstreeks 1331 in Brugge. Hij huwde Barbara van Pillenrode, dochter van ridder Boudewijn van Pillenrode, heer van *Billemstede*²². Zijn eerste echtgenote overleed eerder op 4 augustus 1368 [ZIE BRUg IV – 000016]. Hij had een tweede relatie in 1370 en overleed in juni 1381 [ZIE BRUg IV – 000016b].

Ridder **Gielis I Lauwereyns** was raadsheer van Lodewijk van Male, graaf van Vlaanderen (1330-1384) [ZIE BRUg IV – 000016b]. Lodewijk van Male was enig kind en opvolger van Lodewijk I uit het *Huis Dampierre* en van Margaretha van Frankrijk. Hij was als Lodewijk II, *graaf van Vlaanderen, van Nevers en Rethel* van 1346 tot zijn dood in 1384. Gielis I Lauwereyns diende net als zijn grootvader Odin het huis van *Dampierre*, van wie Lodewijk van Male afstamde. Na de Slag bij Crécy op 26 augustus 1346, waar Lodewijk van Male als zestienjarige streed voor Filips VI van Frankrijk en waarin hij ernstige verwondingen opliep, terwijl zijn vader er sneuvelde, verbleef hij tot november 1346 op het kasteel van de hertog van Brabant in Tervuren²³.

Op 1 juli 1347 had in Tervuren zijn verloving plaats met Margaretha, dochter van Jan III van Brabant, met wie hij kort daarna in het huwelijk trad in Vilvoorde. Na het overlijden van Jan III van Brabant in 1355 en onder het voorwendsel dat zijn schoonvader de Brabantse successie had geregeld zonder zijn goedkeuring, viel Lodewijk zijn zwager hertog Wenceslaus I van Luxemburg (echtgenoot van zijn schoonzuster Johanna van Brabant) aan en versloeg hem in Scheut (17 augustus 1356), in wat de Brabantse Successieoorlog genoemd werd. Als gevolg van deze

²¹ Robert ging er bij de naam Lawrence. Dit was de periode waarin de Engelse koning Edward III een expeditie zond naar het eiland Cadzand (tegen de Franse vazal Lodewijk van Vlaanderen). Het eiland werd in november 1337 door de Engelsen bezet. Rond die tijd stak Robert het Kanaal over en vestigde zich in Engeland.

²² Vermoedelijk Billenstede (plaats vermeld in de 16e eeuw).

²³ De weversgilden probeerden hem na de slag van Crécy in 1346 (gewonnen door de Engelsen), trouw te laten zweren aan Eduard III van Engeland, en zelfs een verloving met diens dochter Isabella (Sint-Winoksbergen, maart 1347) werd opgedrongen. Dat ging niet door op aanraden van de Franse koning, met steun van paus Clemens en hertog Jan II van Brabant, en Lodewijk was daarop in april 1347 naar Frankrijk gevlucht en had zich op 1 juli 1347 verloofd met Margaretha, de dochter van Jan van Brabant. Hij huwde haar vervolgens in Vilvoorde. Hij kwam tot een vergelijk met Eduard III van Engeland en hij keerde in 1349 terug naar Vlaanderen. In 1350 weigerde hij zelfs openlijk eer te betonen aan de nieuwe koning van Frankrijk. Bij het huwelijk in 1369 van zijn dochter Margaretha van Male met de Bourgondische hertog Filips de Stoute, zouden de kanselarijen Rijsel (Lille), Dowaaï en Orchies terugkeren naar het graafschap Vlaanderen. Deze waren in 1312 bij het verdrag van Pontoise afgestaan.

overwinning nam hij de steden Mechelen, Antwerpen, Leuven en Brussel in²⁴. Bij de Vrede van Aat (3 juni 1357) verwierf hij ook wettelijk de heerlijkheid Mechelen en de stad Antwerpen. Hij eigende zich door de wapenfeiten van 1356 ook de titel van *hertog van Brabant* toe, doch hij werd er niet erkend.

In het gevolg van Lodewijk *van Male* deed Gielis I Mechelen en mogelijk Antwerpen aan. In deze generatie kennen we ook zijn nicht (dochter van zijn nonkel Simon) Katelijne Lauwereyns [ZIE MEC IV – 000015] die omstreeks 1321 aan de Scheiselberg te Mechelen woonde en er huwde met ridder Willem *de Baenst*, in Mechelen ook *van der Bienst* genoemd, van wie zij als weduwe werd vermeld in 1335. Een huis aan de Scheiselberg zou door Gielis *van Alseberghe* in 1354 worden verkocht aan het Gasthuis van Heilige Drievuldigheid terwijl de familie *Van der Bie(n)st*, toen woonachtig in Puurs, er in 1414 nog gronden had (verkoop van lijfpacht rogge). De Scheiselberg, onder meer vermeld in 1294, 1324, 1344 (*Scheysselberg*) en in 1346 in Mechelen, was een lichte verhevenheid in het landschap. Het goed zou gelegen hebben aan de “*Nieuwenlanden*” (huidige Ham en aanhorige Nekkerspoel en hof van Baffer, nabij het hof van Pitsemburg) buiten de Koepoort/ Kerkhofpoort in Mechelen.

BRUg IV – 000016 - ***Uit het huwelijk van Gielis Lauwereyns (I) en Barbara van Pillenrode***

- **Gielis Lauwereyns II** werd geboren omstreeks 1364 te Brugge. Hij was jonker, ridder, en raadsheer van Filip *van Valois*, de hertog van Bourgogne, toen graaf van Vlaanderen. Hij reisde mee in het gevolg van de graaf tot diens overlijden op 27 maart 1404 in Halle in het hertogdom Brabant. Hij vestigde zich nadien in Brugge waar hij zelf overleed op 8 december 1413, en waar hij begraven werd in de Collegiale Kerk van de Heilige Verlosser. Zijn graftombe werd beschreven als “*une grande tombe de pierre bleue, ornée de ses Armoiries & lisières en cuivre, avec une inscription Flamande sur le même métal.*” Hij was gehuwd met Katrien *van Roeselare*, dochter van Jozef, *heer van Roeselare*. Zij overleed op 12 april 1415 [ZIE BRUg V – 000021]. Gielis Lauwereyns II had een buitenechtelijke relatie gehad in 1410 [ZIE BRUg V – 000026].

Gielis II Lauwereyns was raadsman van Filips II “de Stoute” *van Valois* (1342-1404), de hertog van Bourgondië en graaf van Vlaanderen, geboren als zoon van de Franse koning Johan II “de Goede” van het huis *van Valois en Bonne van Luxemburg*, en de prinses van Bohemen. Filips de Stoute was gehuwd met Margaretha *van Male*, hertogin van Bourgondië (1350-1405). Eén van hun kinderen was Jan zonder Vrees, de toekomstige hertog van Bourgondië en graaf van Vlaanderen (1371-1419)

²⁴ In deze periode merkten we al een inwijking van Lauwereyns families in het voormalige hertogdom Brabant.

Afbeelding: schilderij van Jan zonder vrees, uit de collectie Hof van Busleyden, © laurentii.be, mei 2024).

BRUg V – 000021 - *Uit het huwelijk van Gielis Lauwereyns (II) en Catherine van Roeselare*

- **Gielis Lauwereyns III** , jonker, werd geboren omstreeks 1396 te Brugge. Hij was burgemeester van Brugge in oktober 1437, benoemd door Filips de Goede. Hij was opnieuw burgemeester in Brugge in 1442, en werd vermeld als schepen in 1440, 1445, 1451 en 1453. Hij was gehuwd met Katrien *de Vrient* omstreeks 1420, overleed op 12 april 1455 en werd begraven in de Sint-Jacobskerk te Brugge [[ZIE BRUg VI – 000029](#)].

Gielis III Lauwereyns was raadsman van Filips de Goede (1396-1467). In het gevolg van Filips de Goede ondernam hij meerdere reizen. Zo was hij onder meer op 9 januari 1438 in Arras om te bemiddelen na de rebellie van de Brugse stedelingen en de moord op Jean *de Villers*, maarschalk van Frankrijk. Filips de Goede was hertog van Bourgondië, zoon van Jan Zonder Vrees en Margaretha *van Beieren* uit het huis van Valois-Bourgondië. Hij verwierf het graafschap Namen (1429), de hertogdommen Brabant en Limburg (1430), de graafschappen Holland, Zeeland en Henegouwen (1433) alsook het hertogdom Luxemburg (1451).

BRUg IV – 000016b - *Uit de tweede relatie van Gielis Lauwereyns I en N.N.*

- Een zoon, **André Lauwereyns** , werd geboren omstreeks 1371 en emigreerde naar Spanje en huwde in Lepe nabij Cádiz²⁵.
- **Peter Lauwereyns** , werd geboren omstreeks 1372 in Brugge, was ridder, kamerheer en raadsheer van Adolf, hertog van Cleves²⁶. Hij huwde Petronella de Boodt van de notabele Brusselse familie. Hij overleed op 29 juni 1454. Zijn echtgenote overleed eerder op 15 augustus 1449²⁷ [[ZIE BRUg VII – 000027](#)].
- **Margriet Lauwereyns** , werd geboren omstreeks 1373 en was begijn in 1426.

Peter Lauwereyns was kamerheer van Adolf IV, hertog *van Cleves/Cleven/Kleef*. Ridder Adolf (IV) *van Cleven* (1373-1443) was heer *van Ravestein*, heer *van Beselaere*, *van Winendale* [zie ook afbeelding wapen hoger]. De hertog *van Kleef* werd in Brugge vermeld met ridders Lodewijk *de Baenst*, Jan *van der Gruuthuuse* (*seneschal van Anjou*), Jan *de Baenst*, heer *van Sint-Joris* en Jan *de Baenst*, heer *van Lembeke*. Adolf

²⁵ Naar verluidt verspaanste de naam er tot Lorenzo. Zie o.m. onderzoek van de Ratcliffe Society dat deze Brugse afstamming bevestigde.

²⁶ Zie ook eerdere verwantschappen met het huis *van Kleef* en het huis *van Gelre*.

²⁷ Deze tak breidde verder uit o.m. naar Frans-Vlaanderen o.m. Sint-Winoksbergen, o.m. *de heren van Roosendael*, met emigratie naar o.m. Spanje en Portugal.

IV huwde Maria van Bourgondië (-1463), dochter van hertog Jan zonder Vrees, in mei 1415.

De slag van Crécy

De veldslag die op 26 augustus 1346 plaats vond in Crécy, betekende een keerpunt in de Vlaamse sympathie voor de Engelse zaak. Sommigen Vlamingen hadden de zijde gekozen van de Franse koning Filips IV en de graaf van Normandië tegen koning Eduard III van Engeland. Die laatste telde nochtans ook heel wat Vlamingen in zijn legertroep. De Engelsen hadden de overwinning behaald en trokken vervolgens naar Calais om die stad te belegeren.

Afbeelding: de slag bij Crécy-en-Ponthieu in 1346, een illustratie van Jean Froissaert (1337–1410), onder Publiek Domein (bron: Wikimedia). De Engelse lange boog ('longbow') bleek een geducht wapen evenals buskruitwapens en bombardes, ook al was het Franse leger ongeveer twee keer zo groot als het Engelse landleger en ook al hadden zij Italiaanse huurlingen met kruisbogen.

Frankrijk moest onmachtig toekijken hoe de stad viel, en ze zou bijna twee eeuwen onder Engelse controle blijven. De inval van de Engelsen volgde na hun landing bij Sint-Vast-la-Hougue in Normandië op 12 juli 1346. Op 26 juli werd Caen geplunderd en op 1 augustus trok het leger naar de Seine. Opmerkelijk genoeg waren er ook veel Vlamingen die de rangen van de Engelsen hadden vervoegd. Velen zouden niettemin de Engelsen in de steek laten tegen het eind van augustus dat jaar.

De slag bij Crécy draaide uit op een bloeddorstige veldslag met man-tegen-man gevechten die als "*moorddadig, zonder medelijden, wreed en zeer vreselijk*" werden omschreven. Franse ridders die van hun paarden werden gegooid, belandden in de modder, werden vertrappeld of verstikten²⁸. De Engelse infanterie mocht geen gevangenen nemen, want er was te weinig mankracht om die te bewaken, hoewel de '*overlevenden tussen de vele dode Fransen*' na de slag alsnog werden gevangen genomen volgens sommige getuigen. De Franse aanvallen werden eerder als chaotisch en slecht georkestreerd beschreven en de Franse verliezen als "*catastrofaal voor de Franse Kroon*", de Engelse werden als meer gedisciplineerd omschreven met relatief weinig verliezen. Aan beide zijden vielen niettemin veel slachtoffers.

²⁸ Zoals beschreven door schrijvers uit die tijd. Er werden na de slag naar verluid veel Franse lijken gevonden zonder verwondingen.

Het is alsnog onduidelijk of Gielis I Lauwereyns aanwezig was op deze veldslag aan de zijde van Lodewijk van Male. Alleszins vergezelde hij zijn broodheer toen die, gewond na de veldslag, in Tervuren in het hertogdom Brabant terecht kwam.

De keuze voor Frankrijk of Engeland en de vrijheidsstrijd in Vlaanderen

Afbeelding: stadhuis Brugge

Vanaf juni 1297 kwam het graafschap Vlaanderen voor grote veranderingen te staan na zowat 84 jaar van relatieve rust. In 1213 had het Franse leger van koning Filips II August een spoor van vernieling getrokken door Vlaanderen, en sindsdien was een periode van vrede en groeiende welvaart kenmerkend geweest voor Brugge. Op de kruistochten na.

Brugge was uitgegroeid tot een stad van 60.000 inwoners in 1297 en was buiten de oude omwallingen uitgebreid. Men kon de stad als “*vromer dan de vroomste begin*” beschrijven, uitgaande van de religieuze kunsten, de negen kerken, de zestien kapellen en de negentien kloosters, maar de pracht en praal stonden in schril contrast met het leven in de werksbuurten en de prostitutie die welig tierde in de Sint-Niklaaswijk achter de Augustijnenrei²⁹. Het was een stad van schrille contrasten, met bevoorrechting van bevoordeelde burgers, vermogende kooplieden, heuse stadspaleizen, imposante bouwwerken als de Waterhalle in Doornikse natuursteen, tegenover bittere armoede en achterstelling van een grote groep van de Brugse inwoners die in de meest armzalige omstandigheden overleefden. Dit leidde ook tot spanningen.

Nog in 1280 werden huizen van schepenen geplunderd en afgebrand. De leiders van de opstand werden in het openbaar onthoofd nadat *Gwijde van Dampierre* de opstand met bruto geweld had onderdrukt. Tegen de achtergrond van gebeurtenissen die culmineerden in de slag van Kortrijk in juli 1302 en wat volgde de jaren nadien, zouden telgen van de Lauwereyns families hun heil zoeken in Frans-Vlaanderen, in het hertogdom Brabant en zelfs uitwijken naar Engeland en Spanje.

De roep om rechtvaardigheid en gelijke behandeling vanuit de lagere Vlaamse klassen stond in schril contrast met het despotisch optreden van de Franse koning Filips de Schone die belastingen hief, ook op de Kerk, en die het in zijn ogen te onafhankelijke Vlaanderen wilde doen buigen naar zijn macht. De Franse koning was geenszins de ‘*republikeinse*’ vrijheidsdrang van brede lagen van de bevolking genegen. Hij maakte het zijn vazallen, de graven van Vlaanderen, bijzonder moeilijk om dit beleid toe te passen en de belastingen zoals de *Maletote* van 1292 op te leggen, terwijl de *Dampierres* met hun

²⁹ Zie ook het subliem geschreven boek van Joren Vermeersch, “*Vlaanderens Waanzinnigste Eeuw 1297-1385*”, Borgerhoff & Lambregts, 2023.

kwistzieke levensstijl en eigen belastingheffing binnen het graafschap al niet onbesproken waren en aan geloofwaardigheid hadden ingeboet. De Franse koning speelde een sluw spel om de heerschappij over Vlaanderen naar zich toe te trekken. De gewone bevolking moest het ontzien.

Op het platteland plunderden zowel het Franse leger als de Duitse huurlingen van de graaf. In de steden kwam de onderlinge politieke strijd met afrekeningen tussen de burgers/ambachten daar bovenop. Wie soelaas zocht bij de Engelsen, was er aan voor de moeite toen Filips de Schone een aparte vrede sloot met de Engelse koning Edward I op 19 juni 1299, achter de rug om van de Dampierres. De Dampierres knielden voor de Franse koning en gingen in gevangenschap, terwijl Jacques *de Châtillon* als koninklijk gezant de touwtjes in handen nam. Hij werd als “*onhandige bruu*t” omschreven, met weinig inzicht in de vrijgevochten aard van de Vlamingen die minachtend als onbeschofte, ongemanierde en opstandige *laaggeborenen* werden bekeken. Het woord “*Untermensch*” is pas eeuwen later uitgevonden, maar het gaf allicht het best aan hoe men de Franse visie op de gewone Franse en Vlaamse bevolking kon omschrijven.

De politieke omstandigheden en de verscheurende keuze voor en tegen de *graven van Dampierre* of het Franse koninklijke gezag, zou de afstammelingen van Lauwereyns-van Velthuysen tot verschillende keuzen leiden. Enerzijds zocht Simon Lauwereyns zijn bruid in het hertogdom Brabant, en bleef zijn zoon Robert de koning van Engeland en de Vlaamse edelen als *van Dampierre* getrouwd. Robert keerde terug naar Engeland omstreeks de tijd dat de Engelse koning Edward III aanspraken op de Franse kroon liet gelden, en hij onder meer in 1337 het eiland Cadzand liet bezetten.

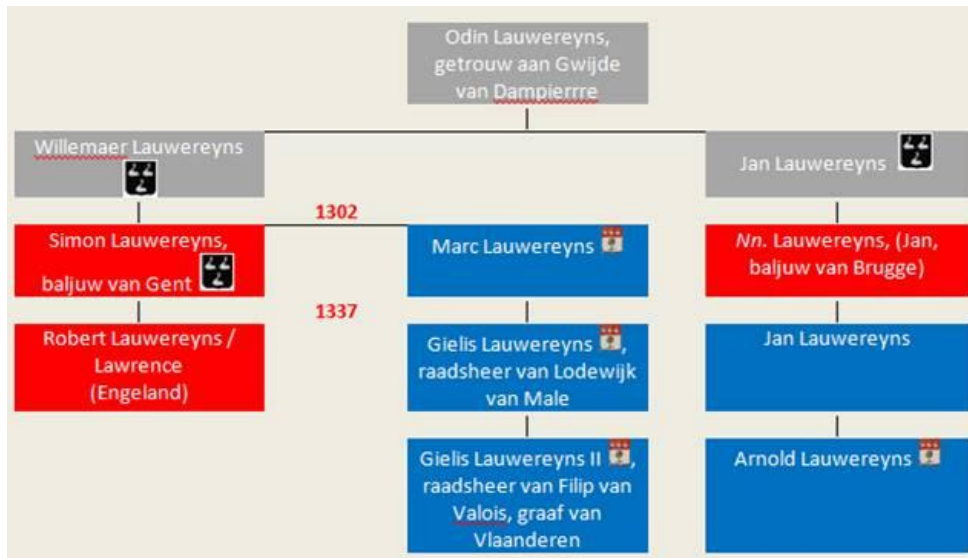
Andere Lauwereyns-en, zoals Simons broer Marc en Simons nonkel Jan Lauwereyns en diens kleinzoon Arnold Lauwereyns, leken eerder partij te hebben gekozen voor het Franse koningshuis. Deze Lauwereyns namen een ander familiewapen aan.

Een zoon van Jan, generatiegenoot van voormelde Robert, moet dan weer de Engelse aanspraken en *de Vlaamse zaak* genegen zijn geweest, waardoor zijn naam gewoonweg niet werd vermeld in de Franse geschiedschrijving, zeg maar in het overzicht van de Franse nobelen. We zitten in de nasleep van de Brugse metten en de Slag van de Guldensporen in 1302, waarbij het belang van de handel met Engeland vanuit het graafschap Vlaanderen op het spel stond, en, vanaf 1337, de “*honderdjarige oorlog*” tussen het Engelse huis Plantagenet/Valois en het Franse huis Anjou voor de Franse troon³⁰. Sterk speelde ook de sociale ongelijkheid en het vrijheidsstreven in verschillende Vlaamse steden waar op momenten een prille voorloper van wat wij nu als “democratie” beschouwen met wisselend succes vorm kreeg.

We proberen de vermoede loyaleiteit bij Lauwereyns even schematisch voor te stellen in het rood (Vlaamse graven) en het blauw (Frankrijk) toen de keuze zich opdrong. Simon Lauwereyns was *vermoedelijk* baljuw van Gent, terwijl de N.N. Lauwereyns *vermoedelijk*

³⁰ Deze duurde eigenlijk 115 jaar en werd bevochten in verschillende fazen: 1337-1360 (o.m. door Edward III, *wiens vader de eerste Engelse titelvoerder van ‘Prince of Wales’ was*); 1369-1389 (o.m. *Karel van het huis van Valois*); 1415-1429 (de “*oorlog van Lancaster*”) en 1412-1431 (met *Jeanne d’Arc*). Merk ook dat Antoon van Cadsant, voorouder van Odin, omstreeks 1070 was aangehuwd in het voormalige Franse koningshuis Capet.

de Brugse baljuw Jan was die voor het eerst bij de naam “*Lauwers*” door het leven ging en ook een nieuw familiewapen introduceerde. Wat Simon Lauwereyns betreft, vermoeden we een loyaleiteit aan het Franse en het grafelijk huis (als vazallen van Frankrijk).

Schema: het was een periode met wisselende loyaleiteit in het graafschap Vlaanderen. Vanaf 1294 was Filips IV van het Franse huis *Capet* in oorlog met Eduard I van het Engelse huis *Plantagenet*, over gebied in het hertogdom Aquitanië.

De Vlaamse steden, met de Vlaamse graaf Gwijde van *Dampierre*, hadden toen de zijde van Engeland gekozen en dat leidde tot invallen van de Fransen in het graafschap Vlaanderen. Gwijde van *Dampierre* kwam in gevangenschap terecht tot 1297. Toen de graaf van Vlaanderen daarop zijn status als vazal van de koning van Frankrijk opzegde, vielen de Fransen opnieuw Vlaanderen binnen. De Vlaamse steden vielen in Franse handen, en de Engelse koning Eduard I trok zijn hulptroepen terug nadat hij afzonderlijk vrede sloot met de Fransen. Gwijde van *Dampierre* en zijn zonen Robrecht en Willem werden opnieuw gevangen genomen in 1300 en een Franse landvoogd, Jacques de *Châtillon*, was aangesteld.

Waar het stadsbestuur in Brugge aanvankelijk de ‘*opjutter*’ Pieter De Coninck nog gevangen liet zetten in 1301, kwam er in 1302 een opstand van aanhangers van de graaf van Vlaanderen, onder impuls van de *Liebaerds* (later ook “*Clauwaerts*”) van Gent die ook in Brugge de Franse *Leliaards* uit de stad zetten. Jacques de *Châtillon* hergroepeerde zijn leger in Kortrijk om beide steden te heroveren. Het Gentse stadsbestuur bond in, maar in Brugge volgde in mei dat jaar de *Brugse metten*, gevolgd door een overwinning van de graafgezinde Vlamingen op het Franse leger in Kortrijk in juli dat jaar. Vlaanderen herwon zijn zelfstandigheid van vroeger, maar werd bij de Slag bij Pevelenberg in 1304 tot zware toegevingen gedwongen, en het Franse gezag werd hersteld.

Lodewijk van *Male* I uit het huis van *Dampierre* zou huwen met Margaretha van het huis van *Valois*, en zijn zoon Lodewijk van *Male* (1330-1384) bleef trouw aan de Franse koningen van het huis *Valois*³¹.

³¹ Zie ook zijn huwelijk met Margaretha in Vilvoorde, de dochter van Jan van Brabant.

Afbeelding: 14^e -eeuwse voorstelling van de Slag van Cadzand, 1337.

In 1337 kwamen duizenden Vlamingen om bij de Slag van Cadzand, waarin Edward III het opnam tegen Lodewijk *van Male*, vazal van het Franse huis Valois.

Het eiland Cadzand werd vervolgens door de Engelsen bezet.

De Gentenaren steunden in 1340 met Jacob *van Artevelde* de Engelse troonaanspraken van Eduard III, die ook de Franse vloot versloeg bij Sluis. In 1341-1364, in een strijd voor de erfopvolging in het hertogdom Bretagne, koos de Engelse koning de zijde van Jan *van Montfort* (gehuwd met Johanna *van Vlaanderen*) die zegevierde in de slag bij Auray in 1363 tegen het *huis van Valois*.

Nog in 1346 was de slag bij Crécy uitgevochten, waarbij de Vlaamse graaf Lodewijk *van Male* aan de zijde van de Franse koning had gevochten, en een Engelse overwinning leidde tot het beleg en de verovering van Calais. Engelse invallen vanaf 1359 in Frankrijk zouden dan weer minder succesvol blijken en in 1360-1370 zouden de Engelsen hun aanspraken op de Franse troon stopzetten en heel wat van hun 'Franse' bezittingen verliezen. De Engelsen hadden in die periode te maken met boerenopstanden en met de vrijheidsstrijd van Schotland. Vanaf het moment dat de Plantagenets in 1399 de macht verloren aan het huis van Lancaster, zou het conflict opnieuw oplaaien.

BRUg IIb – 000011 - GEZIN Lauwereyns 1270 Brugge [*]

Johan Lauwereyns werd vermeld in 1270 te Brugge => ook *Lauwerens, Lauwers, Laurin, Laurijn, Lauwerijn, Lauwereys*. Hij was ridder, en geboren omstreeks 1248 als zoon van **Lauwereyns Odin** (*Othon*) en Van Velthuysen Johanna [ZIE BRUg I – 000001]. *Het familiewapen bestond uit drie zwanen, niet gebekt en gepoot, zgn. merlettes.*

- **Lauwereyns N.N.** (Johannes) werd geboren omstreeks 1271 te Brugge [ZIE BRUg II – 000014] [*].
- *Vermoedelijk* **Gielis Laureyns** . Hij werd vermeld tussen 1260-1321 te Steenhuffel, thans deelgemeente van Londerzeel. In de melding van 1321 was hij cijnsman van de hertog van Brabant in Steenhuffel. Er was ook de melding van *Lauwensdries* te Tildonk, Haacht. Dat de naam gelinkt was aan Lauwers/Lauwens, is slechts een assumptie. Maar het zou kunnen wijzen op een vroegere aanwezigheid van de familie in het hertogdom Brabant (zie ook melding Laurens te Londerzeel in deze periode).

BRUg II – 000014 - GEZIN Lauwereyns 1295 Brugge [*]

Melding van **N.N. Lauwereyns** (Johannes) die huwde met N.N. omstreeks 1295 te Brugge => ook *Lauwerens, Lauwers, Laurin, Laurijn, Lauwerijn, Lauwereys*. Lauwereyns N.N. werd geboren omstreeks 1271 als zoon van Jan Lauwereyns met N.N. [[ZIE BRUg IIb – 000011](#)]. Hij overleed in 1322. Hij was een tijdgenoot van Reinhoud *van Gelre* die in 1318 met Sophia Berthout *van Mechelen* huwde. Zijn volledige naam werd bewust weggelaten in de kronieken van de Franse geschiedschrijving, vermoedelijk omdat hij gesympathiseerd had met de Vlaamse zaak in de periode 1302-1315. Hij werd vermeld als Jan *Lauwaerts*, baljuw van Gent in 1302.

- **Arnold Lauwereyns** werd geboren omstreeks 1295 te Brugge [[ZIE BRUg III – 000015](#)] [*].
- **Peter Lauwereyns** werd geboren omstreeks 1296 in Brugge [[ZIE BRUg III – 000015b](#)].

Afbeeldingen: stadhuis Brugge © laurentii.be, 1985

Sociale klassen in het graafschap Vlaanderen

en kroniek in 1316 van abt Jacob *van Muevin* (1296-1339)³² beschreef de Vlaamse bevolking in verschillende klassen: *potentes* (machtigen), *nobiles* (adel), *divites* (rijken), *mediocres* (middenklasse, ook *mediani, medii*) en *pauperes* (armen). De laatste categorieën behoorden tot het “gepeupel” of het “gewone volk” tegenover hen die de macht hadden, ook wel eens benoemd als de “patriciërs” van de stad. Het is een opdeling van de klassen in een stad als Brugge die we ook terugvinden in andere steden als Doornik, waar de klerk Gillis *de Muisit* in 1307 de bovenste klasse beschreef als de “*magnis*” (heersers, ook wel *gubernatores, cives* en *majores civitates*) tegenover de “*mediocribus*” en de “*parvis*” die door de heersers onder de duim moesten worden gehouden.

De kroniekschrijvers van het begin van de veertiende eeuw waren zich bewust van de sociale diversiteit in de stad, en de meesten sympathiseerden onmiskenbaar met de

³² zie o.m. Jacobi Muevin in “*Chronicon Jacobi Muevin. Corpus chronicorum Flandriae.*”, bewerkt in 1841 door Jean-Jacques de Smet, en Gilles le Muisit, “*Chronique et annales de Gilles le Muisit, abbé de Saint-Martin de Tournai.*”

heersende klasse. Dat was zeker zo wanneer sociale onrust aan bod kwam, en die was er in deze periode van sociale ontvoogding naarmate het feodale stelsel van lijfeigenschap afbrokkelde. Al in 1270 schreef Thomas Aquinas over drie klassen in zijn “Summa Theologica”: “*supremi*” (heersers, patriciërs), “*medii*” (een vrije middenklasse) en “*vilis populus*” (de laagste sociale klasse). De gelijkenissen met de Romeinse stedelijke bevolking zijn niet veraf, al sprak men daar ook nog van de “slaven”, vergelijkbaar met lijfeigenen in de vroege middeleeuwen. Het was wel eens wat anders dan de opdeling in religieuzen, krijgers, adel, ambachtslui, handelaars en armen, burgers en poorters, die we in onze schoolse geschiedenis van de middeleeuwen kregen voorgeschoteld.

Prent: oude man in lompen, 1650. Een tijdloos beeld (uit private collectie, onder Publiek Domein).

Het gepeupel of ‘gewone volk’ werd ook wel eens bestempeld als de “*krijzers*” of “*krijters*” omdat ze hun misnoegdheid vaak op die manier uiten. Zij konden op sympathie rekenen van de klerk Jacob van Maerlant in Damme aan het eind van de 13^e eeuw omdat hij oog had voor hun morele en politieke grieven tegenover de patriciërs en de clerus (en in het verlengde daarvan rechtsgeleerden en klerken die hen naar de mond praatten). De meeste geschiedschrijvers uit die tijd dienden het belang van hun broodheren en lieten een denigrerend beeld na van het *gepeupel*.

Ambachtslui verenigden zich in gilden en hanteerde solidariteitsprincipes, en het gewone (“*gemeen*”) volk wist zich ook wel eens te verenigen in belangengroepen, (ghe)meenten (“*mentucht*”) of communes om voor hun rechten op te komen of zamelde gelden in (“*bus*”) om dat te bewerkstelligen (een *middeleeuwse variant van “crowdfunding”*). Onrecht had niet zelden te maken met broodprijzen, belastingen en klassenjustitie.

Ook op het platteland was er die sociale opdeling³³. Jacob van Maerlant beschreef het treffend in zijn “*Strophische gedichten*”: “*Twee woorde in die werelt sijn, dats allene ‘mijn’ ende ‘dijn’. Mocht men die verdriven, pais ende vrede bleve fijn; het ware al vri, niemen eighijn. Manne metten wiven. Het ware ghemene tarwe ende wijn.*”³⁴. Eén van de grootste politieke tegenstellingen was die tussen een “sociaal” en een “liberaal” gedachtengoed. In essentie ging het vaak om de tegenstellingen tussen arm en rijk, tussen macht en onmacht, en de ongelijkheid die daardoor ontstond.

³³ Herkenbaar samengevat in een overgeleverde uitspraak van een Engelse plattelandsbewoner in 1381: “*When Adam delved and Eve span, who then was a gentleman?*” om het onderscheid tussen adel, vrije mannen en lijfeigenen te contesteren (Bron: Rodney Hilton in “*Bond men made free: medieval peasant movements and the English rising of 1381*”, 1973.).

³⁴ Twee woorden zijn er in de wereld, dat is “alleen het mijn” en “het uwe”. Mocht men die verdrijven, vrede en welvaart zouden blijven; alles zou vrij zijn en niemand eigen. Mannen en vrouwen. Het ware gemeenschappelijke tarwe en wijn (vrije vertaling).”

De antwoorden lagen in verantwoording opnemen (en ter verantwoording kunnen geroepen worden), in participatie en in vertegenwoordiging als bouwstenen voor een laatmiddeleeuws samenlevingsmodel.

De grote hongersnood van 1315-1317

Zoon **Arnold Lauwereyns** huwde *Geneviève van Massemen* kort na de grote hongersnood in de Lage Landen (1315-1317) die ook Brugge trof. Na een lange periode van welvaart speelde het natte weer in de voorjaren van 1315 en 1316 de stad parten. De plotse klimaatverandering kwam er na een vulkaanuitbarsting van de Tarawera aan de andere kant van de wereld in Nieuw-Zeeland, het land van de Maori's, waardoor massa's rook en puin zich in de stratosfeer verspreidden en het zonlicht temperden over grote delen van de aarde³⁵. Er waren misoogsten die pas in 1317 een keerpunt kenden. Het was een periode gekenmerkt door extreme criminaliteit, ziekte en massasterfte. Er was zelfs sprake geweest van kannibalisme en kindermoord. Vermogende Brugse families ontsnapten meestal aan de hongerdood omdat ze meer reserve hadden bij stijgende voedselprijzen.

Afbeelding: een allegorische voorstelling van de grote hongersnood uit 1320 verwees naar de hongerige mond (Biblia Pauperum, Apocalyps, Erfurt ca. 1320, Weimar, Herzogin Anna Amalia Bibliothek, Fol. Max. 4, fol. 15r., afbeelding onder publiek domein).

Levensmiddelen waren vóór de hongersnood al schaarser geworden. Sinds 1280 was de opbrengst van tarwe aan het dalen en moesten marginale gronden in gebruik worden genomen om aan de behoeften van de bevolkingstoename te voldoen. In cijfers uitgedrukt was de opbrengst van een graankorrel herleid tot 2-1 (waarvan één korrel moest dienen voor het zaaien voor het volgende jaar), terwijl dit

voorheen 7-1 was geweest³⁶.

Voor 1315 was er al een onmiskenbare verandering van de weerpatronen merkbaar tijdens het zogenaamde “*klimaatoptimum*” die vanaf 1310 al tot meer extreme weersomstandigheden leidde. In 1305-1306 waren er al strenge winters en natte zomers geweest, en vanaf 1313 waren de zomers koud en nat. Deze periode was ook gekenmerkt door een sterke bevolkingstoename en dus meer monden om te voeden. De rampjaren 1315-1317 uitten zich in strenge winters, een nat voorjaar en regenachtige zomers met lagere temperaturen waardoor het graan onvoldoende kon rijpen. De voedselprijzen stegen, mensen zochten eetbare wortels, planten, grassen, noten en boomschors om zich te kunnen voeden. Er werden kikkers gegeten en honden.

³⁵ Dit is althans een gangbare verklaring. Sommige historici verwijzen naar de uitbarstingen van een Indonesische vulkaan op het eiland Lombok, ten oosten van Bali, in 1257, 1268, 1275 en 1284 als mogelijke oorzaak.

³⁶ Ter vergelijking: opbrengstratio's van 100-1 of meer zijn in de 21^e eeuw niet ongewoon (Bron: Wikipedia).

Door de nattigheid was er ook een groot gebrek aan stro en hooi, dus minder eten voor het vee. Vlees werd geconserveerd met zeezout, maar ook dat was moeilijk te verkrijgen (in Engeland kwam het droogproces in het gedrang en zout uit veen branden lukte evenmin door de lange regenperiodes). Er brak miltvuur uit onder de varkens, schapen kregen wormparasieten en het lammerseizoen mislukte. Opgehokte kippen, duiven, ganzen en konijnen stierven de hongerdood. Er waren minder eieren, de wolprijzen piekten door een tekort aan schapenwol, melk, boter en vet werden schaars.

De Fransen probeerden overigens in het najaar 1315 onder Lodewijk X om Vlaanderen binnen te vallen, maar de doorweekte velden vormden een obstakel. Om te vermijden dat hun voedselvoorraad in Vlaamse handen zou vallen, werd deze in brand gestoken (...). Het leger trok zich terug in 1316.

Tijdens de hongersnood werden in Brugge 2000 lijken op kosten van de stad in een massagraf gegooid. In leper ging het om 2800 doden. Boeren slachtten hun trekdieren, het zaaigoed werd soms opgegeten. Ziekten als longontsteking, bronchitis, tuberculose sloegen hard toe. Naar schatting overleed 10 tot 25% van de bevolking. In de zomer van 1317 werd een goede oogst binnengehaald, maar er was te weinig ingezaaid. 1317 -1318 bracht een strenge winter waarin veel dieren stierven en dat was ook zo in 1321-1322. Pas in de periode 1322-1328 werd de voedselbevoorrading volledig hersteld.

BRUg III – 000015 - GEZIN Lauwereyns – van Massemen 1320 Brugge [*]

Arnold Lauwereyns werd geboren omstreeks 1295 in Brugge als zoon van ridder Nn. Lauwereyns [ZIE BRUg II- 000014]. Hij was ridder en huwde omstreeks 1320 in Brugge met *Géneviève van Massemen (de Masmine)*. *Geneviève van Massemen* was een dochter van ridder *Gerard van Massemen (1255-1326)* en *Elisabeth van Maldegem (1262-1328)*. Massemen is een deelgemeente van Wetteren. De familienaam werd in de adellijsten in het Frans ook geschreven als “*de Masmine*”.

Haar broer Gerard II was *heer van Massemen, Kalken, Laarne en Wetteren* en was gehuwd met *Isabeau van Axel*.

- **Laurent Lauwereyns** werd geboren omstreeks 1320 in Brugge [ZIE BRUg IV – 000016] [*].

Arnold en Géneviève in bewogen tijden

Ingrijpende gebeurtenissen grepen plaats in het leven van Arnold. De grote hongersnood in 1315-1317 was er één van, toen hij als kind en jonge man opgroeide. Toen hij volwassen werd, kwam de maatschappelijke orde onder druk in het graafschap Vlaanderen. De ongelijkheid tussen de standen werd in vraag gesteld, vrijgevochten Vlamingen kwamen in opstand, en er was zelfs sprake van iets wat naar een *democratisch model* neigde.

Het bestel daverde op z'n grondvesten en dat was niet verstoken van gruwel zowel langs de zijde van de 'laaggeborenen' die weinig of geen rechten hadden en vochten voor een menswaardig bestaan, bij de groeiende zelfbewuste middenklasse van nieuwe rijken die meer inspraak eisten, en bij de behoudsgezinde 'hooggeborenen' die dit niet over zich heen wilden laten gaan.

Afbeelding: het familiëwapen gevoerd door ridder Arnold Lauwereyns.

De verhouding tussen kerk en staat was ingrijpend veranderd in het door Frankrijk overheerste gebied. Filips de Schone had de Roomse paus Bonifatius VIII in september 1303 ontvoerd, nadat deze de Franse koning had proberen te excommuniceren, en liet hem vervolgens doodmartelen. Elf maanden later installeerde de Franse koning zijn jeugdvriend Bertrand *de Goth*, de aartsbisschop van Bordeaux, als *paus Clemens V* in Tours en in 1309 in Avignon. Hij zette daardoor de Kerk naar zijn hand. En daar hield de machtswellustige koning het niet bij.

Hij startte in juni 1306 de vervolging van Joden binnen zijn rijk, vermoordde hen, en eigende zich hun bezittingen toe. In oktober 1307 startte hij met het opdoeken van de Tempeliersorde en eigende hij zich hun bezittingen toe. In de commanderij van de Tempeliers in Ieper werden 23 tempeliers vermoord. Marionet paus Clemens V liet het allemaal toe.

In het hertogdom Brabant vonden tempeliers hun toevlucht in de *Johannieterorde*, en ook in Castilië, Navarra, Aragon, Engeland en de landen van het Heilig Roomse Rijk ontsnapten leden van de orde, onder bescherming van lokale vorsten, aan de moordpartij. De koning van Portugal richtte eigenhandig een nieuwe orde op "*Ordem de Cristo*" om hen uit de klauwen van de Franse "*antichrist*" koning en paus³⁷ te houden.

Heel Europa keek verbaasd toe tot het schouwspel in maart 1314 werd afgesloten met de executie van grootmeester Jacques *de Molay* op het Jodeneiland in Parijs. Velen geloofden dat de vloek die de grootmeester bij zijn executie had uitgesproken over de Franse koning en de paus er de oorzaak van was dat paus Clemens V op 20 april 1314 kwam te overlijden, gevolgd door het overlijden van de Franse koning op 29 november 1314.

³⁷ Dante Alighieri plaatste Clemens V in de hel in het eerste deel van La Divina Comedia.

De volksrevoluties tussen 1323 en 1328

In het graafschap Vlaanderen vonden er volksrevoluties plaats in Nieuwpoort, Broekburg, Sint-Winnoksbergen, Veurne, Kassel, Grevelingen, Belle, Roeselare en andere plaatsen tussen 1323-1328, tegen de schepenen in burggraven van de kasselrijen. Adellijke kastelen gingen in vlammen op, edellieden werden vervolgd en vermoord.

De Vlaamse graaf Lodewijk van Nevers was als nieuwe Dampierre aangetreden en werd gehaat omdat hij nieuwe buitenproportionele Franse belastingen, zogenaamde herstelbetalingen voor de oorlogsschade die Frankrijk had geleden sinds 1302, probeerde te innen terwijl hij zelf een liederlijk en kwistig leven leidde. Door zijn Franse opvoeding had hij bovendien weinig affiniteit met Vlaanderen.

Zijn baljuws gingen bij wijlen meedogenloos te keer, zoals baljuw *de Klercke*³⁸ in Nieuwpoort en ridder Jan van Bergen in Gistel die vermeende rebellen aan de galg brachten of radbraakten. Polderboer en Brugs buitenpoorter Nikolaas Zannekin³⁹ was één van de aanvoerders van de rebellie die voornamelijk bij boeren, vissers, wevers en vollers bijval genoot. Jacob Peyt was een andere leider, een door het volk gekozen hoofdman uit Sint-Winnoksbergen en Hondschote.

Aan de zijde van graaf Lodewijk van Nevers vonden we bij zijn tocht naar Vlaanderen in 1324 de ridders *de Verrières* en Rogier van *Saemslagh*. De laatste familie had banden met Lauwereyns van *Diepenhede*. Rogier had Lodewijk van Nevers mee opgevoed. Lodewijk kon rond de kerst van 1324 niet verblijven in de waterburchten van Wijnendale en van Male, want die werden door rebellen bezet. Daarom ging de reis naar het Gravensteen van Gent.

In Brugge was de graaf niet welkom, al was hij er in oktober 1322 nog met de nodige *égards* verwelkomd tijdens een Blijde Intrede. Dat was vóór de nieuwe Franse koning Karel IV haast onmogelijke eisen was beginnen stellen. Meer nog, Brugge weigerde op dat moment bij monde van meester-makelaar en democratisch verkozen burgemeester Willem De Deken nog langer belastingen te betalen. Van het Gravensteen verhuisde Lodewijk zijn hof naar de niet zo lang voltooide Lakenhalle van Ieper. Lodewijk vreesde voor opstand in Kortrijk en spoedde er zich naartoe met zijn ridderleger.

Afbeelding: de gevangenneming van Lodewijk van Nevers door Willem De Deken, prent uit de 14^e eeuw (afbeelding onder Publiek Domein, bron: *Nuova Cronica* - ms. Chigiano L VIII 296 – Vaticaanse bibliotheek).

³⁸ Tijdsgenoten en nakomelingen zouden de vlucht nemen naar het hertogdom Brabant en kwamen onder meer in de omgeving van Mechelen terecht.

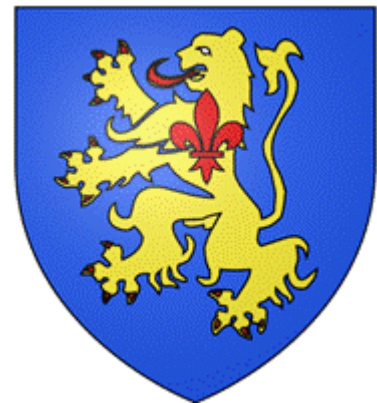
³⁹ Naar verluid was zijn vader gesneuveld tijdens de Guldensporenslag. Hij woonde in Veurne en in de omgeving van Brugge.

Het werd een smadelijke nederlaag en Willem De Deken voerde de graaf af in gevangenschap, op een ezel, naar Brugge. De ridders *de Verrières* en Rogier van *Saemslagh* waren gedood, en zijn bondgenoten Jan van *Namen*, Robrecht van *Kassel* en bisschop *d'Auxonne* hadden hem in de steek gelaten en waren naar Gent gevlucht. De Brugse burgemeester *Van Harelbeke* volgde Willem De Deken op en bood graaf Lodewijk de vrijheid nadat de stad door Karel IV werd afgesloten van de handel. De Brugse opstand leek even abrupt te eindigen als deze was begonnen in maart 1326. Maar dat was zonder de rancune van de heersende klasse gerekend.

Er werden opnieuw ondraaglijke voorwaarden gesteld tot overgave. Willem De Deken nam opnieuw het voortouw in het verzet. Paus Johannes XII, op de hand van de Franse koning, kondigde in april 1327 een *Interdict* uit over Vlaanderen. Priesters mochten er geen communie meer geven, geen laatste sacramenten, geen huwelijken inzegenen. De Vlaamse priesters moesten in de praktijk voor of tegen de revolutie kiezen. Dorpspriesters en minderbroeders waren vaak uit hetzelfde milieu als de boeren afkomstig en waren meestal de opstand genegen. Boerenrevoltes, vaak geïnspireerd op wat zich in Vlaanderen afspeelde tijdens de zogenaamde "*Kerelsopstand*", kwamen ook voor in het graafschap Artesië (Artois), in het bisdom Kamerijk en in het prinsbisdom Luik. Dat maakte over heel Europa de heersende klasse ongemakkelijk.

Het Brugse stadsleger voerde een raid uit op Aardenburg toen men daar het koninklijk gezag dreigde te herstellen en de meest prominente poorters werden er geëxecuteerd. De revolutie kreeg een grimmig en gewelddadig karakter. De kroning van Filips VI van *Valois* tot Franse koning in 1328, nadat Karel IV was overleden, kondigde een bloedige vergelding aan tegen de Vlaamse opstandelingen.

Hoe Arnold Lauwereyns dit alles doorstond is niet met zekerheid geweten. We weten dat Arnold de laurierboom in sinopel toevoegde aan het familiewapen van de drie merlettes en daardoor afstand nam van het schild dat de Lauwereyns van *Diepenhede* hadden gevoerd. De kleur van de achtergrond van de zwanen veranderde van zwart naar de onderste grondlaag keel (rood). Voor de wijziging van de achtergrondkleur was er ook een heraldisch mogelijke verklaring. Mogelijk was men niet meer zeker van de oorspronkelijke kleur, en was de bovenlaag inmiddels dermate afgeblot op het bestaande schild, dat de onderlaag rood werd overgenomen in combinatie met de zilveren merlettes.

Afbeelding: merk de lelie in het familiewapen van de aangetrouwde familie *van Massemen/de Masmine* bij Robert de Masmynes (1385-1430). Op basis van de kenmerken kunnen we zowel een grafelijk Vlaamse als Maria verering aannemen. De klauwende gouden leeuw op de azuur achtergrond vormde ook het gemeentewapen van Massemen (Bron: Van Rietstap). De lelie was in eerste instantie een symbool van de maagd Maria. Onze-Lieve-Vrouw had een grote symbolische waarde in het graafschap Vlaanderen, niet enkel voor het Franse koningshuis sinds de kroning van Clovis in 481. In een rode kleur wees ze op een overwinnende kracht en recht. In het wit gaf ze de zuiverheid aan van Maria. De drie bladen verwezen naar de Heilige Drievuldigheid, met de dwarsliggende band als bindende factor voor Maria. Het Franse koningshuis hanteerde een gouden lelie. Die kwam in onbruik na de Franse revolutie.

Alleszins behoorde zijn vader, netjes weggeschreven uit de Franse geschiedschrijving, niet tot de bevoorrechte Franse patriciërsklasse die omstreeks 1297-1300 door de Franse koning aan het roer werd gezet in steden als Brugge.

De naam van Arnolds vader werd verzwegen (*vermeld als “N.N.” of non-nommé, niet genoemd*) in de genealogie van de Franse adel. De niet-vermelding leek bewust en had te maken met een vermeende disloyauteit van Arnolds vader tijdens het toenmalige conflict met leenheer Frankrijk⁴⁰. Maar de grootvader was bekend, met name ridder Jan Lauwereyns, een zoon van ridder Odin Lauwereyns *van Diepenhede*.

BRUg III – 000015b - GEZIN Lauwereyns 1325 Brugge

Peter Lauwereyns (Lauwerens, Lauwers) werd geboren omstreeks 1296 als zoon van **N.N. Lauwereyns** [ZIE BRUg II– 000014]. Hij huwde omstreeks 1325 met N.N..

- **Joris Lauwers** werd geboren omstreeks 1325 [ZIE BRUg IV – 000018].

BRUg IV – 000016 - GEZIN Lauwereyns – de Bosquel 1350 Brugge [*]

Laurent Lauwereyns werd geboren omstreeks 1320 in Brugge als zoon van ridder Arnold Lauwereyns en Geneviève *van Massemen* [ZIE BRUg III– 000015]. Hij was ridder en huwde omstreeks 1350 in Brugge met Joanna *de Bosquel*.

- **Gielis Lauwereyns** werd geboren omstreeks 1350 in Brugge [ZIE BRUg V – 000025] [*].

Laurent Lauwereyns maakte als kind de woelige periode van de opstanden in Vlaanderen en in Brugge mee tussen 1323 en 1328. Hij was geboren enkele jaren na de grote hongersnood die eindigde in 1317.

Afbeelding: het wapen *de Bosquel* in het Handschrift De Hooghe, Brugge, 1700 (afbeelding onder Publiek Domein).

De Zwarte Dood in Brugge 1349-1351

Laurent kwam op volwassen, huwbare leeftijd toen de pest of de “zwarte dood” lelijk huis hield in de steden van Vlaanderen (1349-1351). Monnik Lodewijk Heiligen⁴¹ beschreef de omstandigheden vanuit zijn verblijf in Avignon in april 1348. Hij richtte zich tot het kapittel

⁴⁰ In de periode 1302-1315. De Engels-klinkende naam Lauwereyns (“Lawrence”) werd in deze periode ook vermeld als Lauwers en Lauwaerts, terwijl de Franse geschiedschrijvers de familienaam als “Laurin” boekstaafden. Dit is de periode waarin de “Slag der Guldensporen” en de *Brugse metten* plaats vonden.

⁴¹ Afkomstig van Beringen, waar een straat naar hem werd vernoemd. Ik heb er zelfs enkele jaren gewoond.

van de Sint-Donaatskerk in Brugge als waarschuwing: op dat moment was de ziekte onderweg naar het noorden en hield ze al lelijk huis in het zuiden. Men nam aan dat deze verspreid was vanuit de Krim vanaf 1346 via Genuaanse handelaren.

In de zomer van 1349 sloeg de ziekte ongenadig toe in Brugge. In het *Onze-Lieve-Vrouw van de Potterie* ziekenhuis overleed het voltallige verzorgend personeel ingevolge de ziekte. Op 12 juli 1349 was de bejaarde hospitaalmeester overleden aan de ziekte. Op 27 juli stierf een hospitaalzuster, op 16 augustus eveneens. In september werden vijf overlijdens betreurd. In 1351 werden nog vier slachtoffers gemeld. Zowat een derde van de toenmalige Brugse bevolking zou er aan overlijden. Graaf Lodewijk *van Male* besloot in augustus 1349 om twee nieuwe kerkhoven aan te leggen buiten de stadsmuren.

BRUG IV – 000018 - GEZIN Lauwers 1364 Brugge/Duinkerke, FR

Melding van **Gregorius Lauwers** (*Joris*), poorter van Brugge in 1364, ook vermeld te Duinkerken, FR. Joris Lauwers was geboren omstreeks 1329 als zoon van **Pieter Lauwereyns** [[ZIE BRUG III – 000015b](#)].

- **Gielis Lauwers** werd geboren in 1365 en werd vermeld als poorter te Brugge in 1389 [[ZIE BRUG V – 000024](#)].
- **Jan Lauwers** (Jan) werd geboren in 1366 en werd vermeld als poorter te Antwerpen in 1391 [[ZIE ANT V – 000020](#)].
- **Ferdinande Lauwers** “*Nanne*” werd geboren omstreeks 1369 te Brugge. Zij werd vermeld als poorter van Brugge in 1394 [[ZIE BRUG V – 000022](#)].

ANT V – 000020 - GEZIN Lauwers – N.N. +/- 1380 Brugge/Antwerpen / Mechelen

Jan Lauwers huwde N.N. Meysse => ook *Laurin, Lauwereyns*. Hij was een zoon van Lauwers Gregorius “*Joris*”, vermeld in 1364 als poorter van Brugge [[BRUG IV – 000018](#)] en werd zelf vermeld als poorter in Antwerpen in 1391.

- **Geert Lauwerens** werd geboren omstreeks 1380 [[ZIE MEISE VI – 000026](#)].
- **Halewijn Lauwerens** was geboren omstreeks 1383 te Antwerpen. Zij huwde omstreeks 1415 in Antwerpen met Jan Tops, een zoon van Alaert Tops [[ZIE ANT VI - 000027](#)].
 - Dochter **Liesbeth Tops** huwde omstreeks 1442 met Cornelis Adriaenssens (zoon van Adriaan Huyghesone en Elisabeth Bertelsmeesdr) en hertrouwde omstreeks 1456 in Antwerpen met Gijsbrecht Hendrickxz. Zij overleed omstreeks 1459.
 - **Gertrude Tops**.
- **Jan Lauwers** werd geboren omstreeks 1385.

- **Goswin Laureyns** werd geboren omstreeks 1390. Hij huwde met Nn⁴².
 - **Maillard Laureyns** werd geboren omstreeks 1420. Hij huwde omstreeks 1452 met Margriet *de Graeve (le Comte)*. [\[generatie VII\]](#)
 - **Catharina Laureyns** werd geboren omstreeks 1452. Zij huwde Johannes *de Grave*, zoon van Johannes *de Grave*, overleden op 29 september 1498 in leper. [\[generatie VIII\]](#)
 - **Nicolaas Laureyns** werd geboren omstreeks 1460. Hij huwde *de Wallins*. [\[generatie VIII\]](#)
 - **Joos Laureyns** werd geboren in 1489. Hij huwde Johanna *de Gros, vrouwe van Gethe en Rotselaar*, in 1514 en was bijzonder raadsheer van de Grote Raad van Mechelen. Omstreeks 1523 voerde hij de titel *heer van Terdeghem*. Johanna *de Gros* had een naamgenote die in deze période was gehuwd met Thomas *de Pleines*, overleden op 8 maart 1531 in Mechelen⁴³. Zij overleed op 17 september 1539 in Mechelen. Zij was een dochter van Ferry *de Gros* en Philipotte Wielandt. De grootvader gaf zijn voornaam mee aan de eerstgeboren zoon van Joos en Johanna. [\[generatie IX\]](#)
- **Jan Lauwens** werd geboren omstreeks 1397 te Walem, Mechelen [\[ZIE ANT VI – 000030\]](#).
- **Rombout Lauwens** werd geboren omstreeks 1400. Hij werd in 1425 vermeld als poorter van Antwerpen.
- **Margaretha Lauwens** werd geboren omstreeks 1403 [\[ZIE MEC VI – 000031\]](#).

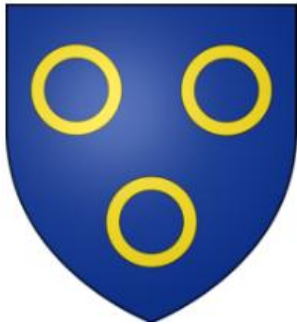

Afbeelding: het familiewapen Raes omstreeks 1430, het familiewapen *de Gros* in 1475. De familie was verwant met de familie *van Royen* in 1415 en Catharina Lauwereyns , een dochter van Peter Lauwereyns en Elisabeth d'Onche, was op 9 februari 1549 gehuwd met Jean *de Gros*, een broer van Johanna *de Gros*. Catharina was op dat moment weduwe van Wulfard *van Borssele*. Jean *de Gros* was burgemeester van Brugge en was op dat moment weduwnaar van Catharina *van der Aa*.

⁴² Eén bron vermeldt zijn naam als Guillaume Laureyns: “*Tablettes de Flandre, l'épitaphe de sa fille Marie De Graeve mentionne sa mère et son grand père Willem Laureyns*”. Het gaat hier om een foutieve interpretatie van de voornaam Goswin.

⁴³ Een zoon uit dit huwelijk, Huibrecht *de Plaines (de Pleines)*, overleed 1531 in Mechelen. Hij was gehuwd met Johanna *van Lier* en was *heer van Berlaer en Maigny*. Een kleindochter van Huibrecht, Thomas *de Plaines*, huwde op 18 december 1519 met Claude Laurencin, *heer van Varennes* en *baron van Vaux*, een nakomeling van Hugo Laurencin (*Lauwerin*) die omstreeks 1530 overleed.

Afbeeldingen: het wapen van de *heren van Magny* in 1531 links en het wapen van *Berthout van Berlaer* tussen 1310-1399 rechts. Het lijkt in niets op het wapen dat de gemeente Berlaer voerde in 2024, maar de overeenkomsten in kleuren van het oude wapen met het stadswapen van Mechelen zijn niet toevallig, gezien Berlaer tot de heerlijkheid Mechelen behoorde.

Het streven naar inspraak van de Brabantse steden

In het hertogdom Brabant verenigden katholieken en liberalen zich in een poging om het hertogelijk gezag aan banden te leggen. Op 18 februari 1372 verenigden vierenvestig Brabantse steden zich in een coalitie om het zgn. “*Hof van Kortenberg*” opnieuw te installeren.

Afbeelding: het “*charter van Kortenberg*” uit 1312. Deze oorkonde wordt bewaard in het Stadsarchief van Leuven (afbeelding onder publiek domein).

Deze raad was al eens opgericht in 1312, toen hertog Jan II Brabant bestuurde tot zijn overlijden in 1313, in de periode dat ook in het graafschap Vlaanderen de steden meer zeggenschap op eisten. In essentie keek de raad er op toe dat de hertogelijke besluiten rechtvaardig waren en correct werden uitgevoerd door de hertogelijke officieren.

De heroprichting van de raad sloot aan bij het Vriendschapsverdrag gesloten in februari 1372 onder het motto “*goede eendrachticheit ende gestadege vriendschap*”⁴⁴. Het leek niet voor niets op de leuze “*Eendracht maakt macht*” die echode in 1789-1790 tijdens de *Brabantse omwenteling* en die in 1830 werd verbonden aan de oprichting van de staat België.

Ook in Brabant was er iets als een democratisch streven van de lokale gemeenschappen om inspraak te krijgen, en oude rechten te vrijwaren, in wat centraal werd beslist.

⁴⁴ “Eendracht en vriendschap”. In deze periode was Wenceclaus overigens in gevangenschap nadat hij de slag van Baesweiler in 1371 had verloren tegen de *hertog van Gelre*. Zie onder meer Jozef Van der Straeten: “*Het charter en de raad van Kortenberg*”, Leuven 1952, p. 85–94; Pieter Gorissen: “*Het parlement en de Raad van Kortenberg*”, Leuven 1956, p. 42–45; Jelle Haemers/Bram Vannieuwenhuyze: “*Het Charter van Kortenberg en de constitutionele geschiedenis van Brabant*” In: *Eigen Schoon en de Brabander* 96 (2013), p. 1–22.

Afbeelding: een tweede exemplaar van het “charter van Kortenberg”, bewaard in het Felix Archief te Antwerpen (afbeelding onder Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International license, Christiaan Janssens, 2019).

In essentie was de machtsbasis van het hertogdom Brabant een vereniging van drie machten: de hertog van Brabant, de adel en een sterke coalitie van machtige steden. De steden waren als het ware de hoeksteen van de macht en vormden tegelijk een tegenwicht voor de macht van de hertog en de adel.

Dat machtsevenwicht was niet altijd zo vanzelfsprekend in het graafschap Vlaanderen en in het Prinsbisdom Luik in de 13^e en in de 14^e eeuw.

In heel wat Europese regio's, ook binnen het Heilig Roomse

Rijk, leefde daarnaast binnen de steden ook het streven naar medezeggenschap bij de ambachten en bij burgers in het beleid van de stad. Een stadsbestuur dat die vragen minder gunstig gezind was, kon allianties aangaan met andere steden, met de adel of met een hogere kerkelijke of wereldlijke macht om het ‘gepeupel’ in het gareel te houden. Van de andere kant kon een hogere kerkelijke of wereldlijke macht ook proberen om stadsbesturen in het gareel te houden door aansluiting te zoeken bij belangengroepen als de ambachtsgilden. Ook militair was de interne of externe vrede niet onbelangrijk omdat de gilden gewapende milities op de been brachten.

Na 1302 hadden in grafelijk Vlaamse steden als Brugge en Gent de ambachten overigens al rechten verworven om ouderlingen in het stadsbestuur aan te stellen. Zover kwam het toen nog niet in het hertogdom Brabant. In deze periode in het Prinsbisdom Luik hadden steden als Luik, Huy en Sint-Truiden (grenzend aan het hertogdom Brabant) in deze periode het recht verworven om gewapende troepen te vormen, en er waren revoltes van gewapende ambachtsgilden in Leuven, 's-Hertogenbosch, Brussel en Antwerpen. In Brussel had dit zelfs geleid tot een eerste “democratische regering” tussen 1303-1306⁴⁵.

In de geschiedenis waren er voorbeelden van verschillende types allianties te vinden. Tussen steden waren er charters of overeenkomsten bekend waarin men elkaar beloofde om oproer bij de ambachten in een andere stad niet te steunen, een tendens die vanaf de 15e eeuw geleidelijk aan zou keren. In 1242 al, verbonden Antwerpen en Mechelen er zich toe om een revolte van textielwerkers in beider steden niet te ondersteunen. Verbannen

⁴⁵ Zie onder meer Paul Bonenfant: “*Le premier gouvernement démocratique à Bruxelles (1303–1306)*” In: *Revue de l'Université de Bruxelles*, 26 (1920), p. 566–594; Hans Vandecandelaere: “*Een opstand in »zeven aktes«*”: Brussel, 1303–1306.

vollers en wevers in één van de twee steden, werden ook in de andere toegang ontzegd⁴⁶ en het huisvesten van verbannen textielwerkers werd bestraft. Die alliantie zou zich in juni 1249 overigens uitbreiden tot elf steden in het hertogdom Brabant en het Prinsbisdom Luik.

Wat het hertogdom Brabant betrof, groeiden de belangrijkste steden in welvaart en bevolking vanaf de 13^e eeuw. Dat was merkbaar in Leuven en in Brussel, en in aanvang iets minder in Antwerpen – dat nog tot zijn volle glorie moest komen als principale havenstad –, in Tienen, Zoutleeuw, Nijvel en 's-Hertogensch. Bij de kleinere spelers behoorden ook Brabantse steden als Lier, Herentals, Turnhout, Jodoigne, Vilvoorde, Zichem, Halen, Aarschot, Incourt, Gembloux, Henegouwen, Tervuren, Overijse, Merchtem, Kapelle-op-den-Bos, Genappe, Landen, Dormaal, Diest, Bergen-op-Zoom en Steenbergen.

Afbeelding: gouden lam zonder jaartal van Johanna van Brabant en Wenceslaus van Bohemen (1355-1383), een hoogwaardige munt geslagen in Vilvoorde in de periode 1357-1371 waar zich de burcht van Wenceclaus bevond tussen 1375 en 1775 (uit private collectie, © laurentii.be, 2024). De *Bastille-achtige* burcht zou een lugubere rol spelen in de heksenvervolging van Elisabeth Lauwers in 1600⁴⁷.

Het hertogdom Brabant lag als een wig tussen het graafschap Vlaanderen met in het verlengde het Franse koninkrijk, en het Heilig Roomse Rijk. Dat maakte het hertogdom een belangrijke regio zowel op militair als economisch vlak, nauw in het oog gehouden door de Europese grootmachten van die tijd.

Keizer Karel IV van het Heilig Roomse Rijk bewerkstelligde in 1352 niet voor niets een huwelijk tussen zijn halfbroer Wenceclaus van Bohemen als graaf, later hertog, van Luxemburg en de dochter van hertog Jan III van Brabant, op het moment dat Brabant en Limburg al in een persoonlijke unie waren verenigd (sinds 1288).

De graaf van Vlaanderen verklaarde vervolgens Wenceclaus de oorlog en veroverde in 1356 de stad Antwerpen. De stad zou pas in de daarop volgende eeuw terug in de schoot van het hertogdom Brabant belanden.

De lijst van belangrijke Brabantse steden zou worden aangevuld met Diest en Breda, terwijl anderen als Orp-Jauche, Oirschot en Dormaal minder van belang bleven. Allianties tussen steden bleken bovendien belangrijk om invloed uit te oefenen op wie als hertog van Brabant zou fungeren, terwijl de adel en hogere machten deze successie zelf

⁴⁶ Eén van de oorzaken van dergelijke opstanden, ook de eeuw voordien al in het Prinsbisdom Luik, waren pogingen van koophandelaars om het recht op vereniging van de ambachten te verbieden. Dit was een strijd die nog 150 jaar zou duren en die herinnert aan de strijd bij de aanvang van de industriële evolutie enkele eeuwen daarna. In 1267 was het de hertog van Brabant die tussenkwam en het recht tot vereniging toestond aan de ambachten in Leuven, nadat de *Colneren* hem hadden gesteund tegen de *Blankaarden*, maar dat was eerder een uitzondering in hertogelijke tussenkomst.

⁴⁷ Zie het boek "[Verhalen uit de familiegeschiedenis Lauwens en Lauwers](#)".

probeerden te regelen. In 1313 kwam zo een alliantie op de been onder het motto “*omme trouwe ende omme vriendschap*”, waarbij de loyauteit aan de toenmalige minderjarige hertog op het voorplan trad.

Tot slot viel ook op dat de charters of overeenkomsten vaak het belang van de handel voorop stelden en de rechten van koophandelaars veilig stelden. Er werd al “*globalistisch*” gedacht, en de wereld en het wereldbeeld werden in de volgende eeuwen alleen maar groter⁴⁸.

BRUg V – 000022 - GEZIN Lauwers 1385 Brugge

Melding van **Ferdinande Lauwers** “*Hanin*” als poorter van Brugge, in 1394. Lauwers Ferdinande, vermeld als Lauwers Nanne⁴⁹, werd geboren omstreeks 1369 te Brugge als dochter van **Joris Lauwers** [ZIE BRUg IV – 000018].

BRUg V – 000024 - GEZIN Lauwers 1389 Brugge

Melding van **Gielis Lauwers** , poorter van Brugge, in 1389. Gielis Lauwers was geboren omstreeks 1364 te Brugge als zoon van **Joris Lauwers** (*Gregorius*) [ZIE BRUg IV – 000018]. Het was gebruikelijk dat personen op hun 25^e levensjaar het statuut van poorter kregen.

- **Jan Lauwers** werd geboren omstreeks 1400 en werd vermeld in 1425 als poorter van Brugge [ZIE BRUg VI – 000030].

BRUg V – 000025 - GEZIN Lauwereyns – Blondel 1390 Brugge [*]

Gielis Lauwereyns werd geboren omstreeks 1350 in Brugge als zoon van **Laurent Lauwereyns** en Johanna *de Bosquel* [ZIE BRUg IV – 000016]. Hij was ridder en huwde omstreeks 1390 in Brugge met Beatrijs Blondel. Zij was een dochter van Jan Blondel (*Blondeel*).

De familie Blondel (*Blondeel*) had net zoals Lauwereyns wortels in het nabije Aardenburg.

- **Jacques Lauwereyns** werd geboren omstreeks 1395 in Brugge [ZIE NL AArd VI – 000029] [*].

Afbeelding: het familiewapen Blondel omstreeks 1380.

⁴⁸ Ik kan hier “*Wij Habsburgers*” van Johan Verberckmoes, Houtekiet, Antwerpen, 2022, aanbevelen.

⁴⁹ Populaire Friese schrijfwijze van de naam Ferdinanda.

Burgeroorlog in Vlaanderen

Een intern conflict in Vlaanderen leidde tot wat we als een toenmalige burgeroorlog kunnen omschrijven. Deze periode had een grote impact op de Vlaamse steden, net in de periode dat Gielis Lauwereyns in het huwelijksbootje stapte met Beatrijs Blondeel. De wedijver tussen de steden Gent en Brugge speelde hierin een centrale rol. Op het eerste zicht eerder banale conflicten staken het vuur aan de lont.

Gent genoot in die tijd een uitzonderlijk grote autonomie. Maar er was onrust in de stad. De wevers en de vollers kwamen verschillende keren in conflict. Bij vechtpartijen op de Vrijdagmarkt vielen daarbij onder meer in 1345 en 1349 honderden doden. Vendetta's tussen clans resulteerden in een serie van moorden – de slachtoffers werden veelal in de Leie gegooid. Jacob *van Artevelde* had het verzet tegen de Franse koning en de Vlaamse graaf Lodewijk *van Nevers* aangevoerd en een alliantie met de Engelsen vorm gegeven, maar ook hij was door stadsgenoten vermoord op 24 juli 1345, enkele jaren voor Gielis in Brugge het daglicht zag.

Gent bestuurde met Ieper en Brugge Vlaanderen en stuurde de Vlaamse graaf wandelen. De pest sloeg er ongemeen hard toe in 1349. Er kwam pas enige rust in de jaren '60 van de 14^e eeuw nadat de nieuwe Vlaamse graaf Lodewijk *van Male* in 1359 koos voor een neutraliteitspolitiek ten opzichte van Engeland en Frankrijk. En toch werd er gemord en vermoord. De Vlaamse zilvermunt bleef ontwaarden. Er was rivaliteit met steden als Dendermonde en Oudenaarde, en niet in het minst met Brugge dat onmiskenbaar werd bevoordeeld ten opzichte van Gent.

De Vrije Schippers van Gent beschikten over een monopolie op de koopvaart op de Schelde en de Leie, en dat maakte van Gent niettemin een welvarende, en naar men schreef "*hovaardige*" stad. Dat monopolie leidde tot klachten in steden als Oudenaarde, Dendermonde en Deinze bij de Vlaamse graaf. Het *Lievekanaal* verbond Gent met de havens in het Zwin en het maakte van Gent een wereldhaven. Het Gentse laken was wereldvermaard en een monopolie op de productie daarvan werd gehandhaafd door de *Witte Kaproenen*, een gewapende stadsmilitie. Zij voerden gewelddadige strafexpedities uit in het omliggende platteland om concurrentie uit te schakelen.

Men kan zeggen dat Gent daardoor lijnrecht kwam te staan tegenover een brede coalitie van plattelanders en omliggende steden. Voorgangers in het Gentse beleid waren onder meer Jan Hyoens en Pieter *van den Bossche* van de Vrije Schippers, de rijke poorter Frans Ackermans en poorter Filips *van Artevelde*, zoon van Jacob.

Kaart: voorstelling van Vlaanderen op een kopergravure van 1612 van Karius en Blaeu (afbeelding onder Publiek Domein).

In juli 1379 rukten de *Witte Kaproenen* uit om de werken aan een kanaal stil te leggen dat Brugge met de Leie zou verbinden in Deinze.

De bloedige aanslag luidde een oorlog in. Steden als Aardenburg, Oudenaarde, Dendermonde, Deinze werden aangevallen door Gent in 1380 en 1381 en Gent zelf was tot drie keer toe vruchteloos belegerd door Brugge, Ieper en de graaf van Vlaanderen.

Tijdens de hongerwinter van 1382 kwam de stad in moeilijke papieren, verstoken van graan, wol en andere koopwaar. In februari 1382 kwam Filips van Artevelde (een nakomeling van de voormelde Jacob) als opperhoofdman aan het roer. Hij voerde strooptochten uit doorheen oostelijk Vlaanderen, in het Meetjesland, in het Land van Waas tot in de Dendervallei.

De Gentse aanval op Brugge in 1382

Een aanval van de Gentenaren op Brugge volgde in mei 1382 tijdens de Heilige Bloedprocessie.

De graaf en de militaire bevelhebber ridder Heulaert van Poucke moesten zich met de schepenen van de stad verschansen. De wevers en de vollers van Brugge weigerden deel te nemen aan de verdediging. De net nog feestvierende en vaak dronken Brugse stadsmilitie deed een verdeelde aanval via Assebroek. Er vielen honderden doden en de Gentse orgelkanonnen, een geducht wapen, met de kruisbogen, zaaiden dood en verderf in de Brugse gelederen. Er volgde een uitval van het Vlaamse ridderleger die ook in een bloedbad eindigde. Ridder van Poucke liet het leven met tientallen ridders.

Het Gentse leger trok de stad in, bejubeld door de Brugse wevers en vollers die zich afzijdig hadden gehouden. Er volgde een klopjacht op graafgezinden in de Brugse binnenstad. Hun huizen werden geplunderd en tweehonderd gijzelaars werden gevangelijk afgevoerd. De Gentse poort werd afgebroken en met het bouwafval werd de slotgracht gedempt. Pieter van den Bossche werd de Gentse militaire gouverneur van Brugge. Graaf Lodewijk van Male was kunnen ontkomen en zocht zijn toevlucht in Rijsel en vervolgens Atrecht bij zijn schoonzoon hertog Filips de Stoute van Bourgondië.

Wat in Brugge gebeurde, bleef niet zonder gevolgen. Op 27 november 1382 werden de Gentse troepen verslagen door het leger van de Franse koning Karel VI tijdens de slag van Westrozebeke. Filips *van Artevelde* liet er het leven. Het Franse leger zou vervolgens ook de stad Kortrijk in de as leggen. De Gentenaren zouden in juli 1384 niettemin de havenstad Damme innemen, maar de Franse koning Karel VI maakte er in augustus al een eind aan.

Urbanisten en Clementisten

Sinds 1378 waren er twee pausen aan de macht: *Urbanus VI* in Rome en de Franse tegenpaus *Clemens VII* in Avignon. Op 27 mei 1383 landde in Calais een kruisvaarders leger onder leiding van de Engelsman Henry *le Despenser* om de Clementisten, aanhangers van de Franse paus, aan te vallen⁵⁰. De hele Vlaamse kust van Grevelingen tot Blankenberge gaf zich over. Op 6 september 1383 werd zowat de hele bevolking van Nieuwpoort uitgemoord door de zogenaamde “*kruisvaarders*”. Men zag de stad branden vanop de wallen van Brugge. Gent werd een bolwerk van de Urbanisten.

Vanuit Doornik zouden Margareta *van Male*, de gravin van Vlaanderen, vanaf 1384 met haar echtgenoot Filips de Stoute, de hertog van Bourgondië, een nieuw tijdperk inluiden. Het gravenpaar wist ook de Gentenaren tot hun kamp te bewegen en stapte af van de erkenning van de Franse paus als een noodzakelijke voorwaarde tot vrede. De Vrede van Doornik in december 1385 werd een belangrijk keerpunt dat een nieuw tijdperk inluidde.

In 1430 zou vervolgens naast het graafschap Vlaanderen ook het hertogdom Brabant onder Boergondische heerschappij vallen. Een verwante en naamgenoot van Gielis Lauwereyns, zou het in 1441-1442 zelfs tot burgemeester van de stad Brugge schoppen. Het lot van Lauwereyns families was onmiskenbaar verbonden met dat van het huis van Boergondië.

MEIse VI – 000026 - GEZIN Lauwers – De Leeuw +/- 1410 Meise

Gerard “Gheert” Lauwers huwde Elisabeth De Leeuw. Geert Lauwers werd geboren omstreeks 1380 als zoon van **Jan Lauwers** en N.N. [ZIE ANT V – 000020]. Hij overleed op 10 juni 1462 te Meise. Elisabeth *de Leeuw* werd geboren omstreeks 1385 als dochter van ridder Wauthier III *de Leeuw* en Heilwige *de Walhain*. Geert Lauwers was meier voor de hertogen van Brabant.

- **Johan Lauwers** werd geboren omstreeks 1410 [ZIE MEIse VII – 000033].
- **Jan Lauwers** werd geboren omstreeks 1412. Hij huwde Katelijne Lansenberg (SA Mechelen, fonds Augustijnen, nr. 2, folio 313, dd. 24 december 1452).

⁵⁰ Niemand kon toen vermoeden dat De *Engelse* Anglicaanse Kerk zich zo’n tweehonderd jaar later zou afscheuren van de rooms-katholieke kerk in 1534, nadat de paus weigerde het huwelijk van Hendrik VIII van Engeland met Catharina van Aragon te annuleren. De Anglicaanse kerk propageerde overigens dat ze eigenlijk was ontstaan in 597 na het missiewerk van Augustinus van Canterbury (...).

- **Johanna Lauwers** huwde omstreeks 1450 met Laureys de Clercq.

NL AArD VI – 000029 - GEZIN Lauwereyns – Goedertier 1420 Aardenburg [*]

Jacques Lauwereyns werd geboren omstreeks 1395 in Aardenburg als zoon van Gielis Lauwereyns en Beatrijs Blondel [ZIE BRUg V – 000025]. Hij huwde omstreeks 1420 in Aardenburg Sint-Bavo met Pasquine Goedertier.

Afbeelding: het familiewapen Goedertier omstreeks 1400 (Bron: genealogie Gerald van Waes).

Zij was een dochter van Peter Goedertier (*Goederic, Goederix*). Hij was vermoedelijk een *schildboortig ministeriaal ridder* in dienst van de heer van Maldegem, enkele generaties voordien verwant met Elisabeth van Maldegem, de schoonmoeder van grootvader Arnold Lauwereyns.

- **Boudewijn Lauwereyns** werd geboren omstreeks 1420 in Aardenburg [ZIE BRUg VII – 000043]. [*]

MEIse VII – 000033 - GEZIN Lauwers - +/- 1438 Meise

Jan Lauwerens huwde Maria 's Cocx => ook *Lauwereys, Laureys, Lauwens, Lauwaerts, le Cocq, De Cock*. Jan Lauwens werd geboren als zoon van Geert Lauwens [ZIE MEIse VI – 000026]. Maria De Cock werd geboren als dochter van Jacques Cox. Zij overleed omstreeks 1483. Hij was pachter van het *Hof van Deelbroeck* in Haacht en werd in 1462 vermeld als “*sonne wijlen Gheert*” (RA Leuven, schepengriffie Meise, 5694a, folio 54v°, dd. 10 november 1462 en folio 74, dd. 10 juli 1462).

- **Willem Lauwers** werd geboren omstreeks 1438. Hij huwde Elisabeth “*Lijsbeth*” De Cuyper, dochter van Hendrik De Cuyper.
- **Jan Lauwens** werd geboren omstreeks 1439 in Meise [ZIE MEC VIII - 000038]. Hij huwde omstreeks 1466 met Gertrude *van der Plast*, geboren omstreeks 1441 als dochter van Hendrik *van der Plast* en Elisabeth Stickers. Hij hertrouwde omstreeks 1500 met Geertruid Thielemans en overleed in 1533.
 - Hun zoon was **Maarten Lauwers** *alias de Doncker* [ZIE MEC IX - 000056], die zich vestigde in de wijk Nekkerspoel in Mechelen [generatie IX]. Deze stadswijk lag aan het gehucht *De Donk* in Mechelen, en we vermoeden dat de alias “*de Doncker*” hiernaar verwees en naar het gegeven dat in deze families schippers op de Dijle voorkwamen die daar aanlegden.
 - kleinzoon was **Gielis Lauwers** die huwde met Katrien Raes en die eveneens in de wijk Nekkerspoel in Mechelen woonde [ZIE MEC X – 000064]. [generatie X]

- **Geert Lauwers** werd geboren omstreeks 1440 [ZIE MEC VIII - 000037].
- **Elisabeth Lauwers** werd geboren omstreeks 1441. Zij huwde Willem Schelkens, een zoon van Jan *Sceelkens* en Margaretha *de Kinder*. Nakomelingen woonden in Mollem en één van de kleinkinderen huwde *de Leeuw*.
- **Barbara Lauwers** werd geboren omstreeks 1442 in Haacht [ZIE HAA VIII – 000051].
- **Gielis Lauwers** werd geboren omstreeks 1445 te Meise [ZIE MEC VIII – 000044]. Hij was *meier van Merode* in 1514, van het laathof van Sint-Gommaar, armenmeester (1492), meisenier van de *heren van Grimbergen* op 13 maart 1472 (RA Leuven, schepengriffie Meise, 5694a, folio 178v°, -S: Adam van den Weesenhagen, en Gheert van Parijs), pachter van het hof te Rode, en schepen van Meise tussen 1520-1526. Hij huwde *Beatrijs van der Plast*, die overleed omstreeks 1485 en hij hertrouwde met Christine De Beckere en met Katelijne Impens. We kennen zijn kinderen (RA Leuven, schepengriffie Meise, 5697, folio 129v°, dd. 7 mei 1528):
 - **Liesbeth Lauwers** werd geboren omstreeks 1480 uit het eerste huwelijk. Zij huwde Willem Peeters.
 - **Jan Lauwers** werd geboren omstreeks 1485 uit het tweede huwelijk. Zijn kinderen waren:
 - **Jan Lauwers** werd geboren omstreeks 1510.
 - **Katelijne Lauwers** werd geboren omstreeks 1513. Zij huwde (1) met Jan Paridaens en hertrouwde (2) met Peter Stroobandt, zoon van Matthijs (RA Leuven, schepengriffie Beigem, 704, folio 86, minuut dd. 10 mei 1563). Kinderen uit het eerste huwelijk waren Jan, Goedele en Christine Paridaens.
 - **Zeger Lauwers** werd geboren omstreeks 1515. Hij huwde Katelijne Buelens, dochter van Maarten (AR Brussel, familiearchief de Merode-Westerlo, VM 425, folio 216, leenverhef 8 december 1557).
 - Een zoon **Aart Lauwers** werd geboren omstreeks 1540 en huwde *Josine van Bouchout*. Een dochter, **Anna Lauwers** werd geboren omstreeks 1570 en huwde in Hombeek op 22 mei 1595 met Jan De Vleminck. Zij overleed op 28 december 1636 in Meise, haar man overleed er op 31 januari 1637.
 - Een dochter **Katelijne Lauwers** werd geboren omstreeks 1542. Zij huwde met Antoon Calloens, zoon van Peter Calloens en Maria Van den Brande.
 - Een zoon **Jan Lauwers** werd geboren omstreeks 1544. Hij werd vermeld in Humbeek (RA Leuven, schepengriffie Humbeek, 9745, ‘beedesetting’ 6 januari 1574).
 - Een dochter **Anna Lauwers** werd geboren omstreeks 1546. Zij huwde *Adriaan van der Hoffstadt* (RA Leuven, schepengriffie Meise, 5714, folio 45v°, dd. 4 maart 1632).
 - **Gielis Lauwers** werd geboren omstreeks 1518.

- **Anna Lauwers** werd geboren omstreeks 1520. Zij huwde Peter Peeters (RA Leuven, schepengriffie Meise, 5704, folio 110v°, 3 juni 1573).
- **Dionisius “Danijs” Lauwers** overleed ongehuwd in augustus 1512 te Mechelen Sint-Rombout. Hij werd geboren omstreeks 1450 en werd vermeld als pachter van het *Hof van Deelbroeck* te Haacht in 1477.
- **Johannes Lauwers** werd geboren omstreeks 1452 te Haacht [[ZIE HAA VIII – 000053](#)].
- **Geertruid Lauwers** werd geboren omstreeks 1455. Zijn huwde Gerard *van den Bruele* (AR Brussel, familiearchief de Merode-Westerlo, CA 2837, folio 332, leenverhef 30 maart 1620).
- **Laureys Lauwers** werd geboren omstreeks 1457 (RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 3649, folio 149v°, dd. 16 december 1544). We kennen zijn kinderen:
 - **Jan Lauwers** werd geboren omstreeks 1480.
 - **Eloy Lauwers** werd geboren omstreeks 1481.
 - **Katelijne Lauwers** werd geboren omstreeks 1482. Zij huwde Mattheus Platteborse.

Het Hof van Deelbroeck in Haacht

Op 9 september 1477 vermeldde Reinier *de Persmaker* dat Denis Lauwens van zijn vader een hof met toebehoren ontving, genoemd "*Het hof van Deelbroeck*" in Haacht.

Het ging om een hof "*metten bedrijven ende alle anderen zijne toebehoorten*".

Dezelfde dag ontving Dionijs (Denis) ook twee delen van 200 beemden gelegen onder Haacht, waarvan een derde deel behoorde aan zijn vader Jan Lauwers. Ook op 25 februari 1478 was er een melding van Dionijs, wiens familienaam dan gespeld werd als 'Lauwers'. Hij derfde toen een hof met toebehoren aan Jan *vanden Heetvelde (van Eetvelde)*, zoon van Jan. Het ging ook om twee delen.

Er doken verschillende schrijfwijzen van de familienaam op: behalve Lauwens en Lauwers, werd de familie ook aangeduid als Lauwerys en Lauwaerts.

Deelbroek was ooit een zelfstandige heerlijkheid met hoeve⁵¹. Pachtheer was de *heer van Rotselaar*, vervolgens de *graaf van Salm* (aangehuwd met *van Rotselaar*) en Haacht richtte zich voor rechtspraak tot Mechelen als hoofdschepenbank (en Rotselaar richtte zich tot Leuven).

In 1503 was er de melding van Jan *vanden Ghenille*, zoon van Willem, met de pottenmaker Aart Michiels, gehuwd met zijn zus Liesbeth *vande Ghenille*, Jan Lauwerys (zoon van Jan) en Barbel Lauwaerts, diens zus, tezamen een recht of aandeel gaven in een half bunder weiland aan Jan Ouderogghe en diens vrouw Margriet *vande Ghenille*. Het half bunder

⁵¹ Het behoorde in 1291 tot maart 1304 tot Jan Berthout, *heer van Mechelen* die ook optrad als *heer van Bollo* (Werchter). Floris Berthout was de laatste heer van Mechelen (+1331) waarna zijn dochter Margaretha *van Gelre* de titel erfde (+1345) en vervolgens gravin Machteld *van Kleef* (+1384), een dochter van Sofie Berthout en Reinhoud II *van Gelre* [zie ook 1254, [link met de familie van Gelre](#)]. Vervolgens kwam het in handen van de *heren van Rotselaar* omstreeks 1371-1381 na de slag van Baesweiler, waar Jan III *van Rotselaar* aan de zijde van de hertog van Brabant vocht tegen de *heren van Gelre*. Jan III was lid van de hoger vermelde Raad van Kortenberg tussen 1372-1376 en kwam in opspraak toen hij in 1375 poorters van Leuven had laten aanhouden in Rotselaar (wat tegen de overeenkomst inging en tegen zijn rol als lid van de Raad). De *heren van Rotselaar* waren leenplichtig zowel aan de *hertog van Brabant* als aan het *Land van Grimbergen*. Bovendien waren er ook grensdisputen tussen de *heren van Rotselaar* en de *heren van Wezemaal*. Jan III van Rotselaar huwde in 1389 met Maria *van Diest*, dochter van Hendrik *van Diest* en Elisabeth *van Horne* (die ook kleindochter was van Johanna *van Leuven*). Hij was één van de Brabantse edelen die de Bourgondische graaf Filips de Stoute aan zich wist te binden via geldlenen nadat de Bourgondiërs het graafschap Vlaanderen en het hertogdom Brabant verenigden. Hij overleed omstreeks 1406. De pachtheer was Hendrik (+1444-1452), een zoon van Jan III, en vervolgens graaf Hendrik *van Salm*, die gehuwd was met Hendriks dochter Johanna (+1487). De hoofdschepenbanken bleven behouden, wat betekende dat Rotselaar zich richtte op Leuven, en Haacht, waar het *Hof van Deelbroeck* was gelegen, zich richtte op Mechelen.

bevond zich tussen het grote tarweland tussen heer Machiel Absaloens aan de ene zijde en het goed van de kinderen van Michiel Spoelberghs⁵² aan de andere zijde.

Op 12 mei 1507 werd vermeld dat Mathijs Op de Beeck, Klaas Raes⁵³, Mathijs Van Roeye, Marie Van Hove (in naam van haar kinderen en Katelijne Van Hove, dochter van Jan), Jan Vernoeyen, Hendrik Van Hove (ook een zoon van Jan), Jan Van Hove, Jan *vanden Ghenille* (zoon van Willem), Liesbeth *vande Ghenille* met echtgenoot Aart Michiels, Katelijne Van Hove met haar man Jan Lauwaerts, Barbel Lauwaerts, Mathijs, de voogd van Katelijne *vanden Ghenille*, Willem Ouroghe, zoon van Jan tezamen kwamen voor Joos *de hertog* en leenheer en diens mannen Willem *van Eycken*, Aart De Witte, Jan *de Rijcke*, Jan *van Hove* en Hendrik Schelkens om twee bunder weiland te derven. Het ging om een leen gelegen tussen het goed van Antonis Absaloens, het goed van Wout(y)ers kinderen, het goed van de kinderen van Hendrik *van Bollo*, de dijk van de Dijle en andere bunders weiland (van Antonis Absaloens, Rane Absaloens, het klooster op de *'half strate'*⁵⁴ en Aart *van Aarschot*).

MEC VIII - 000037 - GEZIN Lauwers – De Leeuw 1464 Kapelle-op-den-Bos/Mechelen

Gheert Lauwers huwde omstreeks 1464 met Elisabeth De Leeuw ('s *Leeuws, Sleeus*). Hij werd geboren omstreeks 1440 te Meise of Kapelle-op-den-Bos als zoon van

Jan Lauwers en Marie De Cock ('s *Cocx*) [[ZIE MEIse VII – 000033](#)] en was meier van Kapelle-op-den-Bos in 1470 voor de hertogen van Brabant. In 1512 woonde het gezin in de Lange Schipstraat te Mechelen. Blijkens een melding in 1517, woonde hij op oudere leeftijd in het grensgebied tussen Hombeek en Leest in de Lepelstraat⁵⁵. Elisabeth De Leeuw was geboren omstreeks 1440 en overleed in 1474.

- **Jan Lauwers** werd geboren omstreeks 1465 [[ZIE GRI IX – 000059](#)].
- **Gielis Lauwers** werd geboren omstreeks 1470 [[ZIE MEC IX – 000058](#)].

Zijn broer Lauwers Dionisius “*Danijs*” overleed ongehuwd in augustus 1512 in Mechelen Sint-Rombout. Hij werd vermeld als pachter van het Hof van Deelbroeck in Haacht in 1477, terwijl hun vader Jan Lauwers er ook als pachter werd vermeld. Er was een relatie van dit hof met het hof Van Dormael.

⁵² Een kasteel(park) 'de Spoelberch' werd aangelegd in de 18e eeuw en bevindt zich in de huidige deelgemeente Wespelaar.

⁵³ Zie ook het huwelijk Lauwers-Raes in Mechelen Sint-Jan in [1524](#).

⁵⁴ Sinds de fusie van 1977 bestaat de gemeente Haacht uit de deelgemeenten Haacht, Wespelaar, Tildonk en verder de gehuchten Wakkerzeel en Kelfs die respectievelijk van Werchter en van Herent werden afgescheiden en bij Haacht gevoegd. Werchter fuseerde met Wezemaal (en het gehucht Heikant) met Rotselaar.

⁵⁵ Hombeek heeft aan het begin van de 21^e eeuw geen Lepelstraat meer en het is moeilijk te achterhalen waar de toenmalige straat zich precies bevond, behalve dat ze tussen het grensgebied Hombeek en Leest moet hebben gelegen.

Afbeelding: het familiewapen De Leeuw omstreeks 1450 in Brussel. Elisabeths grootvader Hendrik *de Leeuw* was gehuwd met Beatrijs *van Huldenberghe*. Hendriks familie was verwant met *van der Aa*, *de heren van Grimbergen*, met de familie *'t Serclaes* en met de heren *van Massemen* en met *Pipenpoy*. Een voorouder *Reinier de Leeuw* was heer van Sint-Pieters-Leeuw omstreeks 1180.

Merk een gelijkaardig huwelijk tussen Geert Lauwers en Elisabeth Sleeus (de Leeuw) in 1410 in Meise [[ZIE MEise VI – 000026](#)]. Voormelde Jan Lauwers was een zoon uit dit gezin.

Geert, de oudst bekende Lauwers in Hombeek in 1517

De oudst bekende naamgenoot in Hombeek was **Geert Lauwers**, de meier van Kapelle-op-den-Bos. Geert Lauwers was gedoopt omstreeks 1440 te Meise, en zijn broer Jan Lauwers was er gedoopt in 1439. Van Geert Lauwers weten we dat hij twee zonen had: Gielis Lauwers, gedoopt omstreeks 1464, en Jan Lauwers, gedoopt omstreeks 1465. Onder welke omstandigheden Geert naar de regio Hombeek kwam, is niet bekend. We weten dat hij werd aangesteld tot meier van de hertogen van Brabant te Kapelle-op-den-Bos en dat hij in 1517 woonde in de Lepelstraat te Hombeek.

De broer van Geert Lauwers, **Jan Lauwers**, huwde omstreeks 1466 in Neerijse met Geertrui Plasch, gedoopt omstreeks 1441 te Meise als dochter van Hendrik *van Der Plast* (schepen te Meise) en Liesbeth Stickers.

De kinderen Plasch werden gedoopt tussen 1433 en 1443 te Meise.

Kaart: het hertogdom Brabant omstreeks 1250 met de voornaamste steden

Behalve Geertrui Plasch waren dit *Briect* Plasch, gedoopt omstreeks 1433 en omstreeks 1454 gehuwd met Heilwig Van den Branden, overleden omstreeks 1515, Gielis Plasch, gedoopt omstreeks 1434 en overleden omstreeks 1454 te Ossel, een deelgemeente van Merchtem, Liesbeth Plasch, gedoopt omstreeks 1437 en omstreeks 1462 gehuwd met Jan Geerts, Willem

Plasch, gedoopt omstreeks 1439, en Hendrik Plasch, gedoopt omstreeks 1443 en omstreeks 1468 gehuwd met Katelijne Geerts.

1470 - Gheert Lauwers, meier van Kapelle-op-den-Bos

Geert Lauwers werd vermeld in een geschil in 1520 tussen de heren van Grimbergen en *ons heeren des conincx* (hertogen van Brabant). Het ging om een gevangenenhuis aan de brug van Zemst. Geert Lauwers was meier te Kapelle-op-den-Bos en was ongeveer 80 jaar oud. In 1520 was Mechelen in volle bloei, de Sint-Rombout toren was bijna voltooid, Keizer Maximiliaan werd ouder, de eerste vervolgingen begonnen van Lutheranen in Duitsland, ...

In Zemst was het niet zo rustig. In deze tijd behoorde Zemst onder de meierij of vrijheid van Kapelle-op-den-Bos, een gebied dat in de 15^e eeuw door de hertogen van Brabant was opgericht als tegengewicht voor de heren van Grimbergen. Sommige instellingen hadden rechten op bepaalde onroerende goederen. Deze rechten en instellingen definiëren was voor Zemst vaak een moeilijke zaak.

Nijs Van der Beken was meier van de heren van Grimbergen en huurde het huis *de Croon*, aan de overzijde van de Zenne vanuit Mechelen [zie pijltjes op de kaarten]. Hij eiste het huis op om voor heren van Grimbergen rechtspraak te doen, en die eis lokte op zich een hele rechtszaak uit omdat het huis zelf onder de jurisdictie van de hertog van Brabant zou vallen. In opdracht van de Rekenkamer van Brussel werd door de secretaris en procureur-generaal in Brabant een getuigenverhoor op touw gezet. De getuigen waren hogere dorpsfunctionarissen in dienst van *ons heeren des conincx*⁵⁶.

⁵⁶ Een verwijzing naar de hertogen van Brabant.

Tijdens dit getuigenverhoor kwam één en ander aan het licht⁵⁷.

Geert Lauwers was meier⁵⁸ te Kapelle-op-den-Bos en was ongeveer 80 jaar oud. Hij had zijn voorganger Hendrick Van Soenen, gedurende veertig jaar gekend en getuigde dat hij deze altijd had horen zeggen dat het huis over de brug van de Zenne in Zemst eertijds toebehoorde aan Jeanne van Relegem en nu aan Jeanne van Laethem. In dit huis hielden de officieren van de hertogen van Brabant het gebruiksrecht en er werden "de misdadige ende kuerachtige gevanghen ende gespannen gehouden". De rentmeester zette er de cijnzen. Het huis werd altijd "gegoed en geërfd onder ons heeren des

conincx", getuigde Geert.

Afbeelding: de brug gesitueerd op een kaart van Philippe-Christian Popp tussen 1842 en 1879

Extra bewijs leverden de schepenbrieven die Geert Lauwers had geraadpleegd in de Rekenkamer te Brussel.

Nijs van der Beken wilde het huis gebruiken om misdadigers terecht te stellen en gevangen te houden voor de *heren van Grimbergen*, zonder toelating van de hertog van Brabant. Te Zemst en te Weerde waren er nog huizen die onder de *hertogen van Brabant* vielen, "*daer die kueren ende bruecken ende andere rechten hen toe behoren*", aldus Geert. Hij betoog verder dat de rechten door de meier en de officieren van de heren van Grimbergen met geweld van de officieren van de hertogen van Brabant waren afgenomen. Dit was onder andere ook gebeurd met het huis waar Gabriel van Woluwe in woonde in Weerde, "*welck huys nochtans eygen goedt was*" - hoewel het zijn eigendom was.

Peter Van Nyverseel was ook getuige. Hij was rentmeester van de hertog van Brabant voor het gebied van Overzenne. Peter was 76 jaar oud. Hij getuigde altijd geweten te hebben dat in Zemst de eigen goederen, "*daer geërfd en gegoed worde*" door de rentmeester van de hertogen voor het gebied van Overzenne en door zijn schepenen werden beheerd. Het

⁵⁷ Bewerking van Marc Alcide uit Zemst.

⁵⁸ vanaf de vroege middeleeuwen een ambtenaar in dienst van een landsheer. De naam komt van het Latijnse adjectief major, dat "grotere" of "oudere" betekent. Verwante titels waren drost, baljuw en villicus. Merk dat ook **Willem Lauwers**, begraven op 11 december 1626 in Grimbergen op 80 jarige leeftijd, als "*villicus*" werd genoteerd. Deze functie kwam dus ook later nog voor bij Lauwers in de omgeving.

huis met de beemden over de brug Mechelenwaarts was zo eigen goed: de *“kueren ende bruecken die vallen ende verschynen op de heerstrate van aende Mechelse Brugge tot Epegem over de Brug, met oock die borrewegen, kerckwegen, bruywegen ende competeeren aan ons heeren des conincx, zonder dat daer yemandt eenight recht kan op voorderen”*, getuigde hij. Nochtans wilden enkele officieren en de meier van de heren van Grimbergen, Nijs Van der Beken, hetzelfde *usurperen* en de rechten toebehorend aan de hertogen met geweld afnemen, zo betoog hij.

Antoon Van Ermeren was *“vorster”* (deurwaarder) van de hertogen in Zemst, was 42 jaar oud, en hij was een derde getuige. Antoon woonde al 16 jaar te Zemst. Volgens hem huurde Nijs het huis en wilde deze de rechten van de hertogen niet erkennen en zelf renten innen: *“ons heeren des conincx daer inne geen recht meer kennen en pretendeert aldaer tot behoef van de heren van Grimbergen alle bueren ende kueren als die daer vallen te mogen ontfangen.”* Hij bevestigde de rechten van de hertog van Brabant in de streek: *“De Heerstrate competeert ons heeren des conincx van aent brugsken in gheenszijde van de Syenne naer Mechelen weerts bi ’t Sieckenhuysken aldaer tot Epegem toe veertig voeten breed met oock de gemeynte aldaer gelegen. Soo hadde de rentmeester van Oversynne eenigh particulier persoonen op eenighen heerlycken cheyns geconsentieert te planten willigen ende ander hout.”*

Nijs van der Beken had dus de bomen en de wilgen, hoewel hij er geen recht op had, laten afhakken en laten wegvoeren zoals hij zelf goeddunkte. Sommige Zemstenaren die met dit hout normaalgesproken cijns betaalden aan de rentmeester van Brabant, konden dit daardoor niet meer.

Afbeelding: de plaats waar de feiten zich afspeelden (© Fragmenten: bewerkte scans oude kaarten [Popp 1879, kopergravure Mechelen toegeschreven aan Jansonius, 16e eeuw] uit private collectie.).

Gevraagd werd aan de getuige of het huis *De Croone* eigen goed was en of het cijns gaf aan de hertog van Brabant. Antoon antwoordde dat de grond waarop het gebouwd werd, genomen werd van

een grote beemd, die als eigen goed werd beschouwd. Deze beemd behoorde aan een vrouw uit Mechelen. Tussen het huis en de Heerstraat stond een opstal. De heren van Grimbergen hadden op het belangrijkste gebouw van het complex een cijns van 12 stuivers, maar de getuige wist niet op welke manier zij hier aan geraakt waren.

Laureys Boets, wonend in Zemst en "schepene aldaar", was 66 jaar oud en getuigde eveneens. Hij bevestigde dat het huis gedurende 40 jaar onder de hertogen van Brabant ressorteerde. Hij was er niet van op de hoogte dat de heren van Grimbergen hier enig recht of gezag "*hadden willen pretenderen*". Deze getuige wist dat de tegenwoordige en vroegere meier van Kapelle-op-den-Bos "*aldaer diversche gevangenen van wegens ons heeren des conincx gesedt ende gestelt hebben ende die welcke sijn geexecuteert sijn geweest ende dandere gecomposeert.*" Op het huis waren renten bezet "*van de welcke brieven gepasseert waren onder d'officieren ons heeren des conincx.*" De heerstraet tot Sempst behoorde alleen de hertog van Brabant toe!

Een volgende getuige was Jan van Linth, de meier van het godshuis van Oliveten, "*gestaen tot Sempst*", en hij was 60 jaar. Hij woonde er ook al 60 jaar. Sinds deze tijd kende hij het huis *de Croon*. Ook hij wist dat de gevangenen van "*ons heeren des conincx aldaer gevangen gehouden sijn geweest ende die eenighe aldaer gepijnt ende gedenckt hem deponent onder dandere van eenen genoempt Willeken Bruyseghem des geleden is over 30 jaeren dat de meyer van Kapellen opten Bosch, genoemd Henrick Van Soenen hem aldaer gevangen hiel ende den selven vervoerde tot Brussel aldaer hij verwesen wordt, ende daernaer werdt de voors. Willeken wederom byden voorschreven meyer gebracht tot Sempst metten dieneren oft Amansknappen van Brussel, ende weerd hij aldaer opte Heerstraete aende lynde op een bercxken geexecuteert ende op een radt gesedt.*"

Ook de Zemstse veldwachter "*preter*" Aernt Melys, 73 jaar oud, had het grootste deel van zijn leven te Zemst gewoond. Hij bevestigde het verhaal van zoveel jaren geleden over de gevangene Willeken Bruyseghem die uit Elewijt stamde, en die bovendien was ontsnapt uit de gevangenis: "*ontbroken was dwelck hy deponent sach staende in een schoeme en dorschte ende alsoo de voors. Henrick Van Soenen gewair werdt dat de voors. Willeken hem ontbroken was, quam hij tot hem die spreeckt seggende, ghy Aernt, ghy sult my mynen gevangenen wysen oft ick sal U in syne plaetse stellen ende alsoo de voors. Meyer synen gevangene vont int hoy geborgen stelde den selven wederom int selve huys gevangen ende werdt de selve gevangen naemaels te Brussel gevoert ende aldaer verweesen en naemaels geexecuteert tot Sempst... geseyt voorts dat de heerstraete tot Semse beginnende van aent bruecxken bij 't Sieckhuys tot Eppegem toe veertg voeten breed toebehoort alleene onsen heeren den coninck.*"

Vermoedelijk woonde Geert Lauwers in de Lepelstraat in het grensgebied tussen Hombeek en Leest, zoals kan blijken uit een vermelding in 1517. Hij werd vermoedelijk geboren in 1440 te Meise⁵⁹, en is daarmee één van de oudst bekende naamsvermeldingen Lauwers in de streek van Hombeek en Leest.

⁵⁹ Gielis Lauwers was één van de oudst vermelde meiseniers op 13 maart 1482. Hij woonde te Meise en werd door de stravers Adam *van der Wesenhage* en Gheert (...) voorgedragen. *Vermoedelijk* was de tweede straver Gheert Lauwers, vermeld als meier van Kapelle-op-den-Bos in 1520, geboren in 1440. Gezien de erfelijkheid van de titel, is het zeer aannemelijk dat Gheert Lauwers de vader was, en Gielis Lauwers zelf optrad als straver bij de zoons van Geerts broer Jan Lauwers. Adam *van der Wesenhage*, woonachtig te Meise, werd zelf genoteerd als meisenier op 3 april 1480.

MEC VIII - 000038 - GEZIN Lauwers – Vande Plassche 1465 Mechelen/Meise

Jan Lauwers huwde Gertrude *vande Plassche* => ook *Lauwaerts, Van de Plasse, Van der Plas*. Gertrude *van de Plassche* werd geboren omstreeks 1441 te Meise als dochter van Hendrik *van der Plast* (schepen van Meise omstreeks 1415) en Elisabeth Stickers (geboren omstreeks 1414). Jan Lauwers werd geboren omstreeks 1439 te Meise als zoon van **Jan Lauwers** en Maria De Cock [[ZIE MEIse VII – 000033](#)]. Hij was een broer van Geert Lauwers.

- **Maarten Lauwers** werd geboren omstreeks 1465 [[ZIE MEC IX - 000056](#)].
- **Catharina Lauwers** (Katelijne) werd geboren omstreeks 1466. Zij huwde Matheus Boykens. Het koppel werd vermeld als woonachtig te Audegem (*Adegem, Mechelen*), te Leest en te Battel in het register van de weeskamers van Mechelen op 16 februari 1514 (S.A.M. Weeskamer 1 f° 82).
- **Elisabeth Lauwers** werd geboren omstreeks 1467. Zij huwde Willem *de Covele* en Jan *van Roye (Van Roy, van Royen)*. Beide koppels werden vermeld in het register van de weeskamers van Mechelen op 2 februari 1519 (S.A.M. Weeskamer 1 f° 136).

MEC X – 000064 - GEZIN Lauwers – Raes 1524 Mechelen (Sint-Jan)

Gielis Lauwers huwde op 12 november 1524 te Mechelen Sint-Jan met Catharina Raes => ook *Lauwaerts, Raus*. Catharina Raus was afkomstig van Mechelen Nekkerspoel. Catharina Raus werd begraven op 21 juni 1557 te Mechelen Sint-Rombout. Gielis Lauwers werd geboren omstreeks 1496 te Mechelen als zoon van **Maarten Lauwers** [[ZIE MEC IX - 000056](#)]. Gielis Lauwers werd vermeld bij de belasting op huizen in de Stad Mechelen in 1544 (S.A.M. K Impôts Maisons - 1544 f° 176r).

- **Rombout Lauwers** werd geboren omstreeks 1521 [[ZIE MEC XI – 000108](#)].
- **Clara Lauwers** werd geboren omstreeks 1522 te Mechelen Onze-Lieve-Vrouw-over-de-Dijle [[ZIE MEC XI – 000107](#)].
- **Jan Lauwers** werd geboren in 1523 en overleed op jonge leeftijd. Hij werd begraven op 29 januari 1524 te Mechelen Sint-Jan.
- **Jan Lauwers** werd geboren in 1524. Hij werd vermeld op 12 augustus 1551 in het Schepenregister van Mechelen als gehuwd met Catharina Hofmans (S.A.M. Fonds G Schepenregisters Serie I 174 f° 89r). Het koppel werd vermeld in het register van de Weeskamer van Mechelen op 15 september 1556 (S.A.M. Weeskamer 6 f° 100) met adres in het huis « De Baars ». Merk dat zijn broer Karel er in juli 1551 was gehuwd met Maria Hofmans, een zus van zijn echtgenote Catharina.
- **Frans Lauwers** werd geboren omstreeks 1525 te Mechelen. Hij was schipper te Werchter [[ZIE ROTs XI – 000125](#)].

- **Hendrik Lauwers** werd geboren omstreeks 1526. Hij werd vermeld in de Schepenregisters van Mechelen in op 3 januari 1549 als aanpalende buur en huurde aan de Veldonckhoeve te Werchter in 1569.
- **Peter Lauwers** werd geboren omstreeks 1527 te Mechelen [ZIE MEC XI – 000122].
- **Catharina Lauwers** werd begraven op 28 augustus 1530 te Mechelen Sint-Jan.
- **Johanna Lauwers** werd begraven op 27 september 1530 te Mechelen Sint-Jan.
- **Antoon Lauwers** werd geboren omstreeks 1530 in Mechelen. Hij huwde omstreeks 1564 met Anna Veven (*Vivens, Vivijs*) [ZIE MEC XI – 000121]. Antoon en zijn broers Hendrik en Frans waren de stamouders van de stamlijn Werchter.
- **Karel Lauwerens** werd geboren omstreeks 1533. Hij huwde in juli 1551 in Mechelen Sint-Jan met Maria Hofman, een zus van Catharina Hofman, de echtgenote van zijn broer Jan. Kinderen geboren in dit gezin waren:
 - **Karel Lauwers** werd geboren omstreeks 1561.
 - *ridder Hendrik Florent Lauwers* werd geboren omstreeks 1562. Hij huwde met *Johanna de Braeckeke*,
 - **Magdalena Lauwers** werd geboren omstreeks 1563. Zij huwde met *Karel de Schiettere*.
 - **Marie Lauwers** werd geboren omstreeks 1564 en was gehuwd met *Peter de Varick*.

Afbeelding: het familiewapen Raes omstreeks 1430, het familiewapen *de Gros* in 1475. De familie was verwant met de familie *van Royen* in 1415 en Catharina Lauwereyns , een dochter van Peter Lauwereyns en Elisabeth *d'Onche*, was op 9 februari 1549 gehuwd met Jean *de Gros*, een broer van *Johanna de Gros*. Catharina was op dat moment weduwe van *Wulfard van Borssele*. Jean *de Gros* was burgemeester van Brugge en was op dat moment weduwnaar van *Catharina van der Aa*.

MEC XII - 000211 - GEZIN Lauwerens (Laurin)-de Saint-Vast

Jan Lauwerens werd geboren omstreeks 1566 in Mechelen als zoon van **Damien Lauwerens** en *Johanna des Trompes* [ZIE MEC X – 000065] en hij huwde in 1596 met Marie

de *Saint-Vast*, dochter van Pierre, *heer van Beugnies*⁶⁰. Omdat zijn oudere broer Florent priester was geworden, erfde hij de titels *seigneur du Buich*, *lieutenant du château de la Motte au bois de Nieppe* (1604), en *grand prévôt de la ville de Tournay*. Damien huwde met *Johanna des Trompes*. Hij was *président du conseil d’Artois*, *conseiller aulique de S.M. catholique au grand conseil de Malines*.

Hun kinderen waren:

- **Antoon Lauwerens** , zonder nageslacht.
- **Maximiliaan Lauwerens** , *heer de Planques*⁶¹, gehuwd met de dochter van de *heer de la Louverie* [blijkens huwelijkscontract uit 1627], van wie :
 - **Jan Ignace Lauwerens**
 - **Theodore Lauwerens**
 - **Antoon Lauwerens**
 - **Anna Lauwerens**
- **Johanna Lauwerens** , die huwde met Jan Riebieke of *Richove*, *heer d’Autrebois*, raadslid van de stad van Sint-Omaars.
- **Isabella Lauwerens** , gehuwd met Karel de *Poix*, *heer van Campagne en Schandenbourg*.

Jan Lauwerens had een tijd- en naamgenoot **Jan Lauwens** die omstreeks dezelfde tijd in Mechelen Sint-Rombout huwde met Maria *le Febure*, een familie die nauw betrokken was in de lakennijverheid in Mechelen in de daarop volgende eeuw [ZIE MEC XII - 000212]. De laatste was een zoon van **Jan Lauwens** en Elisabeth De Leeuw [ZIE MEC XI - 000138] uit een eerdere inwijking van Lauwereyns in het hertogdom Brabant. Het leven van de eerste Jan Lauwerens speelde zich zowel af in het graafschap Vlaanderen en Frankrijk als in Mechelen, terwijl de tweede Jan Lauwens zijn leven in de Dijlestad had uitgebouwd.

De broers Lauwereyns zouden beiden in Mechelen met een zus Muissart huwen.

Damien Lauwerens (Laurin) en Margaretha Muissart hadden:

- een dochter **Johanna Lauwerens** die huwde met Jacques *de France*, *heer van Rumaucourt*, zoon van Jerome, ridder en *president van Artois* en Noëlle *d’Assonville*.
- Een dochter **Marie Lauwerens**, gehuwd met François Mallet, *heer van Nedonchel*, overleden in 1609, hertrouwd met Nicolaas *de Piperlem*.

⁶⁰ Plaats verwijzing naar Beugnies, een gemeente in het Franse noordelijke departement Hainaut in de regio Hauts-de-France op zo’n 100 km van Rijsel en 45 km van Valenciennes, op 12 km van de grens met het huidige België.

⁶¹ Planques of Planken in het Middelnederlands, verwijst naar een vroegere heerlijkheid en gemeente in Frans-Vlaanderen in het departement Pas-de-Calais nabij Azincourt.

- Een dochter **Katrien Lauwerens** die op 18 januari 1554 te Mechelen Sint-Jan huwde met Maarten Boeijenans [[ZIE MEC XI – 000115](#)] en hertrouwde op 19 november 1569 met Walter *van Bortel* [[ZIE AArt XI – 000148](#)].
- Een zoon **Peter Lauwerens** , die op 26 september 1557 in Mechelen Sint-Jan huwde met Liesbeth Vertommen [[ZIE MEC XI – 000122](#)].

Margaretha Muissart was een zus van Barbara Muissart die in Mechelen huwde met Damiens broer Jan Lauwerens [[ZIE MEC X – 000063](#)].

[BRUg VII – 000043](#) - **GEZIN Lauwereyns – de Maecht 1445 Aardenburg, NL** [*]

Boudewijn Lauwereyns werd geboren omstreeks 1420 in Aardenburg als zoon van Jacques Lauwereyns en Pasquine Goedertier. Hij huwde omstreeks 1445 in Aardenburg Sint-Bavo met Josine *de Maecht*. Hij werd geboren omstreeks 1420 als zoon van Jacques Lauwereyns en Paschijne Goedertier [[ZIE NL AArD VI – 000029](#)].

Boudewijn Lauwereyns overleed in 1464 en werd begraven bij zijn vader.

- **Jan Lauwereyns** werd geboren omstreeks 1448 in Aardenburg NL [[ZIE NL AArD VIII – 000051](#)].
- **Marie Lauwereyns** werd geboren omstreeks 1450 in Aardenburg. Zij huwde omstreeks 1475 in Brugge met ridder Jan *Boele*, “*garde des Chartres, Receveur-Général des Aides de Flandre & d’Artois*”. Een dochter Agnès *Boele* zou huwen met Jan *van Belle* [[ZIE NL AArD VIII – 000050](#)].
- **Philip Lauwereyns** werd geboren in Brugge omstreeks 1451.

Boudewijn Lauwereyns hertrouwde met Marie Bauters, die na zijn overlijden zou trouwen met *Vaernewyck*. Hij was klerk bij de algemeen-ontvanger van Vlaanderen, een functie waarin hij in 1477 werd opgevolgd door zijn zoon Jerome.

Uit de relatie met Marie Bauders (Bauters):

- **Hieronimus « Jerome » Lauwereyns** werd geboren in 1453 in Brugge [[ZIE BRUg VIII – 000057](#)] [*].

Afbeelding: het familiewapen *de Maecht (de Maeght)* omstreeks 1445. Josine *de Maecht* huwde omstreeks 1420 in Aardenburg Sint-Bavo, Zeeland, met Boudewijn Lauwereyns. Zij overleed omstreeks 1452. De familie was in Oost-Vlaanderen, verwant met de familie Bauters de eeuw voordien.

Maria Bauters, de tweede echtgenote van Boudewijn, was vermoedelijk een dochter van Mattheus Bauters en Catharina Busers die ook een zoon Jan hadden die pastoor was geweest van Asper, een deelgemeente van Gavere dat tot dezelfde heerlijkheid als Zingem behoorde.

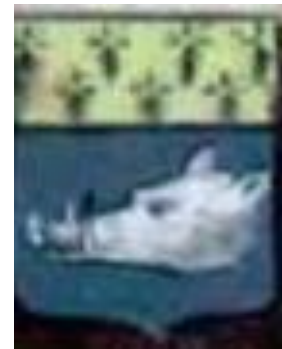
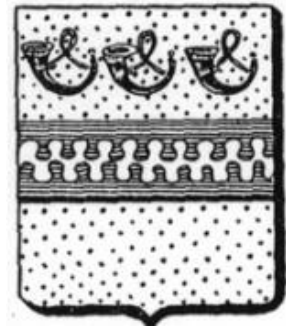
Feit is dat zowel Josine (*of Jacqueline*) *de Maecht* als Marie Bauters als echtgenotes werden vermeld. Er was sprake van een minnares van Boudewijn, volgens enkele genealogen Barbara Roels (1420-1465), die de moeder van Jerome zou zijn geweest. In deze periode vonden wij enkel een spoor van een leeftijdgenote Agnès Roels (zie familiewapen rechts), dochter van Jacques, verwant met de familie *de Schiettere de Lophem*,

die omstreeks 1450 huwde met Jan *van Vyve* en die een zoon Hieronimus *van Vyve* had, geboren omstreeks hetzelfde jaar als Hieronimus Lauwereyns.

Die zoon zou evenwel een heel ander pad bewandelen dan Jerome Lauwereyns.

Afbeelding links en rechts: familiewapens *van Vyve* omstreeks 1650 in de Sint-Jacobs-de-meerdere kerk in Brugge en een wapen dat in 1659 voorkwam in het wapenkabinet van Jerome Lauwereyns *van Watervliet*. Deze familie behoorde in de 17e eeuw tot één van de vooraanstaande beenhouwersfamilies in Brugge (Bron: Erfgoed Brugge).

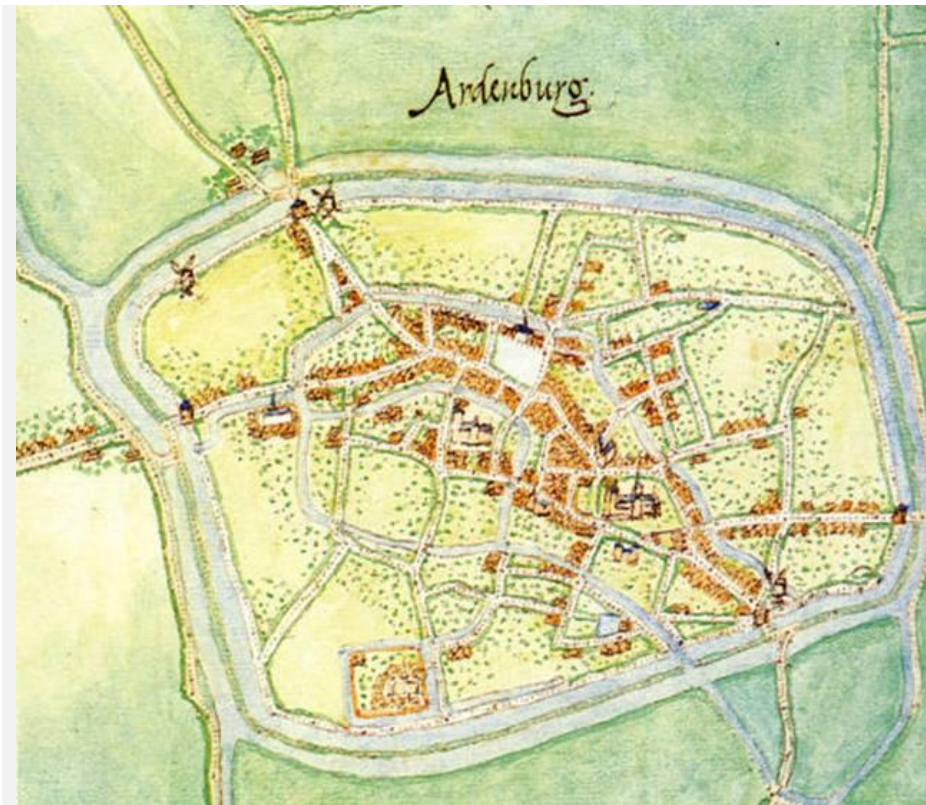

Aardenburg in het Zeeuwse Vlaanderen

Aardenburg is de oudste stad van de huidige provincie Zeeland in Nederland. Eind 20^e eeuw fuseerde de gemeente met Sluis, samen met Eede, Sint-Kruis, Heille en Draaibrug tot de gemeente Sluis-Aardenburg. De stad ligt in het voormalige Graafschap Vlaanderen, in het westelijk deel van Zeeuws-Vlaanderen.

In de 10e eeuw was de omgeving nog een leenschap, beheerd door de monniken van de Gentse Sint-Baafsabdij, en tot dan had de streek te lijden onder de aanvallen van Vikingen. In die eeuw, omstreeks 925, werd de Sint-Bavokerk gebouwd en ging de stad een periode van economische welvaart tegemoet als één van 17 Vlaamse steden van de zogenaamde Londense Hanze.

Al van 260-274 was er sprake van een fortificatie als kustbewaking van de grenzen van het Romeinse Rijk. Aardenburg had toen een verbinding via de Ee(de) met de zee en zou eerder “*Rodanum*” hebben geheten. In 1187 verwierf Aardenburg stadsrechten, en ook in de 13^e eeuw was er sprake van versterkingen in opdracht van Gwijde van *Dampierre*, de edelman in wiens gevolg Odin Lauwereyns van *Diepenhede*, voorouder van Jerome, op kruistocht ging. In 1383 was de stad grotendeels verwoest door de Gentenaren.

Kaart: Aardenburg omstreeks 1560

BRUG VIII - 000057 - GEZIN Lauwereyns - Peyaert, 1486 Brugge/Mechelen [☆]

Lauwereyns Hieronimus (*Jerome*) huwde omstreeks 1486 te Brugge met Jacoba Peyaert (*Jacqueline*). Hieronimus Lauwereyns werd geboren omstreeks 1453, vermoedelijk te Aardenburg, NL, als zoon van Boudewijn Lauwereyns (*Bavo*) [ZIE BRUG VII - 000043]. Jacqueline Peijaert werd geboren als dochter van ridder Matheus Pijnaerts. Zij overleed op 4 mei 1504 en kreeg een grafsteen in de Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaartkerk van Watervliet. Jerome had huizen in Brugge en in Mechelen.

Hij was ridder van het Gulden Vlies in 1502, gouverneur van de prinsen Karel (latere keizer Karel V) en Ferdinand (latere koning van Duitsland), kanselier en schatbewaarder van Filips De Goede. De namen van polders in Watervliet herinneren aan hem en zijn kinderen: Sint-Jeronimuspolder, Sint-Laureinspolder, Sint-Barbarapolder, Kleine-Juffrouwspolder.

Afbeeldingen: de familiewapens *Peyaert* in 1488 (links) en *de Strabant* in 1530 (onder publiek domein, bron: genealogie Gerard Van Waes).

Lauwereyns Hieronimus hertrouwde omstreeks 1506 te Brugge met Maria *de Strabant de Haye* [ZIE BRUG VIII – 000058] en was mogelijk al eens eerder gehuwd met *van Yedeghem* Catharina. Bovendien had hij in Mechelen een relatie met Isabeau Laroy (*Van Roy, De Roy*) gehad met wie hij een zoon had die in zijn testament werd erkend. Hij overleed op 1 augustus 1509 in Gent en

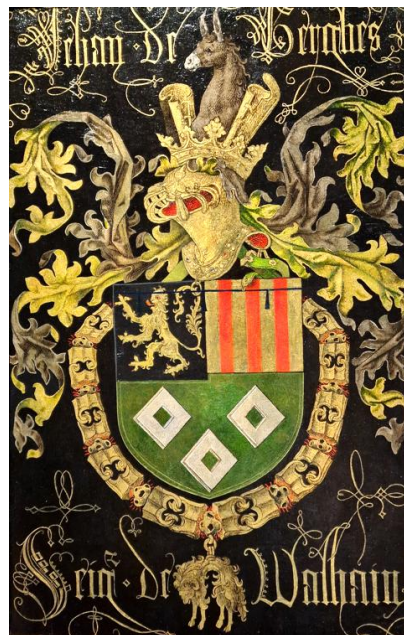

kreeg een grafmonument in de door hem gestichte Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaartkerk te Watervliet. Daarin werden nadien ook echtgenote Marie Strabant en Barbara, een dochter uit het eerste huwelijk, bijgezet.

- **Mathias Lauwereyns** werd geboren omstreeks 1486 te Brugge, heer van Watervliet, Waterland (*vanaf 1501*), gehuwd met Françoise Ruffault, een dochter van Jan Ruffault, *heer van Neufville*, en Marie Carlin [ZIE BRUG IX - 000061].
 - o **Marc Lauwereyns** , *heer van Watervliet*, overleed zonder nageslacht in 1588. Hij was geletterd en auteur van “*Inter nobiles doctissimus, inter doctos nobilissimus*” en vond zijn laatste rustplaats in Calais.
 - o **Guy Lauwereyns** , *heer van Klinckerlant en van Watervliet*, was in 1588 burgemeester *de la Commune du Franc*, en was hetzelfde jaar overleden en begraven in Saint-Maurice te Rijsel. Hij was gehuwd met Françoise *de Deurnagele*, dochter van Jan *de Deurnagele*, *heer van Vroylant*. Zijn echtgenote overleed in mei 1610 en werd begraven te Gent.
 - o **Jan Lauwereyns** , celibatair overleden in Cambray.
- **Barbara Lauwereyns** werd geboren omstreeks 1487. Zij was *vrouwe van Waterland*, en overleed in 1501.
- **Marc Lauwereyns** werd geboren op 17 mei 1488 te Brugge. Hij was in 1512 kanunnik van Sint-Donaat, in 1515 coadjutor van deken Goedgebuer, en deken van Sint-Donaat te Brugge tussen 1519-1540. Hij was bevriend met Erasmus tussen 1517-1527 (die bij hem te gast was in 1517, 1519 en 1520), Thomas Morus, de Poolse prelaat J. Dantiscus, Bazelse hoogleraar J. Grynaeus (1531). Hij overleed op 4 november 1540 te Brugge Sint-Donaat.
- **Peter Lauwereyns** werd geboren op 7 maart 1489 te Brugge [ZIE BRUG IX - 000063].

- **Marie Lauwereyns** werd geboren omstreeks 1490 in Brugge. Zij huwde in 1510 in Dismas met ridder Jean *de Berghes*, ridder van het Gulden Vlies en raadsheer, en ging bij de naam *Vrouwe van Waterdijck*.

Afbeelding: het wapen van Jean III *van Bergen* (1452-1532), *heer van Walhain*, als ridder in de orde van het Gulden vlies, bewaard in de Sint-Romboutkathedraal te Mechelen (uit de tentoonstelling in het Hof van Busleyden, mei 2024 © laurentii.be).

Kinderen Lauwereyns-Strabant

- **Philibert Lauwereyns** , overleden zonder nageslacht
- **Karel Lauwereyns** . Hij was naar verluidt kinderloos overleden in 1552, al werd een natuurlijke zoon erkend met dezelfde naam. Deze huwde Claudine *de Hooghelande*, weduwe van Peter Gouput, dochter van Corneel *de Hooghelande* en Katrien *de Ramecourt*. Hun zoon was hoofdman van een compagnie Duitsers en had geen nakomelingen.
- **Philipotte Lauwereyns** , overleden in 1542, gehuwd met Roland *van Berchem*, zoon van Gielis *van Berchem*, raadsheer van Mechelen en *heer van Laere* (overleden in 1534).

Er was ook een buitenechtelijk kind met Isabelle Laroy (De Roy, Van Roy), gewettigd in 1509:

- **Jacques Lauwereyns** werd geboren omstreeks 1479, en werd in 1509 erkend in het testament van Hieronimus. In 1512 was hij secretaris van de Grote Raad van Mechelen [[ZIE MEC IX - 000063b](#)] [*].

Zijn moeder Isabella *van Roy* had een zus Jacqueline die op 7 november in Mechelen Onze-Lieve-Vrouw-over-de-Dijle op 7 november 1588 huwde met Peter Walschaerts (RAB/Mechelen (OLV) f VR 318739/15). De familienaam dook ook op bij de nakomelingen van Jacques.

Peter Walschaerts zou op 4 februari 1607 hertrouwen in Mechelen Onze-Lieve-Vrouw-over-de-Dijle met Catharina Bogaerts. Bovendien was de familie verwant met Vermeeren, die aantrouwen bij de kinderen van kleinzoon Joris Lauwereyns.

Foto: Het stadspaleis van Jerome Lauwereyns te Mechelen. In 1508 ging het over in de handen van Margaretha van Oostenrijk, die er vanaf dan residentie hield. Vandaag de dag is het bekend als het "*Paleis van Margaretha van Oostenrijk*" of het gerechtshof van Mechelen.

Foto: Gipsen replica van het standbeeld van Margaretha van Oostenrijk in het Hof van Busleyden, mei 2024 © laurentii.be. Het originele standbeeld stond lange tijd in het midden van de Grote Markt van Mechelen.

Jerome Lauwereyns, de heer van Watervliet

Boudewijn Lauwereyns had omstreeks 1453 een minnares van wie **Jerome Lauwereyns** afstamt, geboren in Brugge⁶². Jeromes Lauwereyns was een bastaard zoon, ontvanger van Oost-Vlaanderen, nadien ridder, en werd heer van Watervliet, Waterland, Waterdijk, Poortvliet, Nieuwvliet en algemeen schatbewaarder van de aartshertog Philip de Schone en topambtenaar van het Bourgondisch-Habsburgse rijk. Door tegenstanders werd hij afgunstig als een "*inhalige en spilzuchtige parvenu*" beschreven, maar hij was vooral ambitieus en hield er een adellijke levensstijl op na ondanks zijn bescheiden afkomst. Bij deze levensstijl ("*vivre noblement*") hoorde een het gebruik van eigen heraldische tekens, paardrijden, de

⁶² De poortersboeken van Brugge vermeldden dat hij in Brugge geboren was. SAB, poortersboeken, register 1479-1496, folio 18v: "*Jeronimus Lauwerin f. Bavens, gheborn in Brugghe cocht zijn poorterscepe omme poortersneringhe te doene binder voorseide stede*" (25 februari 1482).

jacht, het verwerven van heerlijkheden⁶³. Die verbondenheid met de grafelijke ambtenarij en de titels die hij kon voeren, maakten dat hij tot de "*nieuwe adel*" van die tijd behoorde.

Afbeelding: het grafmonument van Jerome Lauwereyns en Marie Strabant in de Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaartkerk te Watervliet. Tussen hen werd dochter Barbara afgebeeld. Het oorspronkelijke graf werd tijdens de Franse bezetting van 1794 vernietigd, en dit is een (niet altijd nauwkeurige) met gips gemouleeerde reconstructie op basis van de gevonden gisanten fragmenten.

Jerome Lauwereyns huwde Jacqueline Peyaert, dochter van ridder Mathieu Pedaert (*Peyaert*), *heer van Hamme en Clichthove*. Na haar overlijden op 4 mei 1504, hertrouwde hij Marie Strabant. Jerome Lauweryens was in 1477 in navolging van zijn vader klerk van de algemeen ontvanger van Vlaanderen. Roeland *le Fevere* bewerkstelligde dat hij in 1486 werd benoemd tot ontvanger van de kasselrij van het Brugse Vrije, een functie waarin hij zich niet populair maakte bij de Brugse bevolking.

In 1488 kwamen de Vlaamse steden in opstand tegen de landsheer Maximiliaan van Oostenrijk en Jerome werd gearresteerd met *le Fevere*, Lanchals en Mathieu Pedaert. Die laatste, zijn schoonvader, werd op 5 maart 1488 gearresteerd en uitgeleverd aan Gent en hij werd er met Lanchals terechtgesteld. Jerome werd uit al zijn functies ontzet, maar werd in 1489 opnieuw benoemd tot ontvanger van het Brugse Vrije, tot 1498. In 1497 was hij ook grafelijk ontvanger geworden van Sluis, en in 1498 werd hij algemeen-ontvanger van de beden van Vlaanderen, om in 1499 trezorier-generaal te worden van domeinen en financiën.

In 1501 werd hij door Filips de Schone verheven in de adelstand en kreeg hij van de aartshertog het recht om op de Sint-Christoffelpolder de heerlijkheid Watervliet te stichten. Samen met de verwante familie *de Baenst* was hij vanaf 1498 in de inpoldering gaan investeren. In 1505 pachtte hij ook de heerlijkheid Poortvliet in Zeeuws-Vlaanderen. Zijn dochter Barbara kreeg het achterleen Waterland in haar bezit bij haar huwelijk, waardoor zij *vrouwe van Waterland* werd en zijn dochter Marie verwierf zo *Waterdijk* waardoor zij *vrouwe van Waterdijcke* werd. Hij liet de Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaartkerk in Watervliet bouwen, en tussen 1504 en 1509 werden de fundamenten gelegd voor de Sint-Jacobskerk in Waterdijk.

Na een ernstige ziekte, dicteerde hij de avond van 21 juli 1509 zijn testament aan Peter *van Gouda* en hij overleed twee weken later in Den Haag. Hij werd begraven te Watervliet in een praalgraf⁶⁴. In dit graf werd ook Marie Strabant en zijn dochter Barbara, uit het eerste huwelijk, begraven. Het testament werd geschreven op perkament in het huis van Vincent Cornelis in Voorhout in Zuid-Holland en de getuigen kwamen uit Utrecht: Jacob Ruysch, deken van Den Haag, Vincent Cornelis, Corneel Barthold, Willem Joannes en Gillis Maillet⁶⁵. De executeurs van het testament waren zoon Jacques Lauwereyns, Jan

⁶³ Zie het proefschrift van Nico Dumalin "*Het testament van Jeronimus Lauwerein*" uit 2011.

⁶⁴ Ook dit was een teken van zijn "*adellijke identiteit*" cf. studiewerk van Jan Dumolyn, Katrien Moermans in 'Distinctie en memorie', Marc Boone (over tijdsgenoot ridder Pieter Lanchals) in '*Un grand commis de l'Etat*'. Het praalgraf was nog zeker tot in 1630 in gebruik als begraafplaats van zijn nazaten. Zie Devliegheer, '*Het graf van Hiëronymus Lauweryn*', pp. 102-103.

⁶⁵ Het testament werd bewaard in het archief van de Raad van Vlaanderen, en er zijn afschriften teruggevonden in het archief van Waterdijk (gebaseerd op een afschrift van notaris de Mares) en in het archief van de kerkfabriek van Watervliet. In het testament werd ook vermeld dat Jeromes nicht Barbe

van Belle, de echtgenoot van Agnès Boele, dochter van halfzus Marie Lauwereyns , en Filips van den Berghe die gehuwd was met Jeromes schoonzus Katrien Peyaert, en die zetelde in de schepensbank van Brugge.

De band met Margaretha van Oostenrijk

Jerome Lauwereyns diende drie vorsten: Maximiliaan I van Habsburg, Filips de Schone, en Margaretha van Oostenrijk. In 1508 werd zijn stadspaleis in Mechelen verkocht aan Margaretha van Oostenrijk, de landvoogdes van de Habsburgse Nederlanden (1480-1530), dochter van Maximiliaan I van Oostenrijk en Maria van Boergondië, en zus van Filips de Schone.

Er was de melding van een geschil met een bastaardzoon van Jerome en Isabelle Laroy, Jacques [erkend in het testament als Lauwereyns]. Deze gebouwen zouden opgaan in het hertogelijk paleis in Mechelen.

Margaretha van Oostenrijk deed een voorstel om, bij het overlijden van Jerome in 1509, voor zijn trouwe diensten, voogd te worden van de weeskinderen van Jerome. Dit voogdijschap werd gedelegeerd naar Jan Pieters (voorzitter van de Grote Raad van Mechelen) en Jan van Belle (in 1490 klerk van Jerome en in 1504 gehuwd met Agnès van Boële, kleindochter van Jerome).

Afbeelding: poppenspel aan het hof van Margaretha van Oostenrijk (hof van Savoye), geschilderd zo'n 400 jaar na de gebeurtenis (uit de collectie Hof van Busleyden, © laurentii.be, mei 2024).

(Barbara) een jaarlijkse toelage zou krijgen mits zij afzag van de erfenis van Jeromes moeder (...) en werd de vraag gesteld om in zijn naam een pelgrimstocht te ondernemen naar Santiago de Compostella [zie ook de opdracht tot de bouw van de Sint-Jacobskerk te Waterdijk - deze werd evenwel nooit voltooid].

Het liedboek van Lauwerijn van Watervliet

Omstreeks 1505 werd het "Liedboek" gepubliceerd van Jerome Lauwereyns van Watervliet. Het was een bundel van 63 Franstalige *chansons*, motetten en wereldlijke Nederlandstalige polyfone liederen, tussen 1495 en 1507 samengesteld⁶⁶. Het leek vooral de bedoeling om de liederen uit zijn geboortestreek te bewaren voor het nageslacht.

Ic weet een molenarinne
Van herten alzoo fijn
In alle dese landen
En mach gheen scoender
zijn.
Rijck God wou zij mij malen:
Goet cooren zal ic huer
halen
Wil zij mijn molenarijnne
zijn.

Ich weis mir ein mülnerin,
Ein wunderschönes weib.
In allen diesem landen
Ein hübsche mülnerin.
Wolt Got, ich solt ir
malen,
Mein körnlein zu ir tragen,
So mal ich dirs wen ich
mag.

Een driestemmige tekst uit het "Liedboek van Lauwerijn van Watervliet" en de Duitse vierstemmige versie gebruikt door Arnold von Bruck⁶⁷ (vermoedelijk "van Brugge", 1500-1554), een polyfonist van de Vlaams-Oostenrijkse

school die werkte in dienst van het Habsburgse Hof in Wenen.

Gelijkaardige wapens

Afbeeldingen: het mag een merkwaardig toeval zijn dat het stadswapen van Magnières in Frankrijk sterke gelijkenissen vertoont met het wapen Lauwereyns qua opbouw.

Dat geldt ook voor het wapen van Bosnië-Herzegovina (rechts). Bij deze wapens gaat het niet om merlettes, maar "gebekte en gepote" vogels.

⁶⁶ Bewaard als handschrift in de British Library (Add. 35.087).

⁶⁷ Men vermoedt dat *Arnold Brugensis* geboren werd in Brugge omstreeks 1500. Hij werd in 1527 opvolger van Heinrich Finck, als kapelmeester van de Weense hofkapel onder keizer Ferdinand I. Arnold verbleef in Ljubljana (Slovenië), Zagreb (Kroatië), Kocevje (Slovenië) tot hij kapelaan werd aan de Sint-Stefaansdom in Wenen, en later in Linz (Oostenrijk). Hij was een katholiek gewijde geestelijke, en zijn werken werden zowel door katholieken als protestanten gewaardeerd. Zijn meest bekende werk "*Mitten wir im Leben sind*" is zelfs van de hand van Martin Luther.

NL AARd IX – 000058 - GEZIN Lauwerin – *du Buis* 1495 Aardenbrug, NL

Noël Lauwereyns huwde omstreeks 1495 in Aardenburg, NL, met Isabelle *du Buis* => ook *de Buich*, *Lauwereyns*. Hij was *heer de Plancques*⁶⁸ en werd geboren omstreeks 1474 in Brugge als zoon van **Jan Lauwereyns** en Johanna *du Feuillette* [ZIE NL AARd VIII – 000051].

- **Jan Lauwerens** werd geboren omstreeks 1495 in Brugge [ZIE MEC X – 000063].
- **Damien Lauwerens** werd geboren omstreeks 1496 in Brugge. Hij huwde omstreeks 1525 in Mechelen met Margaretha Muissart [ZIE MEC X – 000065].
- **Willem Lauwereyns** werd geboren omstreeks 1499. Hij huwde op 12 januari 1529 in Mechelen Sint-Jan met Petronella Deijlaerts [ZIE MEC X – 000074].
- **Peter Lauwereyns** werd geboren omstreeks 1501 Hij huwde op 8 januari 1531 te Mechelen Sint-Jan met Catharina “*Katelijne*” *Van den Driessche* [ZIE MEC X – 000077].

Isabelle *du Buis* was een dochter van Antoon *du Buis*⁶⁹ en Claire Caffort. Zij was *dame du Buis et de Foveringhien*.

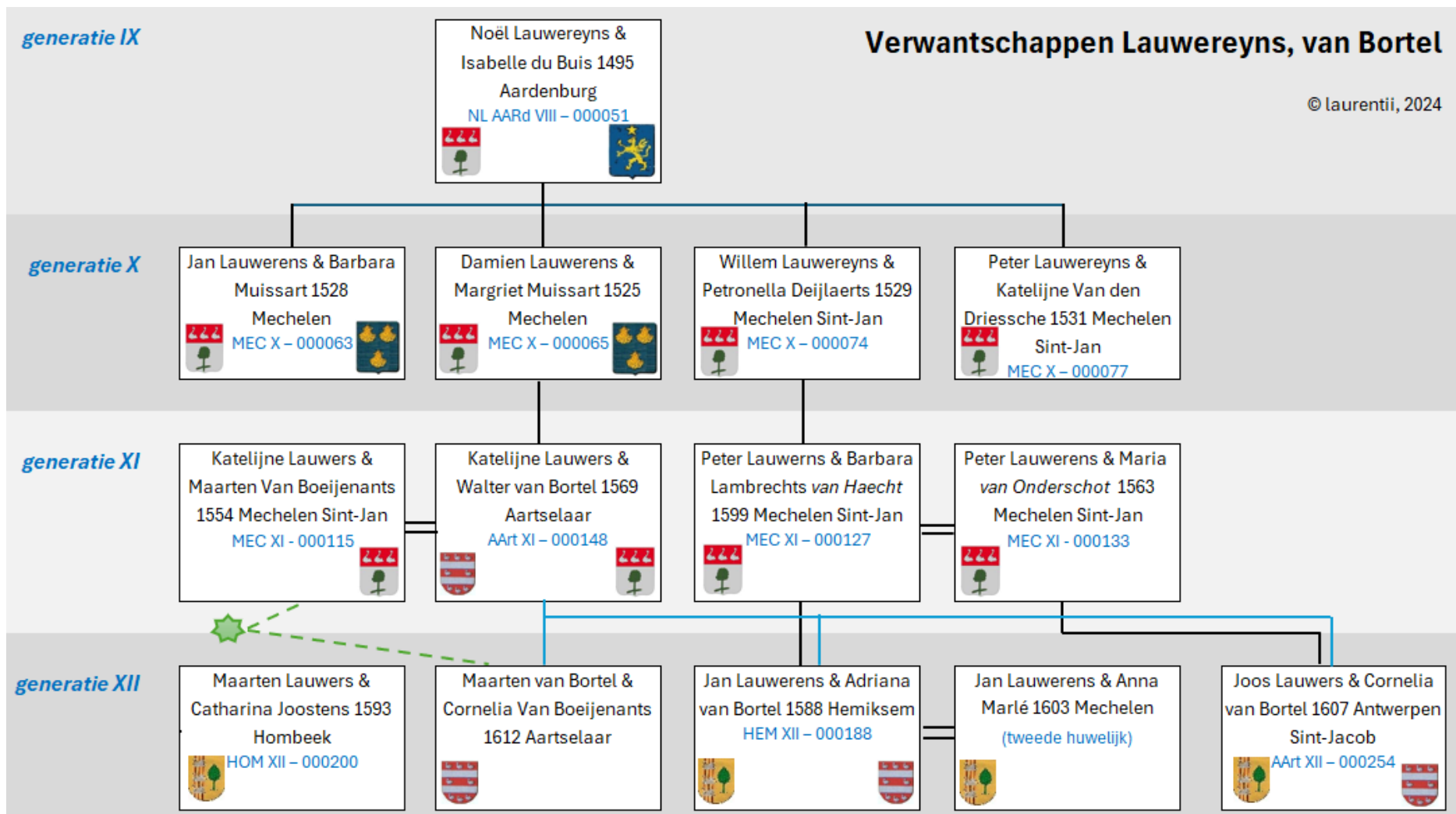
In het gezin Lauwereyns – *du Buis* huwden de zonen Jan en Damien met de zussen Barbara [ZIE MEC X – 000063] en Margriet Muissart [ZIE MEC X – 000065]. Er werd destijds vrij nauw ingetrouwd binnen families om het vermogen binnen de familie te houden.

Afbeelding: het familiewapen *du Buis* in 1495

⁶⁸ Plancques of Planken in het Middelnederlands, verwijst naar een vroegere heerlijkheid en gemeente in Frans-Vlaanderen in het departement Pas-de-Calais nabij Azincourt.

⁶⁹ Plaats verwijzing vermoedelijk naar de plaats *Buich* bij Saint-Pol-sur-Ternoise nabij Béthune, zuidwestelijk van Rijsel. In de 14e eeuw kwam ook de schrijfwijze *de Buich* voor. Latere schrijfwijzen van de familienaam waren onder meer Dupuits en Dupuis.

Schema: in dit fragment van de generaties IX tot XII werd de link gelegd tussen de Lauwereyns families in de omgeving van Mechelen en de families die bezuiden de stad Antwerpen woonden tussen het einde van de 15^e en het begin van de 17^e eeuw (© laurentii.be, 2024). Ook nakomelingen van de linkse tak zouden zich in de omgeving ten zuiden van Antwerpen vestigen.

MEC X – 000063 - GEZIN Lauwerens - Muissart 1528 Mechelen

Jan Lauwerens huwde omstreeks 1528 in Mechelen met Barbara Muissart => ook *Muysart, Lauwers, Lauwens*⁷⁰. Jan werd geboren omstreeks 1495 in Brugge als zoon van **Noël Lauwereyns** en Isabella *du Buis (du Buich)* [[ZIE NL AARd IX – 000058](#)]. Hij overleed tussen 1556 en 1566. Barbara Muissart werd geboren omstreeks 1505 in Mechelen als dochter van Boudewijn Muysart, baljuw van Wavrin, en Maxelande *le Cocq*.

- **Florent Lauwerens** werd geboren omstreeks 1529. Hij werd priester en overleed in Rome, Italië.
- **Clara Lauwerens** werd geboren omstreeks 1530 te Mechelen. Zij huwde in mei 1555 in Mechelen Sint-Jan met Jan Cranaerts [[ZIE MEC XI - 000117](#)].
- **Barbara Lauwerens** werd geboren omstreeks 1531 in Mechelen. Zij huwde op 22 oktober 1558 in Mechelen Sint-Jan met Jan Verlinden [[ZIE MEC XI - 000125](#)].
- **Damien Lauwerens** werd geboren omstreeks 1532 in Mechelen. Omdat zijn oudere broer Florent priester was geworden, erfde hij de titels *seigneur du Buich, lieutenant du château de la Motte au bois de Nieppe (1604)*, en *grand prévôt de la ville de Tournay*. Damien huwde met Johanna *des Trompes*, een dochter van Jerome *des Trompes* en Sebastiana Isabella *le Roi (Laroy)* uit Brugge en een kleindochter van Johannes *des Trompes* en Isabella De Boodt⁷¹.
 - **Antoon Lauwerens (Laurin)** werd geboren omstreeks 1565 in Béthune, Pas-de-Calais, Frankrijk. Hij was abt van Saint-Bertin te Saint-Omer, Frankrijk en werd begraven op 2 oktober 1650 in Saint-Omer, Pas-de-Calais, Frankrijk. Hij studeerde in Douai en in Leuven en legde zijn geloften af op 17 januari 1586.
 - **Jan Lauwerens** werd geboren omstreeks 1566 in Mechelen. Hij was *président du conseil d'Artois, conseiller aulique de S.M. catholique au grand conseil de Malines*, en huwde in 1596 met Marie *de Saint-Vast*⁷².
- **Anna Lauwerens** werd geboren omstreeks 1535 in Mechelen Sint-Jan. Zij huwde op 9 september 1560 in Mechelen Sint-Jan met Jacques Scheppers [[ZIE MEC XI - 000129](#)]. Deze familie was eerder verwant door het tweede huwelijk van Anna Isabella *d'Onche (d'Onche)* met Corneel *de Sceppere*⁷³ in 1528. Isabella *d'Onche*, wiens naam in Mechelen ook als *Donckx* en *Donche* werd gespeld (S.A.M. Weeskamer 6° 153v), was de

⁷⁰ Spellingvarianten: Lauwens, Lauwers, Laurens, Lauwerin, Laurin, Muysart, Mutsaert, Mutsaerts. Maxelande *le Cocq* was een dochter van Hugo *le Cocq*, ridder, *heer van la Haye, la Motte et Broignard*, keizerlijk raadgever, en Anne *l'Estoret*.

⁷¹ Deze Johannes was op zijn beurt een zoon van Johannes *des Trompes* en Magdalena Cordier. Er was ook een huwelijk Lauwereyns-De Boodt enkele generaties eerder [[ZIE BRUG VII – 000027](#)].

⁷² We vermoeden dat hij de raadshier Laurin was die in 1640 het boekwerk “*Concilia generalia*” van François Vivens (*Vivien, Vivijs*) cadeau kreeg, zoals vermeld in de rekeningen van de stad Antwerpen in 1640 (248. F. 318).

⁷³ Haar tweede echtgenoot was een echte wereldburger in een periode dat het Habsburgse rijk zijn poorten naar de wereld opende. Hij was diplomaat in dienst van Karel V in Spanje, Italië, en Turkije (sultan Süleyman II in Constantinopel), daarvoor was hij op 32-jarige leeftijd privésecretaris van de verbannen Deense koning Christiaan II, daarna lid van de Staatsraad der Nederlanden (1538), en diplomaat in de Balkan en trezorier-generaal van de Nederlanden (1540), en, als landman in de heerlijkheid Eke-op-de-Schelde, medewerker van landvoogdes Maria Van Hongarije.

weduwe van Peter Lauwereyns [ZIE BRUg IX – 000063], een zoon van Jerome Lauwereyns van Watervliet [ZIE BRUg VIII – 000057].

Een generatie Mechelse inwijkelingen uit het graafschap Vlaanderen

Jan Lauwere(y)ns behoorde tot een nieuwe generatie inwijkelingen van Lauwereyns families uit het graafschap Vlaanderen in Mechelen nadat het graafschap met het hertogdom Brabant onder de vleugels van de hertogen van Bourgondië waren verenigd. Zijn vader Noël Lauwereyns had in 1499 Brugge ingeruild voor Mechelen [ZIE NL AARd IX – 000058]. De meeste kinderen vonden in Mechelen een nieuwe thuishaven. Florent als priester en Damien, die de belangen in het graafschap Vlaanderen moest waarnemen, waren eerder de uitzondering. Eerdere verwanten hadden het pad geëffend zoals ridder Jerome Lauwereyns, de *heer van Watervliet*, die de jonge keizer Karel mee opvoedde aan het hof van Margaretha van Oostenrijk in Mechelen.

Afbeeldingen:
twee gekende
familiewapens
van Muissart in
Mechelen
omstreeks
1446. Rechts
het
familiewapen
van Maxelande
le Cocq, dochter
van Hugo le
Cocq in 1467⁷⁴.

De families Muissart hadden een gelijkaardige voorgeschiedenis als de families Lauwereyns, met voorouders in Engeland (*Musard*), in Frans-Vlaanderen, het graafschap Vlaanderen, in Brugge in de 13^e eeuw, en verwantschappen met Viking families tot in Normandië. Vader Boudewijn Muysaert was behalve *baljuw van Wavrin* ook *seigneur du Maret(z)*, schildknaap, advocaat, *heer van Soisy* en poorter van Rijsel.

Barbara Muissart kwam uit een kroostrijk gezin en zij zette de traditie verder. Merk dat haar zus Margriet huwde met Damien Lauwerens, een broer van Jan, *heer van Frelinghien*⁷⁵ [ZIE MEC X – 000065]. Haar zus Marie Muissart huwde in Rijsel met Antoon *de Vicq*, *heer van Bertholf en Pippers* nadat zij weduwnaar werd van Philip Machelier in 1549. Haar broer Antoon Muissart huwde N.N. *de Chastelein*. Zij had ook nog zussen Anna en Catharina en een halfbroer Toussaint Muysart uit het eerste huwelijk van haar

⁷⁴ Afbeeldingen onder publiek domein. Wapen le Cocq gedocumenteerd in de genealogie Gerald van Waes, 2023.

⁷⁵ Plaats verwijzing naar een gemeente nabij Rijsel in Frans-Vlaanderen. Ook Wavrin, Loos en Hénin verwijzen naar plaatsen in de omgeving van Rijsel. De vermelding “*Maretz à Loos*” lijkt eerder op een moerassig gebied (marais) in de omgeving van Rijsel te slaan. Estevelles en Soisy zijn plaatsen in de buurt van Parijs.

vader met Johanna Baillet, *dame van d'Estevelles*. Haar halfbroer erfde de titels van *seigneur d'Estevelles et du Marez à Loos* en huwde met *Catharina de Hennin*.

Van Frans-Vlaanderen tot Brugge en Mechelen

des Trompes en *d'Onche* uit Brugge

Johanna *des Trompes* was een achterkleinkind van Johannes *des Trompes*. De laatstgenoemde was baljuw van Oostende in 1498-1499, extraordinair ontvanger van het graafschap Vlaanderen tussen 1509-1512 naast functies die hij tussen 1498 en 1512 bekleedde in Brugge. Van hem is een schilderij bewaard met zijn twaalfjarige zoon Philip uit zijn eerste huwelijk met Isabella Van der Meersch, in het linkse deel van een triptiek "*De Doop van Christus*" van Gerard David uit 1502 (Afbeelding onder Creative Commons licentie, bron: Groeningemuseum Brugge).

Afbeelding: schilderij van Elisabeth Donche tijdens haar tweede huwelijk, geschilderd door Ambrosius Benson in 1540 (afbeelding onder gebruiksvoorwaarden, bewaard in de Art Gallery of New South Wales).

Elisabeth was geboren omstreeks 1496 als dochter van Jacob Pieter *d'Onche* en Jacoba Isabella *van den Clichthove*. Vermoedelijk kenden haar eerste echtgenoot Peter Lauwereyns en haar tweede echtgenoot Corneel *de Sceppere* elkaar via het Collegium Trilingue in Leuven en de contacten met Erasmus.

Peter was *heer van Leeskens*⁷⁶, raadsheer en hofmeester van Filips de Schone en voogd van de jonge keizer Karel V voor wie Corneel *de Sceppere* onder meer als ambassadeur zou optreden. Elisabeth overleed op 20 augustus 1548 in Eke.

⁷⁶ Plaats bij Maldegem waar zich een kasteeldomein bevond dat tussen 1583 en 1593 afwisselend door Spanjaarden en door hun vijanden werd bezet, en tussen 1593 en 1604 door Spaanse troepen. Daarna werden er ononderbroken soldaten gelegerd, onder meer Ierse en Duitse compagnieën. Daardoor ging het landgoed helemaal teloor. De stallen, schuren en andere gebouwen waren vernield, omliggende landen bleven onbewerkt, bomen werden gekapt en de landerijen overstromden met zeewater, waardoor de grond verzilte, omdat de dijken waren doorgestoken. Die zouden pas in 1632 worden hersteld.

Afbeelding: een artistieke impressie van Frans-Vlaanderen (© Schilderij van J. Sledjens, omgeving Catsberg-Godeweersvelde, 1974-1975, uit private collectie, 2024).

Kaart: de stad Mechelen, een handgekleurde kopergravure in vogelvluchtperspectief van de stad. Kopergravure uitgegeven door J. Janssonius te Amsterdam, 1646.

Jan Lauwers had een hoeve in Berlaar in 1526

Er waren meldingen van **Jan Lauwers** die in de omgeving van de Bastijnstraat te Berlaar een hoeve had. In een akte van 10 november 1526 van het Schepenregister werd het erf van Jan Lauwers vermeld als grenzend aan erven van de *heren van Berchem*, nakomelingen van de Berthouts, en aan de Joris Colibrants hoeve. Dat was bij de verkoop van de helft

van een hoeve met huis, hof, landerijen, bossen, beemden, gronden en toebehoren van priester en kapelaan Karel *van Wesemaal* aan Willem Cromme van Waver.

Karel *van Wesemaal* was priester in Onze-Lieve-Vrouwe-Waver en Berlaar behoorde tot de heerlijkheid Mechelen⁷⁷. In 1519 was er een hoeve verkocht⁷⁸ van de laten van de *heer de Pleynes (de Pleines)*⁷⁹. *Jan Lauwereyns* was “*heer de Planques*” - in de nabije omgeving aan de abdij van Roosendael en er waren gekende linken tussen de families Lauwereyns en *van Berchem* en *van Wesemaal* (via *van Haecht*). Ook de familie Muissart werd vermeld in de omgeving Berlaar – Koningshooikt. Indien het om deze Jan Lauwereyns ging, dan was hij op dat moment 26 jaar. Twee jaar later huwde hij in Mechelen met Barbara Muissart [[ZIE MEC X – 000063](#)]⁸⁰.

In 1535 werd vermeld dat **Jacques Laureys** (*Lauwereys*) 9 *veertelen* rogge verkocht aan Antoon Sansterre – waarvan er drie behoorden aan François *van Leughenhagen*⁸¹ - geheven met kerstavond op een hoeve aan de Gangelberg in de parochie Berlaar. De hoeve behoorde aan Antoon *van Berchem* (Schepenregister nr.188 folio 282 r° - 27.7.1535).

[MEC IX - 000063b](#) - **GEZIN Lauwereyns 1505 Brugge/Gent/Mechelen** [*]

Jacques Lauwereyns was gehuwd met N.N. (*Van der Bienst?*) omstreeks 1505. Jacques Lauwereyns was geboren omstreeks 1479 als zoon van **Hieronimus “Jerome”**

Lauwerens en Isabelle Laroy uit een buitenechtelijke relatie [[ZIE BRUG VIII – 000057](#)]. Hij was een erkende zoon van Jerome Lauwereyns *van Watervliet*, woonde in Brugge en vestigde zich na het overlijden van zijn vader in 1509 in Mechelen, méér nog, vernoemde zijn daar geboren zoon naar diens grootvader. Jacques zou zijn vader Jerome bijstaan bij diens overlijden (RAG, Raad van Vlaanderen, nr. 33 383, item 9).

⁷⁷ Met dank aan het onderzoekwerk van André Verbinnen over de hoeven van Berlaar, 2023.

⁷⁸ Dit was de Paridaenshoeve, vermeld in de stamboom Paridaens in het boek van verwante families.

⁷⁹ Zie de [verwantschap](#) Lauwereyns met *de Plaines (de Pleines)*, met de families *van Berlaer* en *van Lier* in deze periode,.

⁸⁰ Er was een tweede, verwante, kandidaat [Jan Lauwens](#) *alias de Doncker* die van Meise naar de streek verhuisde in deze periode, maar er was niet meteen een band met *de Pleines*. Deze Jan overleed in 1530 en zijn zoon Maarten vestigde zich in de Nekkerspoel parochie in Mechelen.

⁸¹ Zie ook het [boek over verwante families](#) waarin *van Leughenhaeghe* aan bod komt.

Ouderlijk gezin: **Lauwereyns van Watervliet - Laroy**, Mechelen 1579 [ZIE BRUG VIII – 000057]

- **Anna Lauwers** werd geboren omstreeks 1505 te Brugge. Zij huwde omstreeks 1530 met Jan *van Damme* en het gezin woonde in Mechelen en in Brugge, waar zij overleed op 5 december 1565 [ZIE BRUG X – 0000751].
 - **Johanna van Damme** werd geboren omstreeks 1530. Zij huwde op 7 juli 1565 met Fernand Veranneman, zoon van Joos Veranneman⁸² en Anna Wyts, *heer de la Tour en van Richebourg (Reykens)*, overleden op 4 juni 1603. Fernand Veranneman was onder meer *raadsheer en meester ordinaire van de rekwesten van de Raad van Mechelen*. Na het overlijden van Johanna van Damme, hertrouwde Fernand Veranneman op 12 februari 1596 in Brussel Sint-Goedele met Agnes *t'Serclaes*. Uit het huwelijk van Veranneman- Van Damme: Willem Veranneman, Anna Veranneman (gehuwd met Willem Wyts, ridder), Cesar Veranneman (*seigneur de la Tour*, gehuwd met Anna *vander Noot*, overleden in 1638), Adolph Veranneman (*ridder, seigneur d'Appels*, gehuwd met Anna Maria *van Royen* en met Maria Triest), Catharina Veranneman (gehuwd met Maximiliaan Triest).

Afbeeldingen: Jean Wyts (1441-1533), de watergraaf van Mechelen en zijn echtgenote Barbe Vrancx, dochter van Gielis Vrancx, de burgemeester van Mechelen (1476), en van Elisabeth *van Duffel*, omstreeks 1530. Hij was een zoon van Willem Wyts en Barbara *van Hille*.

Uit de collectie van het Hof van Busleyden © laurentii.be, mei 2024. Merk het familiewapen Wyts en het gecombineerde wapen Wyts-Vrancx in de schilderijen.

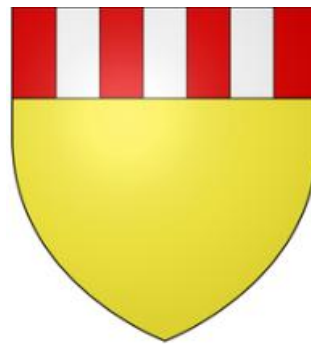
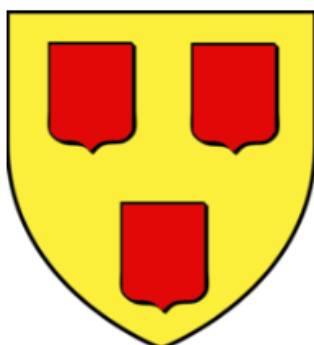

- **Sebastiaan Lauwereyns** werd geboren omstreeks 1506. Vermoedelijk was hij een zoon uit een buitenechtelijke relatie van zijn vader met N.N. Wyts (*Wuyts*) gezien hij een afgeleid (“*bastaard*”) wapen voer. Hij huwde Johanna *van Hille (van Heule)* en was burgemeester van Brugge. Zijn vader werd ook vermeld als Simon Lauwers.
 - **Catharina Lauwers** werd geboren omstreeks 1538. Zij huwde in 1560 in Zwevezele met Daniel Craeye.
 - **Laurens Lauwers** , werd geboren omstreeks 1540. Hij huwde Clara *van Schildere*, een dochter van Nicolaas *van Schildere* en Cornelia *van Hersbeke*

⁸² Joos Veranneman was eerder gehuwd met Johanna *de l'Espinoy* die in 1537 in Vladslo bij Diksmuide was overleden. Een zus, Françoise *de l'Espinoy* was gehuwd met Hendrik Laureyns, *heer van Godtsvelde* en baljuw van de burg van Steenvoorde. Hendrik Laureyns overleed in 1547 in Steenvoorde.

en als kleindochter van Laurent *van Schildere* en Josine *van Heule*. Merk dat de vader werd vermeld bij een belasting op de huizen in Mechelen in 1544 (S.A.M. K Impôts Maisons - 1544 f° 232r). Hij overleed op 30 januari 1603. Zij overleed op 30 januari 1605 in Brugge.

- **Margriet Lauwers** werd geboren omstreeks 1551, overleden op 14 juni 1606, 55 jaar oud. Zij was gehuwd met Christiaan *van der Bienst*, burgemeester en schepen van Brugge (zelf overleden op 22 december 1619).

Afbeeldingen: het familiewapen van Sebastiaan Lauwereyns in 1540, toegeschreven aan de Gentse families Lauwereyns, en het familiewapen *van Schildere* omstreeks 1525 en het wapen *van Heule* omstreeks 1519. De familie *van Heule* (van Hille) had verwantschappen met de familie Wyts.

Afbeelding rechts: het gecombineerde wapen *van der Bienst* – Lauwereyns omstreeks 1520. De familie was dus eerder verwant en het was het wapen dat Jacques Lauwers in deze periode voer.

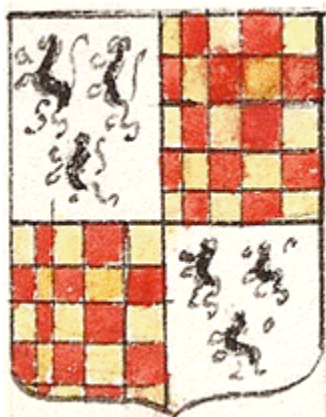

- **Jan Lauwers** werd geboren omstreeks 1507. Hij was ridder.
 - **Anna Lauwers** werd geboren omstreeks 1537. Zij huwde omstreeks 1580 in met Pieter *de Maeckere*. Pieter *de Maeckere* werd geboren als zoon van Laureyns *de Maeckere*. Hij overleed de 3^e dag van de lauwmaand⁸³ 1606. Lauwers Anna overleed op 18 mei 1618 te Brugge. Hun kinderen waren:
 - Maria *de Maeckere* overleed op 4 augustus 1623 te Brugge.
 - Anna *de Maeckere* overleed op 30 'Laume' 1625 te Brugge.
 - Josine Livina *de Maeckere*. Zij was gehuwd met Nicolaas Van Haute.
 - **Maria Lauwers** huwde don Juan *de Peralta*⁸⁴.
- **Jacques Lauwers** werd geboren omstreeks 1508 te Brugge [ZIE BRUGX – 000077]. Hij huwde Anna Urbaens omstreeks 1535 en overleed op 5 april 1553 in Brugge. Anna Urbaens werd geboren als dochter van Lennaert Urbaens. Zij overleed op 2 september 1545 in Brugge.

⁸³ De lauwmaand of 'looiimaand' was januari, de maand waarin het leer werd gelooid.

⁸⁴ Zie ook het boek "Verhalen uit het stamboomonderzoek Lauwens en Lauwers".

- **Hieronimus “Jerome” Lauwerens** werd geboren omstreeks 1510 in Mechelen [[ZIE MEC X-000097b](#)]. Hij kreeg de voornaam van zijn grootvader en huwde omstreeks 1539 in Mechelen met Catharina *van der Borgh van Huldenberghe* [*].

Afbeeldingen: het gecombineerde familiewapen Veranneman – van Damme omstreeks 1565. Het linkeronder en het rechtsboven kwartier bevatte het familiewapen van Veranneman, de andere kwartieren dat van *van Damme*. Rechts het wapen van *de la Tour* omstreeks 1236 bij het huwelijk met Berthout en het wapen van de vermelde Anna Wyts in 1575.

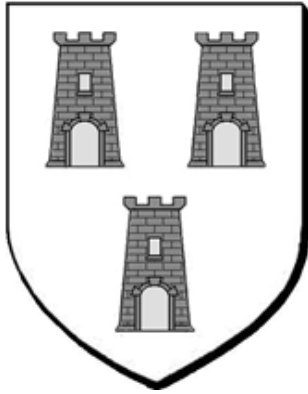
Hiernaast: het familiewapen Lauwereyns zoals we dat terugvinden bij de verenschappen met Veranneman, Wyts en *van Royen* bij het overlijden van Bernarda Veranneman, abdis van het klooster van Nieuw Jeruzalem op 25 oktober 1684. De familie kon het wapen van Jerome Lauwereyns *van Watervliet* niet voeren en koos voor deze variant waarin de boomstronk verwees naar verankering

met de voorouderlijke lijn Lauwereyns en waarbij de achtergrondkleur aansloot bij het oorspronkelijke wapen van Odin Lauwereyns *van Diepenhede*. Vanuit het oogpunt van de echtelijke kinderen van Jerome, was dit een bastaardwapen.

Families *de la Tour*

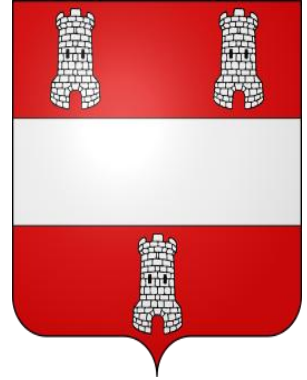
De familie *de la Tour* had al enkele eeuwen een band met het voormalige hertogdom Brabant. Marie Sophie *de la Tour du Pin* was een dochter van baron Albert *de la Tour* en Marie *d’Auvergne*. Zij was op 11 december 1238 gehuwd met Walter *Berthout van Mechelen*. Nog in 1506 was er het huwelijk van Anna *de la Tour d’Auvergne* met Charles *de Bourbon* in Frankrijk, de *graaf van Roussillon en Ligny* en zoon van Lodewijk *de Bourbon* en Johanna *de Valois*. De familie was verwant met de familie *van (der) Marcke*, en met *de Medici* in Italië. Op zich was dat niet ongewoon gezien de invloed van het Habsburgse rijk zich steeds verder uitstreckte in de toenmalige wereld. In het hertogdom Brabant waren families *de la Tour* behalve in Mechelen ook aanwezig in Leuven, in Brussel en in Antwerpen.

In 1601 huwde Margriet *de la Tour Tassis* (ook *Tour & Taxis*) in Mechelen met Daniel *van den Berghe*, raadsheer van de Raad van Vlaanderen. De laatste was dan weer verwant was met Filips *van den Berghe*, gehuwd met Katrien Peyaert, een zus van de wettelijke echtgenote van Jerome. Filips *van den Berghe* was samen met Jacques Lauwereyns getuige bij de opmaak van het testament van Hieronimus Lauwereyns *van Watervliet* in 1509.

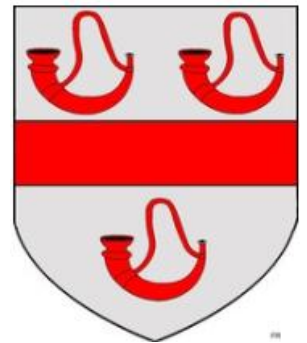
Afbeelding links: een wapen dat de familie *de la Tour* voerde tussen 1400 en 1536.

Merk ook de toevallige kleur en vorm gelijkenissen met het voormalige stadswapen van Leuven hiernaast. Dit wapen wijzigde in januari 1995 toen de torens verdwenen van het schild. Die verwezen naar de deelgemeenten Heverlee, Kessel-Lo en Wilsele en er was geen relatie met *de la Tour*.

Afbeelding: een schilderij van een boerenkoppel door Georges *de la Tour* in 1621. Hij was een barokschilder die als volger van Caravaggio werd bestempeld, afkomstig uit Lunéville, Lotharingen (Afbeelding onder publiek domein, bron: Wikimedia).

Afbeelding rechts: het familiewapen Wyts.

MEC X – 000097b - GEZIN Lauwereyns – van der Borght 1539 Mechelen

[*]

Hieronimus “Jerome” Lauwerens huwde omstreeks 1539 met Catharina *van der Borght* => ook *Lauwerens, Laureys, Lauwers, Lauwens, Laurens, Van der Burcht*. Jerome Lauwerens was geboren omstreeks 1510 in Mechelen als zoon van **Jacques Lauwereyns** en N.N. [ZIE MEC IX - 000063b] (RAG, Raad van Vlaanderen, nr. 33 383, item 9). Hij was eerder gehuwd of hertrouwde met Maria De Wilde, en mogelijk ook met Madeleine *le Fevere*⁸⁵, en was een afstammeling van de stamlijn Lauwereyns uit het graafschap Vlaanderen. De familie *van der Borght van Huldenberghe* had banden met Hombeek. Het lijkt weinig waarschijnlijk dat Jerome het familiewapen van zijn grootvader Jerome Lauwereyns *van Watervliet* nog mocht dragen. Zijn halfbroer Peter , gehuwd met Elisabeth *d’Onche*, had het wapen van de *heer van Watervliet* geërfd [ZIE MEC IX – 000063].

Ouderlijk gezin: Lauwereyns, Brugge / Mechelen 1505 [ZIE MEC IX – 000063]

- **Jan Lauwerens** werd geboren omstreeks 1540 in Mechelen Onze-Lieve-Vrouw-over-de-Dijle. Hij huwde omstreeks 1563 in Mechelen met Elisabeth De Leeuw [ZIE MEC XI – 000138].
- **Gregorius « Joris » Lauwerens** werd geboren omstreeks 1545 in Mechelen Onze-Lieve-Vrouw-over-de-Dijle. Doopgetuige was Rombout Lauwers. Hij werd onder meer

⁸⁵ Mogelijk *le Febure*.

vermeld in het Schepenregister van Mechelen op 14 januari 1552 als aanpalende buur (S.A.M. Fonds G Schepenregisters Serie I 174 f° 148v). Hij was de stamvader van de Hombeeks-Leestse lijn [[ZIE MEC XI – 000145](#)] [*].

- **Rombout Lauwers** werd geboren omstreeks 1546 in Mechelen Onze-Lieve-Vrouw-over-de-Dijle [[ZIE MEC XI – 000157](#)]. Hij huwde in oktober 1576 in Mechelen Sint-Jan met Elisabeth « *Lijsbeth* » Cristeen. Zij was afkomstig van Mechelen Sint-Katelijne. Hij overleed op 4 mei 1617 in Mechelen Sint-Jan.
- **Catharina Lauwerens** werd geboren omstreeks 1547 in Mechelen Onze-Lieve-Vrouw-over-de-Dijle. Zij huwde in augustus 1577 in Mechelen Sint-Rombout met Philip Cristeen, een broer van Lijsbeth Cristeen [[ZIE MEC XI - 000159](#)].

Verwantschap met Van Roy en Vermeeren in Mechelen

Isabella *van Roy* had een zus Jacqueline die in Mechelen Onze-Lieve-Vrouw-over-de-Dijle op 7 november 1588 huwde met Peter Walschaerts (RAB/Mechelen (OLV) f VR 318739/15). Peter Walschaerts zou op 4 februari 1607 hertrouwen in Mechelen Onze-Lieve-Vrouw-over-de-Dijle met Catharina Bogaerts. Bovendien was de familie verwant met Vermeeren, die aantrouwen bij de kinderen van kleinzoon Joris Lauwereyns.

Elisabeth Clottens (*Clottemans*), was op 19 september 1618 in Mechelen in de Hanswijkparochie gehuwd met Adriaan Walschaerts, een zoon uit het eerste huwelijk Walschaerts-Van Roy. Zij hertrouwde omstreeks 1628 in Mechelen met Philip Vermeeren. Het gezin Vermeeren-Clottemans woonde in het Mosselstraatje in Mechelen toen Elisabeth er in november 1638 overleed.

Op 16 december 1638 werden Laureys Van Roy, Nicolaas Vermeeren en Jacques Clottens aangesteld als voogd van de kinderen Maarten Vermeeren, toen een tienjarig kind en Cathelijne Vermeeren, toen een tweejarig kind. De woning in het Mosselstraatje werd op 20 oktober 1645 verkocht na het overlijden van Adriaan Walschaerts door Jacques Clottemans en Jacques Van Roy (Weeskamer Mechelen/RAB/MECHELEN(OLV) f 318743/39).

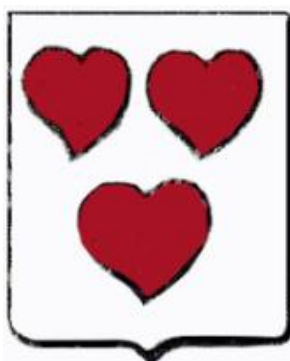
Afbeelding: het familiewapen van *Royen* omstreeks 1473.

De familie Van Roy was aanwezig in Mechelen in de parochies Sint-Rombout, Onze-Lieve-Vrouw-over-de-Dijle en Sint-Jan, en in Hombeek, in Heffen en in Zemst, in de 16^e en de 17^e eeuw. Alternatieve schrijfwijzen in Mechelen en in Hombeek waren *Van Roy*, *Van Roij*, *Van Roeij* en *De Roy*.

Catharina van der Borgh was een telg uit het geslacht van de heren van der Borgh van Huldenberghe. De familie was al verwant met van der Meeren

(Vermeeren) en van Woluwe in de 14^e eeuw, familienamen die ook opduiken in het nageslacht van Lauwereyns in de omgeving van Mechelen.

Afbeeldingen: de familiewapen van der Borgh van Huldenberghe, van Woluwe en van Lauwereyns van Watervliet.

Jerome kreeg de voornaam mee van zijn beroemde grootvader

Jerome Lauwereyns II kreeg dezelfde naam als zijn bekende grootvader Jerome I Lauwereyns van Watervliet , al kon hij diens wapenschild niet voeren als zoon van een buitenechtelijk kind met Isabeau Laroy. Niettemin was dit kind, zijn vader Jacques Lauwereyns wél erkend door grootvader Jerome in 1509.

Zijn grootvader Jerome I Lauwereyns, de heer van Watervliet, had de jonge keizer Karel mee opgevoed aan het hof van Margaretha van Oostenrijk in Mechelen en had

gediend onder drie vorsten: Maximiliaan I van Habsburg, Filips de Schone, en Margaretha van Oostenrijk. Hij was een welstellend man geweest in Brugge en in Mechelen. In 1508 werd zijn stadspaleis in Mechelen verkocht aan Margaretha van Oostenrijk, de landvoogdes van de Habsburgse Nederlanden (1480-1530), dochter van Maximiliaan I van Oostenrijk en Maria van Boergondië, en zus van Filips de Schone.

Foto: Het stadspaleis van Jerome Lauwereyns te Mechelen. In 1508 ging het over in de handen van Margaretha van Oostenrijk, die er vanaf dan residentie hield. Daarna werd het bekend als het "Paleis van Margaretha van Oostenrijk". Schilderij: Filips de Schone omstreeks 1500 (collectie Hof van Busleyden, © laurentii.be, mei 2024).

Het leek er een beetje op dat de geschiedenis zich herhaalde. Grootvader Jerome was zelf een buitenechtelijk kind van Boudewijn Lauwereyns [ZIE BRUg VII – 000041] en [ZIE BRUg VII – 000043].

Jerome I had zich opgewerkt tot ontvanger van Oost-Vlaanderen, nadien ridder, en werd heer van Watervliet, Waterlant, Waterdyk, Poortvliet, Nieuwvliet en algemeen schatbewaarder van de aartshertog Philip de Schone en topambtenaar van het Bourgondisch-Habsburgse rijk. Bij deze levensstijl ("vivre noblement") hoorde een het gebruik van eigen heraldische tekens, paardrijden, de jacht, het verwerven van heerlijkheden. Die verbondenheid met de grafelijke ambtenarij en de titels die hij kon voeren, maakten dat hij tot de "*nieuwe adel*" van die tijd behoorde.

Afbeelding: één van de portretten van Margaretha van Oostenrijk (een kopie bevindt zich in de collectie van het Museum van Schone Kunsten te Antwerpen) in het hof van Busleyden te Mechelen © laurentii.be, mei 2024.

Margaretha van Oostenrijk stelde bij het overlijden van Jerome in 1509 voor om, voor zijn trouwe diensten, voogd te worden van de weeskinderen van Jerome. Dit voogdijschap werd gedelegeerd aan Jan Pieters (voorzitter van de Grote Raad van Mechelen) en Jan van Belle (in 1490 klerk van Jerome en in 1504 gehuwd met Agnès van Boele, kleindochter van Jerome).

Nog in 1505 verwierf **Hieronimus Lauwereyns van Watervliet** net als Willem de Croij, heer van Chièvres, van Filips de Schone alle slikken en aangeslibde zeebodems die zich bevonden tussen het Zwartegat en de kanalen van Wulpen, Cadsant, Oostburg en Groede, met de verplichting deze in te dijken, met het voorrecht van rechtspraak (hoge, middelbare en lage rechtsmacht). De gronden dienden gehouden in leen van *het hof van Bourg* van Brugge, met het recht om een derde van de ingedijkte gronden in leen te houden⁸⁶.

Na een ernstige ziekte, dicteerde Jerome I de avond van 21 juli 1509 zijn testament aan Peter van Gouda en hij overleed twee weken later in Den Haag. Hij werd begraven te Watervliet in een praalgraf. In dit graf werd ook Marie Strabant en zijn dochter Barbara, uit een eerder huwelijk met Jacqueline Peyaert (*Pedaert*), begraven. Het testament werd geschreven op perkament in het huis van Vincent Cornelis in Voorhout in Zuid-Holland en de getuigen kwamen uit Utrecht: Jacob Ruysch, deken van Den Haag, Vincent Cornelis, Corneel Barthold, Willem Joannes en Gillis Maillet (*Mallet*).

De executeurs van het testament waren zoon **Jacques Lauwereyns**, Jan van Belle en Filips van den Berghe (gehuwd met schoonzus Katrien Peyaert, hij zetelde in de schepenbank van Brugge).

MEC XI – 000145 - GEZIN Lauwens – van Dormael 1568 Mechelen [*]

⁸⁶ Bron: *Anciennes Coutumes de la Belgique*, 1891, vermelding van het octrooi van 12 juli 1533. Beiden zouden twintig jaar geen actie ondernemen – Jerome kwam immers enkele jaren later te overlijden - en hun nakomelingen stonden de concessies in 1527 af aan Jan Adornes. Deze laatste bouwde een kerk en diverse huizen in de heerlijkheid Nieuwvliet aan de *Theuniken schoor*, tot zijn overlijden, enkele maanden nadien gevolgd door zijn echtgenote Catherine Metteneye, in 1543.

Joris Lauwerens huwde omstreeks 1568 te Mechelen Onze-Lieve-Vrouw-over-de-Dijle met Van Dormael Christina (*Chrystine*) => ook *Laurens, Duermans*. Het gezin woonde in de Kattestraat te Hombeek⁸⁷. Gregorius “*Joris*” Lauwerens werd geboren omstreeks 1539 in Mechelen als zoon van Hieronimus “*Jerome*” Lauwereyns en Catherine *van der Borght* [[ZIE MEC X – 000097b](#)]. Duermans Christina werd vermeld als weduwe van Joris in een Schepenakte van Mechelen op 9 december 1603 (S.A.M. Fonds G Schepenregisters Serie I 225 f° 216r). Er was een eerdere vermelding op 29 maart 1603 waarin werd vermeld “*de kinderen wijlen Joris*” (S.A.M. Fonds G Schepenregisters Serie I 225 f° 82r).

- **Lauwens Margaretha** werd geboren omstreeks 1568 te Hombeek [[ZIE MEC XII - 000192](#)].
- **Lauwens Martinus** werd geboren omstreeks 1569 te Hombeek [[ZIE HOM XII – 000195](#)] [*].
- **Lauwens Maria** werd geboren omstreeks 1570 te Hombeek.

Familie van Joris Lauwer(en)s

Joris was geboren in Mechelen kort voor de ontploffing aan de Zandpoort plaats vond in 1546 die een aanzienlijk deel van de stad verwoestte. Hij woonde al in Hombeek toen in 1572 de Spaanse Furie losbrak in Mechelen. **Joris Lauwers** (*Laurens, Lauwerens*) kwam uit een vooraanstaande familie uit Brugge die zich de generatie ervoor vestigde in Mechelen.

Afbeelding: de naweeën van de ontploffing aan de Zandpoort in 1546 verwoestte een groot deel van de stad Mechelen. Dit was een ingrijpende gebeurtenis die over heel Europa het nieuws haalde (© laurentii.be, 2024 collectie Hof van Busleyden)⁸⁸.

⁸⁷ Nog op 18 juli 1791 werd in de herberg *het Fortuyntje* aan de Hombeekse steenweg een zitdag gehouden waarin Jacques Lauwens werd vermeld die gronden bewerkte aan de Kattestraat.

⁸⁸ Zie ook boek “Verhalen uit het stamboomonderzoek Lauwens en Lauwers”.

Zijn voorouders waren afkomstig van de naar Mechelen geïmmigreerde Brugse stamlijn Lauwereyns, van wie de Mechelse nakomelingen voornamelijk gingen bij de namen Lauwers, Laurens en Lauwens. De streek was de regio Hombeek, Zemst, Humbeek, Nieuwenrode, Kapelle-op-den-Bos, Tisselt, Heffen-Heindonk en Leest, waartussen de gedocumenteerde woonplaats van de familie sinds 1517 (omgeving van de Lepelstraat en de Kattestraat te Hombeek) centraal lag, en Mechelen (parochie Onze-Lieve-Vrouw aan de Dijle). Tegelijk waren er relaties met de stamlijn Haacht-Werchter vanaf de generatie van Joris Lauwers en er zijn aanwijzingen van verwantschap met de oudere Brabantse stamlijnen Grimbergen-Humbeek en Meise.

Van **Maarten Lauwers** kennen we de afstammelingen tot in onze tijd. Van **Margriet Lauwers** weten we dat zij omstreeks 1589 huwde met Philip Vermeeren en op 28 oktober 1625 te Mechelen, net als haar echtgenoot, aan een besmettelijke ziekte overleed in het klooster van de zwaarzusters te Mechelen, vier dagen na haar echtgenoot die er op 24 oktober 1625 overleed. Merk dat Philip Vermeeren peter was van Philip Duermans (*van Dormael*), gedoopt op 22 december 1605 in Mechelen Onze-Lieve-Vrouw als zoon van Bernard Duermans en Liesbeth Schreven (*'s Greven*). Meter was Margriet *van den Slachmeulen*, een zus van Maartens eerste echtgenote. **Maria Lauwers** werd in december 1603 nog vermeld als in leven⁸⁹.

Een achternicht van Joris, dochter van Karel Lauwereyns en Anna Uwens [[ZIE MEC XIII - 000283](#)], **Magdalena Lauwers** , werd gedoopt op 20 april 1621 te Mechelen Sint-Jan en

⁸⁹ Met dank aan Mark Behets, de Ware Vrienden van het Archief: “*Schepenregister Mechelen nr. 225 f° 216r, akte van 9 dec 1603: Christijne Duermans, weduwe van Joris Lauwers, voor het vruchtgebruik; haar zoon Merten Lauwers en haar dochter Marie Lauwers, voor de eigendom; verkopen de twee derde delen van een stede met het huis en de grond, groot omtrent 1 dagwand, gelegen te Hombeek in de Cattestraat, aan Margriet Lauwers (x Philip Vermeeren) die het derde derdedeel reeds bezit.*”

was gehuwd met Karel *de Schiettere*. Haar dochter Petronella Charlotte *de Schietere*, huwde op 31 maart 1658 met de graaf François *le Cocq, heer van Humbeek, Vulverghem, Waerde, la Motte*. Dat was één van de mogelijke verklaringen waarom Lauwens later de bijnaam “*die van de graaf*” meekregen in Leest in de periode dat **Peter Lauwers** er in 1655 huwde met Jeanne Persoons, al leek het er in Mechelen op dat de bijnaam al eerder was ontstaan als verwijzing was naar de inwijkelingen uit het graafschap Vlaanderen die dienden in het gevolg van de Bourgondische graaf⁹⁰. De moeder van Barbara Muissart die huwde met **Jan Lauwerens** , Maxelande *le Cocq* was overigens gehuwd met Boudewijn Muysart. Verder was ook **Damien Lauwerens** in Mechelen gehuwd met Margriet Muissart [ZIE MEC X – 000065]. Damien was *heer van Frelingien*, thans een gemeente in het arrondissement Rijsel in Frans-Vlaanderen.

Een andere verwante was **Antoon Lauwens** die omstreeks 1564 te Werchter huwde met Anna Vivens (*Vivijs, Vevens*) en die de stamlijn Werchter zou inzetten.

Afbeelding: In één van de zittingzalen van het Mechelse gerechtsgebouw bleef een glasraam bewaard van Joost Lauwery(n)s, één tak van de Lauweryns familie waarvan ook Joris Lauwe(rey)ns afstamt. Dit opmerkelijke glasraam dateert uit 1521 en behoort tot de tak “Lauwerys *de Terdeghem*” die in Gent en Mechelen resideerde.

Een verwante familie in het Mechelse was die van de familie Lauwerys (*Lauwerijn, Lauwerin, Laurens*), heren *van Terdeghem*⁹¹. **Joost Lauwerys** was geboren in 1489 te Mechelen als zoon van **Nicolaas Lauwerys** , geboren omstreeks 1464 te Gent. Zij waren *heren van Terdeghem* en Joost was in 1514 te Gent gehuwd met Johanna *de Gros*. Joost werd *extraordinair* raadsheer van de Grote Raad van Mechelen en overleed op 6 november 1527 te Mechelen. Een kleinzoon, **Ferry Lauwerys** , *heer van Terdeghem*, was gehuwd met Anne *du Chasteler* en overleed er op 31 december 1624. Deze Ferry had een zus Margriet Lauwerys die ook in Mechelen resideerde.

⁹⁰ Filips de Kale, hertog van Bourgondië en Graaf van Vlaanderen, legde in de jaren 1380 de basis voor de Bourgondische heerschappij. Die kreeg bij het aantreden van Antoon van Bourgondië in 1406 zijn beslag en werd officieel in 1430. De best gedocumenteerde migratie van verwante families uit het Graafschap Vlaanderen naar Mechelen viel in deze en de volgende periode opvallend samen met de Bourgondische overheersing. Filips de Kale creëerde alleszins een soort pro-Bourgondische partij binnen de elite, « *die van de graaf* » (Zie onder meer de studie “De politieke rangorde en hiërarchie in de steden van het laatmiddeleeuwse hertogdom Brabant” van Mario Damen, Universiteit van Amsterdam, 2018).

⁹¹ De familie moet verwant zijn geweest met de Lauweryns familie van Vlaanderen via de stamlijn Frans-Vlaanderen (Berg-Saint-Vinox en Duinkerken), al is de verwantschap tot nu toe niet helemaal duidelijk.

Andere vermeldingen van generatiegenoten met de familienaam in het Mechelse

... vonden we in diverse registers. Het ging meestal om nakomelingen van een oudere verwante lijn in het hertogdom Brabant. In de eerste helft van de 16e eeuw waren naamgenoten vaak afkomstig uit de parochie Nekkerspoel die in 1546 met de ontploffing aan de Zandpoortvest grotendeels werd verwoest.

- **Michael Lauw(a)er(t)** was op 21 mei 1530 te Mechelen Sint-Jan gehuwd met *Jacomine van Braendonck* [ZIE MEC X – 000075]. Michael Lauwers werd geboren omstreeks 1500 in Mechelen Nekkerspoel als zoon van **Maarten Lauwers** [ZIE MEC IX - 000056]. Hij was een broer van de hierna vermelde Gielis Lauwers.
- **Willem Lauw(a)er(t)** was op 14 november 1530 te Mechelen Sint-Jan gehuwd met Liesbeth “*Lijsbeth*” Vermessien [ZIE MEC X – 000076]. Hij was afkomstig van Leuven.
- **Gielis Lauwers** huwde op 17 juni 1537 te Mechelen Sint-Jan met Katrien “*Katelijne*” Holaerts [ZIE MEC X – 000084]. Hij was voor het huwelijk woonachtig in Mechelen Onze-Lieve-Vrouw en werd geboren op Nekkerspoel te Mechelen als zoon van **Maarten Lauwers** [ZIE MEC IX - 000056].
- **Johanna Lauwers** was in augustus 1544 te Mechelen Sint-Jan gehuwd met Peter De Voocht [ZIE MEC X - 000094], en werd vermeld in de registers van de Weeskamer te Mechelen in 1545. Zij was afkomstig van Mechelen Nekkerspoel en werd geboren omstreeks 1519 als dochter van **Gielis Lauwers** op Nekkerspoel [ZIE MEC IX – 000058].
- **Frans Lauw(a)er(t)** huwde op 17 september 1545 te Mechelen Sint-Jan met Margriet *van Binnebeke* => ook *Lauwaerts* [ZIE MEC X – 000099]. Frans werd geboren omstreeks 1516 te Mechelen op Nekkerspoel, het stadsdeel dat in 1546 grotendeels verwoest zou worden door de ontploffing aan de Zandpoort, als zoon van **Gielis Lauwers** [ZIE MEC IX – 000058] en werd begraven op 24 februari 1564 te Mechelen Sint-Jan. Het koppel werd vermeld in schepenaktes van Mechelen in 1572. De familie Van Binnebeke telde onder meer metsers in de volgende eeuw.
- **Jan Lauwers** was te Mechelen gehuwd met Katelijne Berchs in 1551. Hij was eerder gehuwd omstreeks 1540 met Margriet *de Boelpaep*e [ZIE GRI X – 000080] en werd geboren omstreeks 1515 als zoon van **Jan Lauwers** [ZIE GRI IX – 000059].
- **Barbara Lauwers** “*Bayken*” was in 1559 te Mechelen gehuwd met Jan *van den Plasse* [ZIE MEC X – 000075c]. De laatste familie was al in de vorige eeuw verwant via de stamlijn in Huldenberg. Jan *van den Plassche* werd vermeld als haar weduwnaar op 27 juni 1560 in de Schepenregisters van Mechelen (S.A.M. Fonds G Schepenregisters Serie I 185 f° 113r). Het koppel werd vermeld in het register van de Weeskamer van Mechelen op 5 februari 1559 (S.A.M. Weeskamer 6 f° 122).
- **Peter Lauwerens** huwde in april 1559 in Mechelen Sint-Jan met Barbara Lambrechts *alias van Haecht* => ook *Lauwereijs* [ZIE MEC XI – 000127]. Zij was afkomstig

van Mechelen Onze-Lieve-Vrouw-over-de-Dijle. Peter Lauwerens werd geboren omstreeks 1531 als zoon van **Willem Lauwerens** en Petronella Deijlaerts [ZIE MEC X – 000074]. Hij hertrouwde op 6 februari 1563 te Mechelen Sint-Jan met Maria van Onderscot [ZIE MEC XI - 000133]. De familie van Onderscot was te Mechelen Onze-Lieve-Vrouw verwant met van Dormael (van Duermans).

- **Rombout Lauwers** (*Romment*) huwde in oktober 1576 in Mechelen Sint-Jan met Elisabeth Cristeen (*Lijsbeth*) => ook *Lauwerijs*, *Kerstens* [ZIE MEC XII – 000157]. Zij was afkomstig van Mechelen Sint-Katelijne. Rombout Lauwers werd geboren omstreeks 1546 als zoon van de hoger vermelde **Jerome Lauwers** en Catherine Van der Borght [ZIE MEC XI - 000097] en was een broer van Joris. Hij werd begraven op 4 mei 1617 te Mechelen Sint-Jan.
- **Jan Lauwers** huwde op 24 mei 1579 te Mechelen Sint-Rombout met Anna Van Laer => ook *Laureijs* [ZIE MEC XII - 000164]. De ondertrouw vond plaats op 14 mei 1579. Jan Lauwers hertrouwde met Judith Cornelis en werd begraven op 14 januari 1587 te Mechelen Sint-Rombout.
- **Rombout Lauw(a)er(t)s** “*Reynbout*” huwde op 14 april 1587 te Mechelen Sint-Jan met Geertrui Rub(b)ens blijkens een melding in het huizenonderzoek in 1544 en bij de weeskamer van Mechelen in 1563. in het Schepenregister van Mechelen op 10 juli 1563 (S.A.M. Fonds G Schepenregisters Serie I 187 f° 114r) werd de echtgenote vermeld als *Gertrude de Kempnaere alias Robbens* [ZIE MEC X - 000096].
- **Roeland Lauwers** (*Laurens*) huwde op 14 april 1587 te Mechelen Sint-Jan met Philipotte van den Brande [ZIE MEC XII - 000183]. Getuige bij het huwelijk was Hendrik Lauwers (ook *Laurin*, *Laureins*). De ondertrouw had plaatsgevonden op 4 april 1587.
- **Rombout Lauwers** was gehuwd met Margriet Somers *alias Hillens (van Hille)* op 13 oktober 1591 in Mechelen Sint-Pieter en Paul [ZIE MEC XII - 000196]. Er was een melding in de weeskamer van Mechelen in 1594. Hij hertrouwde op 18 januari 1603 in Mechelen Sint-Jan met Clara Van den Eynde [ZIE MEC XII - 000238].

Een alternatief voor de afstamming van Joris?

Oorspronkelijk vertrokken we van de onderzoekspiste dat **Gregorius “Joris” Lauwereyns** een zoon kon zijn van **Jerome Lauwerin II** die omstreeks 1545 in Mechelen was gehuwd met Catharina van der Borght. Qua tijdslijn kon het kloppen, en de nakomelingen van Joris waren ook verwant met de families van der Borght en van Woluwe. Jerome II was ook gehuwd geweest met Marie De Wilde en mogelijk ook met Madeleine van de Levere (*Lefevre*).

We vermoedden toen dat Jerome een niet gedocumenteerde zoon was van **Peter Lauwereyns** en Anna Elisabeth d’Onche, maar dit hield geen steek bij raadpleging van diverse bronnen. Het

Afbeelding: het gestileerde
familiewapen van de tak
Lauwereyns van Watervliet
omstreeks 1508

testament van Peters vader **Jerome Lauwereyns I van Watervliet** uit 1509 bood een ander spoor.

Een nieuwe zoekpiste gaf indicaties dat Joris een zoon kon zijn van **Jan Lauwereyns** en Barbara Muissart [ZIE MEC X – 000063]. Het bleef een interessante alternatieve denkpiste. Zij hadden alleszins een gemeenschappelijke betovergrootvader **Boudewijn Lauwereyns** uit Aardenburg, NL al liep de afstamming via een andere lijn tot deze voorouder.

De genoemde **Jerome Lauwer(en)s II** , was een zoon van een halfbroer van voormelde Peter, **Jacques Lauwereyns** . Het kon geen toeval zijn dat hij dezelfde unieke voornaam droeg als zijn grootvader. Jacques was als zoon van Jerome I erkend in 1509 (RAG, Raad van Vlaanderen, nr. 33 383, item 9) en hij werd vermeld in het testament van Hieronimus Lauwereyns I in 1509. Jacques Lauwereyns was in 1512 secretaris van de Grote Raad van Mechelen, maar kon als bastaardzoon het wapen van zijn vader niet voeren.

De families Lauwereyns uit de twee takken onderhielden in ieder geval nauwe banden in de streek en er waren gemeenschappelijk verwante families. Dat gold ook voor nakomelingen van Lauwereyns uit een eerdere migratie in het hertogdom Brabant. Zij waren zich bewust van hun gemeenschappelijke voorouders. Dat bleek ook in Hombeek en Mechelen, waar zij elkaar via verwante families als *van der Borght*, *van Dormael*, *van Haecht*, *de Greve*, *van Leuven* en *van den Broeck* tegenkwamen. Men ging de weg niet alleen, er was ongetwijfeld na-ijver, maar er bleek ook heel wat solidariteit (...).

De teloorgang van de wijk Nekkerspoel

Het gehucht Nekkerspoel was allicht het belangrijkste gehucht van Mechelen in de middeleeuwen. Het lag in het overstromingsgebied van de Dijle en er waren al in de tiende eeuw dijken aangelegd onder de Luikse prinsbisschop Notger.

Het wereldlijk gezag werd uitgeoefend door de Berthouts van Berlaar die er in 1250 een waterburcht bewoonden. Via de Zandpoort gaf de wijk sinds 1270 uit op de stad Mechelen. In de 13^e eeuw woonden er duizenden inwoners, vooral ambachtslieden zoals wevers, lakenmakers, huidvetters en volders net buiten de stadsmuren en landbouwers. In 1150 kreeg de wijk haar eerste kapel en het werd een onafhankelijke parochie in 1215.

In 1254 hadden karmelieten er een klooster opgericht en in 1255 kreeg de parochie een eigen kerk, de Heilige Geestkerk. Pas in 1308 kwam de wijk onder het gezag van de stad Mechelen. Toen de lakennijverheid door een crisis ging kwamen de inwoners in 1361 in opstand. De opstanden werden hardhandig neergeslagen en de Zandpoort werd zelfs dichtgemetseld.

Afbeelding: oude prent van de wijk Nekkerspoel omstreeks 1560. Het gehucht telde toen slechts enkele honderden huizen⁹².

De wijk kwam in een neerwaartse spiraal terecht in de 16^e eeuw. Nadat heel wat huizen werden verwoest tijdens de ontploffing aan de Zandpoort in 1546, gaven protestantse opstandelingen in 1579 de doodsteek door brand te stichten in het gehucht. Ook de kerk ging in vlammen op en de parochie verloor elke rol van betekenis. Het gehucht werd bij de parochie Bonheiden gevoegd.

Pas tijdens de industriële revolutie won de wijk terug aan belang. In 1885 zou de wijk opnieuw een zelfstandige parochie worden en werd de Sint-Libertuskerk opgericht. De nieuwe patroonheilige was een heilig verklaarde gravenzoon die door de Heilige Rombouts was gered. Straatnamen als de Kleine Nieuwendijk, de Grote Nieuwendijk, de Lakenmakersstraat en de Borchstraat herinneren aan het middeleeuwse verleden.

⁹² Afbeelding onder publiek domein (Bron: Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen, 2017).

Van Dormael

Als startpunt van de stamlijn Lauwers en Lauwens in Hombeek en Leest, kozen we Joris

Lauwers (*Lauwers, Laurens*), die in 1570 te Mechelen Onze-Lieve-Vrouw huwde met Christine van *Dormael (Duermans)*.

In een akte van 9 december 1603 in het Schepenregister te Mechelen, werd vermeld hoe Christine Duermans, weduwe van Joris Lauwers, voor vruchtgebruik een stede met het huis en de grond, ongeveer een dagwand groot, gelegen aan de

Kaart: de Kattestraat in Hombeek

Kattestraat in Hombeek, overliet aan haar dochter Margriet Lauwers . Margriet was gehuwd met Philip Vermeeren, en zij had een broer Maarten en een zus Marie.

De familie Duermans (*Deurmaels, Doermaels, Dormael*) werd meerdere malen vermeld in de Onze-Lieve-Vrouw parochie van Mechelen en was er rond de eeuwwisseling onder meer verwant met de families Vertommen (*Vertonghen, Vertongelen*), Peeters, Puttemans, Somers, Van Hove, Van Winghe (*Van Win*), Bosmans, Herdiere, Langneus (*Langenus*), Van de Kerckhove, Van den Driessche, Willems, Van Thielen. Er waren ook verwantschappen met *van der Borgh*t elders in Vlaams-Brabant.

1621 - Brandgeschilderd raam van het familiewapen van Matheus Van Dormael.

1621 - Brandgeschilderd raam van het familiewapen van de met Matheus verwante familie Van den Driessche⁹³.

Joris Lauwers was niet de oudste bekende Lauwers in Hombeek. We weten meer over zijn verwanten en voorouders. Omdat sinds het huwelijk van Joris met Christine de afstamming gedocumenteerd is tot in ‘onze’ tijd, spreken we van de Hombeeks-Leestse stamlijn.

Verwantschappen Van Dormael (Duermans) in Mechelen 1600-1620⁹⁴

datum	gebeurtenis	doopgetuigen
1600-02-12	Doopsel van Maria Van Durremael, dochter van Hans <i>van Dormael</i> en Barbara Van den Broeck in Mechelen Sint-Rombouts.	Peter was Hans Lambrechts [zie verwantschap in 1559], meter was Maria Goijers.
1602-06-28	Doopsel van Peter Dormael, zoon van Jan <i>van Dormael</i> , in Mechelen, Hanswijkparochie.	Peter was Peter Joossens [zie verwantschap in 1593], meter was Anna Van Leuven.
1604-09-29	Doopsel van Michael Van Doremael, zoon van Antoon Van Dormael en Margriet De Greve in Mechelen Onze-Lieve-Vrouw.	Peter was Michiel De Molder, meter was Jeanne Van Eecaut (Eeckhout).
1605-01-01	Doopsel van Anna Van Doormael, dochter van Jan Van Dormael en Barbara Van den Broeck in Mechelen, Hanswijkparochie.	Peter was Jan Mommaerts, meter was Anna Van Aken.
1606-09-07	Doopsel van Jacques Van Doeremael, zoon van Jan Van Dormael en Barbara Van den Broeck in Mechelen, Hanswijkparochie.	Peter was Jacques Balemans, meter was Clara Verbist.
1606-11-27	Doopsel van Jan Van Doeremael, zoon van Antoon Van Dormael en Margriet De Greve in Mechelen Onze-Lieve-Vrouw.	Peter was Matheus Vander Jeucht, meter was Liesbeth Van den Bossche.
1608-04-21	Doopsel van Katrien Van Doremael, dochter van Antoon Van Dormael en Margriet De Greve (De Greef) in Mechelen Onze-Lieve-Vrouw.	Peter was Peter Van (den) Wijngaert, meter was Katelijne De Greve (De Greef).

⁹³ Met bijzondere dank aan Gerard Lemmens uit East Sussex, UK. De afbeeldingen werden door hem gefotografeerd in 2005 in het Philadelphia Museum of Arts.

⁹⁴ De Ware Vrienden van het Archief, bewerking Parochieregisters Mechelen 1303-1796, 2007-2018.

1608-08-05	Doopsel van Clara Van Doormael, dochter van Jan Van Dormael en Barbara Van den Broeck in Mechelen, Hanswijkparochie.	Peter was Urbain De Maeijer, meter was Barbara Coomans.
1610-09-24	Doopsel van Jan Van Doormael, zoon van Jan Van Dormael en Barbara Van den Broeck in Mechelen, Hanswijkparochie.	Peter was Luc Goijers, meter was Jeanne Van Bessem.
1610-10-07	Doopsel van Michiel Van Doremael, dochter van Antoon Van Dormael en Margriet De Greve in Mechelen Onze-Lieve-Vrouw.	Peter was Michiel De Mulder, meter was Barbara Cappers.
1612-06-07	Doopsel van Margariet Van Doormael, dochter van Jan Van Dormael en Barbara Van den Broeck in Mechelen, Hanswijkparochie.	Peter was Michael Walschaerts, meter was Margriet (Van) de Greve.
1613-06-20	Doopsel van Jan Baptist Van Dormael, zoon van Antoon Van Dormael en Margriet De Greve (De Greef) in Mechelen Onze-Lieve-Vrouw.	Peter was Jan Van Dormael, meter was Liesbeth Van de Wille.
1614-09-11	Doopsel van Antoon Van Doormael, zoon van Jan Van Dormael en Barbara Van den Broeck in Mechelen, Hanswijkparochie.	Peter was Gommaar Taveniers, meter was Katrien Van den Broeck.
1618-07-22	Doopsel van Corneel Van Doormael, zoon van Jan Van Dormael en Yvonne Verdonck in Mechelen, Hanswijkparochie.	Peter was Corneel Peeters, meter was Liesbeth Krefiz (Crevits).
1619-12-01	Doopsel van Florentine Van Doormael, dochter van Jan Van Dormael en Yvonne Verdonck in Mechelen, Hanswijkparochie.	Peter was Christophe Van Loven (Leuven?), meter was Florentine Van Limborch (Limburg).

Merk ook dat Marie *van Onderschot* meter was van Marie Deurmeuls, dochter van Jan *van Dormael* en Katrien Boets, bij haar doopsel op 20 januari 1675 in Mechelen Onze-Lieve-Vrouw [zie verwantschap in 1563].

Afbeelding onder: Mechelen in 1561 op een houtsnede van Sebastiaan Münster

Hombeek [*]

Maarten Lauwers huwde Maria Verslachmeulen omstreeks 1590. Haar familienaam werd ook gespeld als *Slaghmuylders*, *Van Slaghmolen*, *Van Slaghmeulen*. En zij was een dochter van Daneel *van der Slachmeulen* en Johanna *van der Borght*. Maarten Lauwers werd geboren in 1569 als zoon van **Joris Lauwerens** en Christine *van Dormael*, de stamouders van de stamlijn Hombeek-Leest [ZIE MEC XI – 000145]. Hij hertrouwde op 3 oktober 1593 in Hombeek met Catharina Joostens [ZIE HOM XII – 000200].

- Vermoedelijk was **Maria Lauwers** die in 1590 in Mechelen Sint-Rombout werd gedoopt het eerste kind van dit koppel. De ouders werden vernoemd als Maarten Lauwers uit Hombeek en *Margaretha Van Slaghmeulen*⁹⁵. Haar peter was Maarten Van den Perre, “*de pater van Hombeek*” en de meter was Ida Van Slachmeulen. De laatste dook opnieuw op als meter van Ida Lauwers, een dochter van Maria’s broer Johannes Lauwers en Elisabeth Van Rieth, die op 23 oktober 1616 in Zemst werd gedoopt [ZIE HOM XIV - 000268]. Maarten Van de Perre, “*de pater van Hombeek*” trad ook op als peter bij de geboorte van Maarten Vermeren in april 1589 in Mechelen Sint-Rombout. Dit was een kind van Philip Vermeren en *Margaretha Lauwers* , een zus van de vader in het gezin Lauwerens-*van Dormael*. De meter bij die doop was Margriet Verslaghmeulen, een zus van Maria⁹⁶.
- **Anna Lauwers** werd geboren in Leest [ZIE LEE XIV - 000311].
- Omstreeks 1592 moet **Johannes Lauwers** zijn geboren. Hij werd pas later vermeld als zoon van Maarten en Maria, terwijl er noch in Leest, noch in Hombeek een melding was van de geboorte [ZIE HOM XIV - 000268]. We mogen hem niet verwarren met de zoon Johannes die Maarten tijdens zijn tweede huwelijk had.
- **Elisabeth Lauwers** werd gedoopt op 2 juli 1593 in Hombeek. Doopgetuigen waren Clement Vermeeren en Elisabeth Vermeeren⁹⁷.

⁹⁵ Bron: De Ware Vrienden van het Archief, bewerking Parochieregisters Mechelen 1303-1796, <http://www.dewarevriendenvanhetarchief.be>, 2007-2024.

⁹⁶ De familienaam kwam in deze periode nauwelijks voor in de omgeving van Mechelen, maar eerder in het voormalige Land van Grimbergen, zoals Joos Van Slachmeulen, zoon van Roeland, die 14 maart 1550 werd vermeld als meisenier in de omgeving van Merchtem. Hij was een nakomeling van Hendrik van der Slachmolen uit Asse die al in 1350 werd vermeld als meisenier. Familie werd in de 16^e eeuw vermeld in Asse, in Vilvoorde, in Lennik en in Lombeek. De familienaam kwam in deze periode ook voor in Oost-Vlaanderen. Er was een Margriet *Grietken* Verslachmeulen die op 3 november 1586 werd begraven in het Groot-Begijnhof van Mechelen.

⁹⁷ Liesbeth Vermeeren was in 1593 gehuwd met Jan Vertommen. De familie Vermeeren was verwant met Lauwer(en)s via de zus van Maarten. Zij was gehuwd met Philip Vermeeren.

Schoonmoeder Johanna van der Borgh was een dochter van Jan van der Borgh uit het geslacht van de heren van Huldenberg, die gehuwd was met Ida Ingels⁹⁸.

Afbeeldingen: de familiewapen van der Borgh van Huldenberghe, Ingels en van der Slaghmolen⁹⁹.

Het einde van de 16^e eeuw was een bewogen en onveilige periode. Velden lagen verlaten, hoeses waren vernield, kloosters waren geplunderd en de bossen waren uitgekapt. Heel wat Hombekenaars waren op de dool of hadden hun heil gezocht in Mechelen. Men deed alsnog pogingen om het land opnieuw te bewerken en de gebouwen te herstellen. Dat het onveiligheidsgevoel in Hombeek nog lang na de beeldenstormen van 1566 aanhield, werd in 1594 nog bewezen door het feit dat men de tiendenklok van de kerktoren van Hombeek haalde en naar Mechelen bracht om haar te beschermen. Toen deze in 1596 terugkeerde naar Hombeek, werd ze aanvankelijk alsnog verborgen, begraven aan de voet van de kerktoren, tot de woelige periode voorbij was.

Maarten Lauwers en Katrien Joostens woonden centraal tussen Hombeek, Zemst en Leest (zie kaartje).

Er waren ongetwijfeld verschillen tussen de parochies.

Zowat honderd jaar later, in 1681, noteerde de pastoor van Muizen de verhouding tussen de parochies Hombeek, Leest en Zemst als: “*Arm Leest, rijk Zemst, hovaardig Hombeek*”. Het lijkt er op dat Maarten een nieuw leven uitbouwde in Hombeek vanaf 1593. Kinderen

⁹⁸ Merk ook de verwantschap met *van der Borgh* door het huwelijk van zoon Jan Lauwers.

⁹⁹ Bron: stamboomonderzoek van Gerald Van Waes, GeneaNet, 2023. Afbeeldingen onder publiek domein.

werden in de Sint-Martinuskerk van Hombeek gedoopt tussen dan en 1610, de klokkenvlucht ten spijt.

HOM XII – 000200 - GEZIN Lauwers – Joostens 1593 Hombeek [*]

Maarten Lauwers huwde op 3 oktober 1593 in Hombeek met Joostens Catharina. => ook *Goossens, Joossens*. Lauwers Martinus werd geboren in 1569 als zoon van **Joris Lauwerens** en van *Christine van Dormael* [ZIE MEC XI – 000145]. Hij was eerder gehuwd geweest met Maria Verslachmeulen [ZIE HOM XII – 000195]. Het gezin werd vermeld als woonachtig in Hombeek in een Schepenakte van de stad Mechelen op 15 juni 1604 (S.A.M. Fonds G Schepenregisters Serie I 226 f° 72r). Maarten Lauwers werd vermeld als wonende *Buizen den Overste poorte* in een Schepenakte van Mechelen in 1611 (S.A.M. OCMW 8545 f° 33r). De “*Overste Poort*” was een andere naam voor de Brusselse poort, als de hoogste van de Mechelse stadspoorten. Maarten overleed op 23 januari 1624 in Hombeek op 54-jarige leeftijd. Catharina Joostens overleefde hem 14 jaar, hertrouwde op 29 januari 1628 in Hombeek met weduwnaar Corneel Verschoor¹⁰⁰ en overleed op 31 augustus 1638 in Hombeek.

- **Johannes Lauwers** werd gedoopt op 20 oktober 1594 in Hombeek. Doopgetuigen waren De Johannes Scheemaeker en tante Anna Joostens [ZIE HOM XIII – 000305].
- **Johanna Lauwers** werd gedoopt op 29 oktober 1595 in Hombeek. Doopgetuigen waren nonkel Philip Vermeeren en Johanna Daems. Johanna Daems was verwant via Joostens. Zij zou op 11 januari 1600 in Hombeek huwen met Johan Verlinden, en bij het huwelijk zouden Maarten Lauwers en Reinier Joostens optreden als getuigen. Een dochter Cornelia Verlinden, zou op 4 mei 1652 in Leest huwen met Nicolaas Perssoons, een broer van Johanna Perssoons die op 1 juli 1655 in Leest huwde met Peter Lauwers , een kleinzoon van Maarten.
- **Maria Lauwers** werd gedoopt op 15 september 1596 in Hombeek. Doopgetuigen waren Nicolaas *van Woluwe*¹⁰¹ en Catharina Lauwers [ZIE ZEM XIII - 000295]. We vermoeden dat Catharina een zus was van grootvader Maarten. Zij was in augustus 1577 in Mechelen Sint-Rombout gehuwd met Philip Cristeen. Nicolaas *van Woluwe* was gehuwd met Margriet Peeters en was pachter in Hombeek. Deze familie was afkomstig van Sint-Pieters-Woluwe.

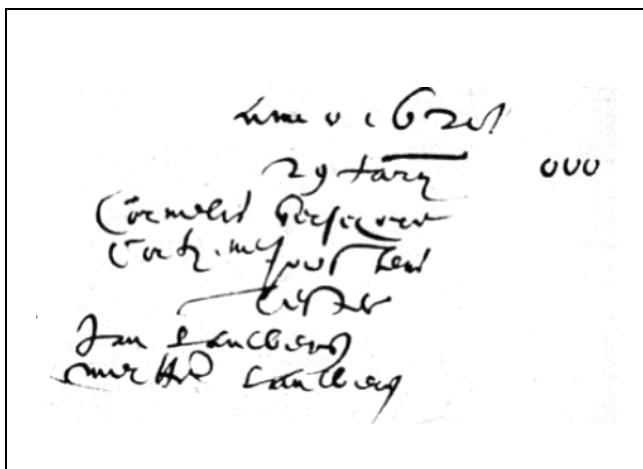
¹⁰⁰ Getuigen bij het huwelijk waren de zonen Jan Lauwers en Maarten Lauwers (die in 1626 was gehuwd met een dochter uit het eerste huwelijk van Corneel Verschoor).

¹⁰¹ Willem *van Woluwe* werd in 1461 vermeld als erfpastoor van Hombeek toen hij een overeenkomst sloot met Jan van de Poele, erfpastoor van Zemst, over de precieze scheiding tussen Hombeek en Zemst voor de inning van de tienden. De tiendenstekers of belastingontvangers in Hombeek waren Hendrik en Claes *van Woluwe*, samen met Jan Stroobandt en Jan Peeters. De familie had toen al nauwe banden met Hombeek. Willem was geboren op het *Hof ter Heijde* in Hombeek, waar zich de Tiendenschuur bevond. De hoeve behoorde aan de abdij van Kortenberg. Die tienden werden in 1461 geheven op lammeren, varkens, ganzen, graan, hout, raap en vlas (Bron: Paul Behets, *Kerkgeschiedenis van Hombeek*, 2007). Het register was niet meer dan een vodje papier toen aan het eind van de zestiende eeuw een gewelddadige periode uitbrak. Pas in 1627 kwam er een nieuw tienden register onder de vleugels van pastoor Joos Blicck in samenwerking met de rentmeester van de abdij van Kortenberg, meier Gielis Bertels en Jas Saeffoet en Corneel Eliaerts, schepenen van Smalbrabant. Het waren overigens niet enkel de benedictinessen van Kortenberg die aanspraken maakten, maar ook de norbertinessen van Leliëndaal.

- **Willem Lauwers** werd gedoopt op 4 mei 1599 in Hombeek. Doopgetuigen waren Willem Craemers (*Kremers*) en tante Margriet Joostens [[ZIE MEC XIII - 000310](#)].
- **Maarten Lauwers** werd gedoopt op 28 april 1602 in Hombeek. Doopgetuigen waren De Keyser Martinus en tante Margriet Verslachmeulen [[ZIE HOM XIII- 000322](#)] [*].
- **Maria Lauwers** werd gedoopt op 4 juli 1603 in Hombeek. Doopgetuigen waren Daems Antonius, en Vermeeren Maria [[ZIE HOM XIV – 000320](#)].
- **Lauwers Petrus** werd gedoopt op 25 november 1606 in Hombeek. Doopgetuigen waren Peter Van Candries en Barbara *van de Wijngaert*.
- **Philip Lauwers** werd gedoopt op 17 februari 1610 in Hombeek. Doopgetuigen waren Corneel Cokelberch (*Coeckelberghs*) en tante Margaretha Van der Slachmeulen [[ZIE HOM XIII- 000333](#)].

Bruidegom en bruid worden stiefbroer en stiefzus

Zoon Maarten Lauwers huwde op 30 juni 1626 op 24-jarige leeftijd in Hombeek met Catherine Verschoor, een dochter van Corneel Verschoor en Catherine Van den Broeck. Er moet een vonk zijn overgeslagen tussen de moeder van de bruidegom en de vader van de bruid in de periode na het huwelijk van hun kinderen.

Beiden waren recent weduwe en weduwnaar. Catherine Joostens was weduwe geworden op 23 januari 1624. Corneel Verschoor was weduwnaar geworden op 5 september 1626, enkele maanden na het huwelijk van zijn dochter Catherine met Maarten Lauwers. Zij trouwden zoals vermeld op 29 januari 1628 in Hombeek.

Afbeelding: kopie van de huwelijksakte

De bruidegom en de bruid werden op die manier ook stiefbroer en stiefzus (...).

Maarten Lauwers trad bij het huwelijk met zijn broer Jan op als getuige. Corneel Verschoor zou alsnog opnieuw weduwnaar worden bij het overlijden van Catharina op 31 augustus 1638. Hij overleefde haar 14 jaar en overleed in Hombeek op 11 april 1653.

Alle geschiedenis is familiegeschiedenis. Het vervolg van dit verhaal vind je in “Deel II” van de Stamboom van de families Lauwens (Lauwers) vanaf 1593.

© Patrik Lauwens, Berlaar, juni 2025